Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

NEMESIS

ELLER LIKA FÖR LIKA

PAUL VON MARTENS

fontana
M·E·D·I·A

"Få språk handlägger så verkningsfullt liv och död som trons – och thrillerns. I berättelsen om redaktör Stenbrotts väg mellan patos och patmos behärskar Paul von Martens suveränt dem båda."

Jan–Erik Andelin
chefredaktör

FOTO: MAY WIKSTRÖM

Paul von Martens (1930) är författare och samhällsdebattör, bosatt i Kyrkslätt. Han har verkat både som präst och journalist och har bl.a. varit radiochef för de svenska radioprogrammen vid Rundradion.

Nemesis är hans tionde roman och tolfte bok. Hans förra metafysiska thriller *Döden kom tillrätta* kallades 1998 i Allt om Böcker "årets bästa svenska deckare" (Bengt Eriksson).

NEMESIS

ELLER LIKA FÖR LIKA

PAUL VON MARTENS

fontana MEDIA

Denna bok tillägnas minnet av Friedrich Fromhold von Martens, en jurist och diplomat från Sankt Petersburg, som vid fredskonferenserna i Haag 1899 och 1907 sökte vägar att skydda civilbefolkningen under krig.

© Paul von Martens och Fontana Media
Bangatan 29 A, 00120 Helsingfors, Finland
tfn 09-612 61 50, fax 09-612 61 555

Omslagsillustration: Adi Holzer
Layout och omslag: Stil&form|Peter Wikström

ISBN 951-550-630-1
Tryck: WS Bookwell, 2004

War öfwertygad af natur och experience
om en Gud, som giort, uppehåller och
regerar alt, som ser, hörer, wet alt för
hwilckens ansichte du är.

Carl von Linné Nemesis Divina

I

EN SIARE DRAR SIG TILLBAKA

Uppbrottet
Framtidssällskapet
Nemesis
Supé i prästgården
En dag med prästen
Internet

II

NYA SYNER

Besökaren
Vägd på en våg
Natt i prästgården
Förföljarna
Första brevet från Kalifornien
Olycksbådande ryttare
Kejsarens vän

III

OVÄNTAD LIVVAKT

Möten i Helsingfors
Andra brevet från Kalifornien
Vid djupa vatten

I

EN SIARE DRAR SIG TILLBAKA

UPPBROTTET

Redaktör Stenbrott, även kallad S.O.S, var en på allt sätt vänlig, behaglig och kort sagt sympatisk person. Han var mera bekymrad än den bekymrade själv och mera glatt överraskad än den överraskade och därför stack sig folk gärna in hos honom. Hans arbetsbord på tidningen var hans mottagning. Kollegerna lade sin vrede bredvid hans blodtryckspiller, som alltid stod framme, och sin förargelse intill magsårsmedicinen. Ville han diskret visa att han också var en lidande människa? I så fall utan att veta om det. Generat skulle han ha stuckit sina burkar i fickan om han hade drabbats av en sådan insikt, bara för att ställa dem på bordet igen när han kom in efter lunch. Hans vredesutbrott var sällsynta och snarare pinsamma än skrämmande. Det var han kanske medveten om och den vanliga ilskan fick därför tyst röra om i hans inre och ibland strängt tuktad dyka upp i hans ledare. Där var hans linjedragningar nästan alltid politiskt korrekta. Bara när han tangerade historiefilosofi tillät han sig någon gång att ta ut svängarna ordentligt.

Denna kalla aprilkväll vandrade han rastlöst fram och tillbaka i sommarhusets storstuga och sökte utrymme för sin litania, för den kosmiska klagovisa som hade krävt en katedral och inte bara sonens och hans egna öron.

– Estonia sjönk och tv-tornet i Ostankino brann och Kursk kreverade under Ishavets yta …

– Barents hav, pappa.

Sonen låg utsträckt på väggsoffan med händerna under huvudet.

– Aderton människor blev under ett torn i Siloa, tretusen under skyskraporna på Manhattan och hela Dresden brann i en eldstorm …

– Vad håller du på med!

– I Zimbabwe kastade man skrattande bakbundna motståndare i en flod med krokodiler och pojkar i Helsingfors roade sig med att hoppa på en berusads huvud till dess han säkert var död, men i Holland tar läkarna själva livet av gamla utan att ens be dem om lov …

– Sluta nu, pappa.

– Glödande lava vällde in över staden där husen flammade upp och människorna brann och barn kastade sig i kokande kanaler.

– Det var inte i Holland, det var i Afrika.

– Palestinska barn spränger sig i slamsor för att glädja lärarinnan och ynglingar kysser döden för att ...

– Vad är det med dig?

– En ärkebiskop i Sverige gör Jesus till bög och Johannes döparen till hans älskare.

– Är det slut nu?

Sonen låg kvar med händerna under huvudet. På andra sidan fjärden stod solen två streck över Bastlandet och den eldröda gatan målade sig själv nästan ända fram till den egna stranden.

– Det är inte slut, jag bara drog mig tillbaka, sade S.O.S.

– Du flydde, sade sonen. Du har inte mycket is i magen.

S.O.S slog sig ner i sin lässtol av korg. Nu hade de bordet mellan sig. Han sträckte upp handen och tände vägglampan. Ändå såg han inte sonen. Bordet var för högt eller soffan för låg.

– Egentligen talar man inte till sin far som du gjorde, sade han.

Hadar lade sig bättre tillrätta.

– Ursäkta. Men man yrar inte heller som du. Var har du dina burkar?

– Bredvid sängen. Än sen?

– Ifall du har överansträngt dig, drar ihop allt elände, tappar tidsbegreppet, allt en röra. Var är dina koordinater! Ok, varför åkte du hit?

– Cilla, en av mina källor, ringde. Hon jobbar på ambassaden och ville bara berätta att pressattachén kommer att söka upp mig. Det gäller tidningens linje. Min ledare om Hiroshima och Nagasaki var droppen. Ambassadören skulle själv ta hand om chefredaktören.

– Och vem är Cilla?

– Hon är gift med en arbetskamrat.

– Kan du släcka lampan, den bländar när jag försöker få syn på dig.

S.O.S sträckte upp handen och släckte. Himlen var ännu ljus och ett moln lyste rött strax höger om solnedgången.

Cilla ringde alltså.

– S.O.S du får besök endera dan och din älskade chef är bjuden på lunch till ambassadören.

– Ambassadrisen, sade jag.

– Ambassadören. Du är inte värd nån hjälp, sade hon. Det var säkert hon som hade översatt ledaren.

– Vad hade du då egentligen skrivit? frågade Hadar.

– Jag skrev, sade S.O.S att man inte kan förstå dynamiken i USA:s världspolitik om man inte räknar med den dunkla rädsla för vedergällningen, som gör supermakten rastlös, ständigt på sin vakt, alltid beredd att slå till med full kraft. Preventivt, som det heter, föregripande. Det är skräckens muskelreflex, att slå först och inte fråga sedan, att se till att ingen finns som vågar fråga.

USA:s suprema medvetande, med tillgång till all relevant information, visste att Japan insåg att spelet var förlorat, att kejsaren sökte en möjlighet att lägga ner vapnen. Presidenten visste att kriget var slut, men han skyndade att utlösa atombomben som i ett ögonblick dödade hundrafyrtiotusen människor i Hiroshima, och över Nagasaki, där han, Truman, tog livet av sjuttiotusen människor. Och på den vägen är man ännu. Därför får aldrig någonsin USA ställas inför sina gärningar vid någon domstol. Varje fällande dom vore en ny påminnelse om straffet som aldrig utmätts, om den vedergällning som är på väg genom historien.

Något sådant var det, som Cilla hade varit tvungen att översätta för Bella Snow, som med gängse brist på meriter hade blivit placerad som ambassadör i Helsingfors.

– Jag var alltså förberedd, fortsatte S.O.S. När pressattachén klev in glatt grinande och med framsträckt hand sa Hello Stig-Olof, så svarade jag, Hello Michel varför hälsar du inte ambassadören att hon låter mig vara i fred.

Det tog ljudet bort, som man säger i Dragsvik. Han nöjde sig sen med att helt stilla och kultiverat antyda ett djupt bekymmer över antiamerikanismen i Europa och över att vår tidning, som den enda i Finland givit uttryck för en liknande aggressivitet.

För att byta samtalsämne gick han över till ishockey och frågade om jag hade hållit på Ryssland eller USA och blev helt förbannad när jag sa att jag höll på Ryssland.

– Men vi har aldrig angripit er, vi har aldrig bombat era städer, sade han.

– De är våra grannar, sade jag. De står oss närmare.

Han svarade med hat. Det såg jag i hans ögon. Ett orealistiskt, omotiverat, helt autistiskt hat, jag menar ett som inte hade någon kontakt med verkligheten.

– I hans yrke borde man kunna behärska sig, sade Hadar.

– Jag talar bara om vad jag såg i hans ögon. En mycket tidig morgon blev jag sedan inkallad till chefredaktören. Han ville gå rakt på sak och sade att han önskade, att jag i fortsättningen skulle avstå från att skriva HISTORIENS dom – han uttalade faktiskt ordet med stora bokstäver.

Jag frågade honom om han aldrig läst Butterfields Philosophy of History. Där står det att en svag stat i kampen mellan två stormakter alltid bör hålla på den som för tillfället ligger under. Maktbalansen är det enda som ger livsrum.

Chefen sa att vi den här tiden på dagen inte hade tid att filosofera och att han bara ville säga, att jag skulle sluta upp med att i tidningen försöka följa försynens finger. Det hade redan länge uppfattats som besvärande både av styrelsen och av allmänheten.

– Gäller det atombomberna över Japan, frågade jag.

– Det var en helvetes dålig ledare, sade han. Jag har fått skämmas. "Ett brott bärande på sin egen dom såsom Förintelsen en gång medförde Tysklands undergång". Vad är nu detta. Är du en av de stora profeterna, kantänka?

– Du har visst varit på lunch på ambassaden, sade jag tyvärr då.

S.O.S sträckte sig efter en apelsin och började skala den. Apelsinerna fyllde en del av det väldiga tomrum som cigarretterna efterlämnat.

– Och..!

– Han var tyst i sju sekunder och sa sen att han visst inte hade varit där. Och vad fanns det då att tillägga.

Det snabbt stigande ljudet av en helikopter slog sönder kvällen och ropen från ejderflockarna på fjärden. Dåren brakade fram över taket,

här i Finland kanske för att rädda någon, på annan ort för att döda. Tystnaden djupnade. Gudingarna hade tappat lusten. Hadar reste sig och gick fram till kylskåpet.

– Kanske jag åker i kväll, sade han. Vad skall jag hälsa mamma om hon ringer?

– Hälsa att jag mår bäst när jag får stänga av världen. Säg att jag misstänker att all blodsutgjutelse äger rum för att pressen behöver den och att det mördas mest i Mellanöstern för att det är bekvämast för den att placera folk där.

– Skall vi lägga ut nät innan jag far?

– Nej.

S.O.S steg upp från sin stol och tog några steg han också, han böjde sig ner och rättade till alla de gamla nummer av Economist, Time, KOMMEPCAHT och Der Spiegel som svämmade över korgen nära spisen. De flesta gick ju inte att bränna.

– Tar du med dig de här? Stjälp av dem i sopcontainern vid vägskälet.

– Mitt i natten?

S.O.S började fösa magasinen i plastkassar.

– Det går inte att komma ifrån att minnet av Hiroshima och Nagasaki alltid vilar över hela jorden …

Han rätade på ryggen och tog en liten paus i röjningen

– … varje tanke på ett kärnkraftverk gör det medvetet, aktiverar skuggan av alla dem som bomben förintade. Det är ett stilla surrande, omvälvande, växande och rörligt som ett oföreställbart väsen. Det tar form i ord som ingen vill uttala, men som blixtrar till som ofångbara metastaser av den katastrof som inte längre syns. Det är ett kallt ljus av ett hat och en hämnd som vill ha tag på de skyldiga, som genomsöker gator och tränger in i gränder för att bara se dem, var de är. Här hjälper inga ceremonier med många färggranna avskedslyktor som på små båtar flyter omkring i parkernas dammar i augusti till minne av atombombens offer.

– Kihlman skrev att han såg ett samband mellan Manhattankatastrofen och Hiroshima, sade Hadar som hade stannat vid kylskåpet med dörren vidöppen. Det kalla vita ljuset gastade på att bli instängt igen.

– Plötsligt, sade S.O.S, försvann styrkan ur Tredje riket och det försvann i rök och ruiner. Plötsligt förlamades Sovjet i centrum och sjönk ihop med en suck. Plötsligt fördes Ceausescu ner i källaren och dömdes och avrättades där av sin egen säkerhetstjänst. Med ens slår vedergällningen till, avgrunden öppnar sig och makten och härligheten och rikedomen är borta.

– Uppslukade av helvetet, menar du, sade Hadar. Jag blir orolig för dig.

– Bli du orolig för alla dem som inte ens minns hur kallt ljuset var veckorna efter Tjernobyl, då varken skogar eller fält var sig lika fast de såg ut som förr. Det var ju bara det att lärkan hade fastnat ljudlöst sprattlande i skyn och att timotejstråt bröts när fjärilen slog sig ner.

– Jag tror att det är bäst att jag inte åker hem ikväll.

– Vad nu då?

❦

Tjädrar flög upp när S.O.S några dagar senare körde över kalhygget i skogen. Han klev ur bilen. Ormvråken jamade, klent, spetsigt. En cirklade över skogen, en annan bröt upp från sin post i en kvarlämnad asp och gav sig iväg med lugna vingslag mot den blottade bergsklacken längre borta. Han körde vidare och skogen slöt sig om honom igen. Två vitsvanshjortar gled snabbt över vägen, en svävade i luften som en ballerina medan tiden och vägen försvann under henne och de trygga träden kom farande och tog emot henne mellan sig.

Det var en halv timmes väg in till kyrkbyn och brödlådan var tom, kylskåpet likaså, nästan, och kaffeburken.

I kiosken vågade han inte röra det kaffe som stod i en termos på disken och han övervann sig själv och tog varken en finsk eller svensk dagstidning trots deras feta charm. Han tog det tunna lokalbladet.

– Det har just kommit, sade den vänliga damen.

– Står där någonting? frågade han.

– Vi har ju vår präst.

Hon tog tidningen av honom, öppnade den och pekade på ledaren under rubriken *Absolut tystnadsplikt*?

> Absolut tystnadsplikt betyder att en präst aldrig under några omständigheter, ens genom en antydan, får röja något av det han fått höra i bikt eller enskilt samtal. Det är rent teoretiskt möjligt att någon skulle yppa brottsliga och ondskefulla planer som verkligen förbereds. Skulle prästen då verkligen kunna betrakta dessa avslöjanden som aldrig gjorda, skulle han då inför sig själv och inför samhället kunna vidhålla att han bara blivit vittne till en människas inre samtal med sig själv inför sitt eget samvete? Vår tidning kan lika litet som lagen godkänna en sådan uppfattning ...

En tidningsledare liknar dunket från en ölsejdel som en stamkund drämmer i bordet på bykrogen eller pressklubben. Åsikt som åsikt. Man tar vilken ståndpunkt som helst, dunkar den i allmänheten och har lika mycket rätt som upplagan är stor. Allra mest rätt i Norden har Helsingin Sanomat – alltid.

– Vad är det med er präst? frågade han.

Hon ryckte på axlarna och började plocka med penninglotterna.

– Ingenting. Litet tystlåten, kanske, alltså.

– Och vem är tidningen?

– Albin Johansson, heter han. Kommer från Sverige.

Prästgården låg uppe på en backe och dominerade hela byn, eller samhället som den spridda samlingen bostadshus och affärer också kunde kallas. Trädgården framför den långsträckta gulockrafärgade byggnaden var helt igenvuxen. Om äppelträden bar frukt eller inte tycktes sedan långt tillbaka vara likgiltigt och nässlor hade kvävt svartvinbärsbuskarna. Gångar kunde ännu urskiljas alldeles som stigar består också i urskogen och leder till torpet som finns kvar bara på en karta från 1600-talet.

S.O.S körde in genom en grind som inte längre gick att stänga och svängde upp framför den döda huvudingången i glasverandan mot

norr. Dörrvredet var borttaget. Man kunde öppna med en stor skruvmejsel såg han när han undersökte möjligheterna att komma in. Någon knackade på ett fönster, inifrån.

En ung kvinna vinkade att han skulle söka sig mot gaveln. Där var köksingången.

Prästfrun, en livlig, vänlig människa med intelligenta ögon, hade tydligen suttit vid en sen kopp morgonkaffe med tidningarna utbredda på köksbordet.

– Jag skall hämta min man.

S.O.S blev stående vid dörren med mössan i hand som en tiggare, han som hade kommit för att som fackman ge prästen rådet att strunta i tidningen, att lyssna mera på vem som helst än på den som hade en tryckpress till sitt förfogande. "Ge fan i dem pastorn," hade han tänkt säga.

Den långa smala person som kom in i köket var alltför allvarlig för sin ålder, alltför inträngd i en trång självbild. Han till och med hälsade snävt. Men det ljusa håret hade han inte fått bukt med, inte heller vecket i mungipan som antydde att munnen förr hade smålett mera än hans ämbete nu tillät. Han visade med handen att S.O.S kunde ta plats vid köksbordet och gick själv till spisen och fyllde en espressopanna.

– Med eller utan mjölk?

– Med. Tack. Jag jobbar på en tidning och jag har ett sommarhus nere vid stranden mitt emot Bastö.

– Jag vet.

Och sedan fortsatte S.O.S med att berätta hur han i kiosken hade hittat ortstidningen och en så konstig ledare om prästens tystnadsplikt att han ville ta reda på vad som stod på.

– Tänker ni skriva om det, frågade frun utan att lyfta blicken från tidningen.

– Nej, jag har slutat, tror jag.

Om en liten stund lättade stämningen och helt vanligt prat kom igång. Prästen själv som hette Leino sade inte särskilt mycket, ett tillrättaläggande ord här och var när Lisa i hans tycke berättade alltför målande, och ett avvisande småleende när hon citerade honom.

– Det började kanske på hösten när vi var alldeles nya här och överkonstapel Albin Johansson fyllde nittio år. Leino försökte sig på att hålla ett litet tal som kanske inte blev så helt lyckat. "Du, Albin," sa han, "har varit Guds högra hand och prästen har varit hans vänstra." Han menade förstås tvärtom med vänster och höger men han insåg till all lycka vad artigheten krävde.

Leino smålog besvärat.

– "Präst och polis försöker båda hjälpa människan att hållas på den rätta vägen. Om ordet inte har varit nog för att ge stadga åt kursen så har du Albin fått ta ett grepp i nackskarven".

Då blev Albin förlägen och höjde sitt lilla glas högt. "Pastorn får ursäkta, men jag har tömt ut så många flaskor på marken i mitt liv, att det här lilla glaset må vara tillåtet, en dag som denna. Skål!"

– Leino försökte ju bara visa på samarbetet mellan den andliga och den världsliga makten. Den ena talar till hjärtat och den andra till förståndet.

Prästen suckade och reste sig. Han plockade ihop de tomma espressokopparna och förde dem till diskbordet. Lisa lät sig inte störa.

– Redaktören var naturligtvis där och han vred sen till Leinos tankar i sitt referat, inte mycket, bara litet, men i alla fall så mycket att den fina balansen mellan överhetens svärd och andens svärd blev störd. I tidningen stod det att polis och präst är två sidor av samma sak och då skickade Leino in en insändare, han rättade redaktören, vilket han inte borde ha gjort. Där började kriget.

– Det är inget krig, sade Leino.

– Kalla det vad du vill men det kommer knappt ett blad utan ett angrepp på dig. Du skrev då, och jag minns det bra: "Det bör finnas ett vattentätt skott mellan ordets ämbete och lagens arm, en *firewall*, som det heter på computerspråket, mellan det som sägs i det ena rummet och det som hörs i det andra". Det borde du inte ha skickat in utan att låta mig titta på det. Den där *firewallen* och tystnadsplikten har du fått äta upp sen dess. Också idag.

Lisa drog fram lokalbladet, som låg under de andra tidningarna, och pekade på första sidan som S.O.S inte alls hade märkt för att damen i kiosken genast hade tagit fram ledarsidan.

HEMLIGHETSFULL GÄST
I PRÄSTGÅRDEN

Det har väckt uppmärksamhet att prästgården sedan en tid tillbaka hyser en hemlighetsfull gäst, som också har tilldragit sig polisens intresse. Som väntat vägrar pastor Leino Mostén att yttra sig. Också polisen avvisar vår förfrågan.

Notisen fortsatte med att hänvisa till det missnöje som rådde i församlingen med att den stora tomma kyrkoherdebostaden hade ställts till förfogande för ett ungt, barnlöst pastorspar, när nu kyrkoherden föredrog att bo i huvudstaden ...

– Den här Albin Johansson, sade S.O.S, när han hade ögnat igenom artikeln. Vad var han innan han kom hit?

Han tystnade när han hörde långsamma steg i salen. De närmade sig köksdörren. Någon tog i dörrvredet men ändrade sig och vände om. Ingendera visade någon reaktion.

– Han har varit skådespelare i Skellefteå sägs det, sade Lisa.

– Och det stör honom att ni bor i prästgården?

– Tydligen, och samtidigt roar det honom att om och om igen påpeka, att det egentligen är det enda som begärs av oss, att konservera prästgården tills det kommer en kyrkoherde som vill bo här. Man kan ju inte begära av en ensam kvinna, att hon skulle trivas i dessa "ödsliga salar", som han skriver.

– Och gästen?

Uppenbarligen hörde prästen inte frågan för han visade nu med sitt kroppsspråk att samtalet var slut. Vänd till Lisa undrade han om det inte var dags att låta Sillanpää komma till köket och göra i ordning sitt morgonmål.

– Hjälp! sade hon. Han har fått vänta alldeles för länge.

FRAMTIDSSÄLLSKAPET

S.O.S parkerade bilen och kunde inte undgå att märka hur den solbelysta Nikolaikyrkan bländade och överväldigade några petersburgare som stod gapande på Senatstorget. Hur kunde kyrkan där uppe vara ståtligare än Isakskatedralen som ändå var tre gånger större i alla riktningar?

– Vet ni vem det är som står staty där mitt på torget, frågade han en av ryssarna när han hade låst bilen.

– Naturligtvis, fick han till svar. En av våra tsarer.

Han visste tydligen inte att det var Alexander II, tsaren som i Sankt Petersburg har fått den mardrömslika Blodskyrkan rest till minne av attentatet som blev hans död.

Café Engel var överfullt. En servitris observerade honom och han nämnde frågande Framtidssällskapet. Hon pekade mot en smal gång som ledde längre in. Strax innanför dörren till kabinettet satt en ung kvinna, omkring de fyrtio. Sällskapet i övrigt var så ålderstiget och atmosfären så sluten, att han förstod att han hade gjort ett verkligt misstag, när han hade låtit sig lockas av en liten annons som utlovade ett föredrag om Guds dom i historien. Två och en halv timme hade han suttit i bilen för att komma till det här stället.

– Är det också för utomstående? frågade han.

– Naturligtvis! sade damen vid dörren och reste sig upp. Vi behöver friskt blod. Jag är sekreterare här. Slå er ner.

S.O.S satte sig vid hennes lilla bord som knappt kunde rymma mer än två koppar. De andra närvarande satt nästan alla uppradade vid lika små bord längs kabinettets andra långsida.

Man beställde husets te, en bad dock om konjak, som han sedan omedelbart sände tillbaka för att den serverats i kupa. Han ville dricka ur dricksglas som vanligt folk, sade han och visade med handen. Leende förstod servitrisen honom och tog emot också en annan herres personliga beställning:

– Rödvinstoddy, för det är kallt om våren.

Framtidssällskapet, som grundats för fyrtio år sedan sammanträdde till sitt månadsmöte. En äldre kvinna suckade:

– Det är så svårt att se här i halvmörkret när konstnären har bestämt att det bara är bilderna som skall vara belysta.

De skira teckningarna av fågeldun och vingpennor anknöt subtilt och teologiskt till kaféets namn, stavat på tyska. Att namnet tillhörde den arkitekt som hade ritat Nikolaikyrkan och hela härligheten därutanför och inte syftade på något himmelskt fjäderfä hade helt undgått konstnären.

En präst med lysande vit ringkrage och hälften yngre än alla andra satt ordförande. Konjaksmannen harklade sig borta i sitt hörn och tog till orda, oberoende av att ordförande redan harangerade kvällens inledare, och överröstade honom:

– Jag vill ännu en gång framhäva att hela min kliniska erfarenhet som psykiater visar att kärleken är det enda som gäller, det enda som kan hjälpa, det enda som vi egentligen vet om Gud.

– Det sa också min bror alltid, sade en dam som reste sig upp för att överrösta ordförandens för äldre personer knappt hörbara mumlande.

– Ni vet att min bror alltid sade att brottslingen bara är ett symtom på det onda i hela samhället. Sjukdomen bryter ut i kroppens svagaste lem. Också Paul Tillich influerades av Erkkis tankar, därborta i Amerika. Där min bror ju också var professor. Som ni vet. Här hemma dög han ju inte.

Ordföranden fortsatte med att presentera inledarens färska doktorsavhandling Gerechtigkeit und Gericht in Geschichte und Gegenwart och överlämnade ordet åt TD Taisto Grön, som kunde ha varit ett barnbarn på besök. Han hade förstånd att tala med hög röst och att hela tiden uppmärksamt iaktta sina åhörare, vilket krävde respekt och tystnad.

– Jag vill börja med att påminna om en katastrof som ägde rum för tvåhundrafemtio år sedan. I november år 1755 härjades staden Lissabon av en fruktansvärd jordbävning som krävde fyrtiotusen människoliv. Det var inte bara jorden som skalv och hus som rasade. Det som också rasade var den religiösa grundtryggheten hos många människor i hela Europa. Förödelsen antog sådana proportioner att tron på Guds försyn, på hans både vilja och förmåga att bevara sin skapelse, utsattes för svåra påfrestningar.

Voltaire publicerade året efter jordbävningen dikten Sur le desastre de Lisbonne. Dikten gjorde honom till symbolen för en ny tids gudsförnekelse, för alla dem som längre varken kunde eller ville förlika tron på en allvis och allgod Försyn med lidandet i världen. Ännu idag lever han namnlös vidare i tidningarnas insändarspalter. Han återuppstår okänd när människor, med ett kanske mindre poetiskt snille än hans, vill säga rent ut vad de egentligen tänker om sin gud när de står maktlösa inför allt fruktansvärt som sker i världen.

För Voltaire blev Katastrofen i Lissabon ett brott för vilket han kunde anklaga Gud. Men det finns också en radikalt annan syn. Jag vill i kväll uppmärksamgöra på att också Carl von Linné ...

– Hördu Eeva, sade psykiatern, som om inledaren redan hade slutat.

– Hör du Eeva, det var ju inte så att din bror for till Amerika för att man inte ville ha honom här. Alla ville ha honom, men det fanns en annan orsak, medge det.

Eeva reste sig häftigt, tog sina saker, block och penna, väska och stolen som hon ställde rätt framför inledaren där hon demonstrativt satte sig.

– Jag vill gärna höra vad vår föredragshållare säger, muttrade hon.

– Carl von Linné, skakades också han av budskapet om jordbävningen i Lissabon. Men när Voltaire lät sin faktiska gudlöshet utlösas av katastrofen så blev samma händelse för Linné en bekräftelse av att Gud råder här på jorden. Jordbävningen visade att Gud vedergäller människors ondska. Jag citerar honom ordagrant:

"Ulyssipone quotannis festus ignis die omnium sanctorum, quo miseros ducunt inquisitores papistae ad cremandos ... I Lissabon tändes årligen på Alla helgons dag ett festbål, dit de påviska inkvisitorerna under religionens täckmantel (sub specie religionis) för olyckliga syndare att brännas, härvid gående den till Gud förklädde djävulens ärenden. Intet i världen är mer förskräckligt och grymt än detta illdåd. På nämnda Alla helgons dag inträffade i Lissabon jordbävning, översvämning, bränder och alla Guds grymma straff över förhärdade syndare. Halva jorden skalv varigenom han uppenbarade, att han kunde känna, höra,

förbarma sig över de elända (declaravit se scire audire ett misereri miserorum), låt vara att de var kättare."

För Linné var alltså jordbävningen i Lissabon Guds dom över ett samhälle som tillät inkvisitionen att bränna oliktänkande levande och som gjorde detta fruktansvärda brott till höjdpunkten på Alla helgons dag.

I min avhandling har jag försökt visa att tanken på den gudomliga Försynen, på Guds goda vilja att upprätthålla och bevara skapelsen, i det kristna tänkandets historia löper parallellt med föreställningen att det finns en gudomlig vedergällning som inte går att undfly. Kort sagt: Försyn och förstörelse utesluter inte varandra. Frågan är nu om vi i vår tid överhuvudtaget kan hantera en gudsbild som både är förbarmande och fördärvande, förlåtande och likväl också vedergällande. Denna fråga måste vara långt mera angelägen för oss, som oupphörligt konfronteras med naturkatastrofer, folkmord, krig och avskyvärda grymheter, än den någonsin kunde bli för Voltaire och Linné som bara hade en enda upprörande berättelse att ta ställning till, utöver lokala grymheter och vanliga skrönor om krigiska bedrifter.

När det klarnade för medlemmarna i Framtidssällskapet att doktor Gröns inledning var slut visade de honom sin uppskattning med applådliknande handrörelser. Det var något oroande i hans tankar, kanske något oväntat konservativt.

Ordförande såg till höger. Där satt ett par kvinnor och tre män, psykiatern bland dem. Hon som kallades Eeva tog sin stol och flyttade demonstrativt över till andra sidan och satte sig mellan en professor emeritus och ett byggnadsråd. Alla satt med ryggen mot väggen med fjäderteckningarna och hade små bord framför sig.

Mitt i det lilla rummet satt någon som kunde vara en yngre forskare och såg igenom sina anteckningar. Han hörde knappast till sällskapet. På denna sida om rummet satt S.O.S vid samma bord som sekreteraren som ville ha friskt blod i sällskapet.

Psykiatern tog igen till orda och tackade för det intressanta föredraget, men ville gärna påminna om en annan Linné:

– Han som har gett oss blommorna ni vet. Taraxacum av mångahundra slag, Anemone nemorosa och Fragaria vesca. Många av min ge-

neration kanske känner ressentiment mot denne Linné för att de mitt under brinnande krig måste samla femtio, kanske hundra växter, examinera dem, pressa dem, snyggt klistra upp dem och inte glömma att skriva loci. Men Blomsterkonungen gör det lättare för oss att tänka på den kärlek som är förutsättningen för allt växande, också hos människan, vilket jag så ofta har märkt i min verksamhet.

Psykiatern lekte med sitt tomma glas och såg sig omkring under sina buskiga ögonbryn, men ingen tycks ens ha lagt märke till att han hade yttrat sig.

S.O.S bad om ordet.

– Det är klart att det är samma Linné det är fråga om, sade han. Men det är oerhört fascinerande att han menar sig kunna se hur Gud griper in ordnande och straffande och ser till att den illa gör han illa far. Nog finns det väl någotslags grund i Bibeln för en sån syn, i alla fall i Gamla testamentet? Eller vad säger vår inledare mumlade han halvt för sig själv medan han nervöst vände sig om och satte sig.

Mannen närmast ordförande lutade sig aggressivt fram med armbågarna på bordet och hakan stödd mot händerna. Han behärskade sig eller lät kanske till och med trycket stiga för en kommande nödvändig uppgörelse. Inledaren fick först yttra sig.

– Det är klart att tanken på vedergällningens gud finns i Bibeln, och inte bara där. Också antiken räknade med Nemesis, hämndens gudinna. Men Linné tolkar inte så mycket skrifterna och traditionen som det han själv ser i världen och hör talas om. Utgående från händelser i historien och samtiden vill han empiriskt undersöka, på vilket sätt Gud gör sitt krav på rättfärdighet gällande. Erfarenheten lär att Gud är obeveklig. Människan skall passa sig helt enkelt. Inte bara enskilda utan hela samhällen får skörda vad de har sått.

Den aggressive såg sig om. Nu tänkte han tala. Andra fick vänta. Ordförande sjönk in bakgrunden. S.O.S vände sig mot sekreteraren och höjde frågande på ögonbrynen. Hon viskade namnet, Varma Harha. Han höjde ytterligare sina ögonbrynen och frågade viskande:

– Exegeten som avskaffade uppståndelsen?

– Jo, korsfästelsen också och nästan hela Jesus.

Hon såg triumferande ut.

– Framtiden är redan här, sade professor Harha, men vad håller vi på med ikväll?

Vilka rävsaxar till frågeställningar är det som vi vill gillra för nutidsmänniskan, som har lidit alldeles tillräckligt av en kristendom som inte har förmått befria sig från århundradens och årtusendens ballast. Doktor Gröns idéhistoriska exposé var givande, inte minst för att den visade hur också en klartänkt vetenskapsman, ett analytiskt snille som Linné kunde fångas av ett absolut onödigt grubbel och servera rappakalja som förklaring till historiska händelser. Om hela staden brändes upp till straff för att den brände kättare på bål, vilken var då den illgärning som krävde att kättarna brändes, eller hade gud ingenting med den saken att göra? Eller var det djävulen som brände kättarna och gud som brände staden? Hur vill ni ha det? Är det såna frågeställningar som Framtidssällskapet skall syssla med?

Ingen av åldringarna i sällskapet rycktes med av den några decennier yngre, men numera redan nästan helt bortglömde, exegetens häftiga utbrott. Det var väl med honom som med psykiatern. Man visste vad han brukade säga och han hade liksom de andra närvarande framtiden redan långt bakom sig. De hade alla blivit Post Futurala och kanske anade det. Han som hade grundat sällskapet hade ju också själv plötsligt gått bort innan han hade hunnit längre än till en vag skiss av en öppen framtidstillvänd andlig rörelse som kunde träda i stället för gängse kristendom.

– Jag har hört sägas, sade ordföranden, att en professor Alanen vid teologiska fakulteten ...

– Yrjö J.E. Alanen professor i teologisk etik, avbröt professorn emeritus, hans bror Atos var professor i juridik.

... att han omkring 1950 skulle ha sagt att judarna är Guds ögonsten och att den som kommer vid dem får umgälla det dyrt. Stämmer det? Det är ju en tanke som kommer nära Linnés föreställning om en gudomlig vedergällning.

S.O.S bad om ordet.

– Jag arbetar som journalist och har faktiskt haft anledning att ibland i ledare reflektera över det som kallas historiens dom. Till exempel Tredje rikets undergång, Sovjetunionens sammanbrott. Menar

vi samma sak med historiens dom och med den gudomliga vedergällningen? Dessvärre finns det ännu en stor räkning obetald, en fruktansvärd vedergällning som med varje dag kommer allt närmare.

Professor Harha fnös.

Ordförande såg sig omkring.

– Kanske det inte finns så mycket att tillägga, sade han.

Om någon vill fortsätta på den här tråden så är det möjligt, men fröken står redan i dörren beredd att ta upp beställningar av dem som vill äta.

Den alltid leende servitrisen kom in och hon bar ett vanligt dricksglas konjak bort till psykiatern i hörnet.

S.O.S bröt upp tveksam om han skulle åka hela vägen ut till stugan eller stanna hemma i staden.

NEMESIS

Den närmare bekantskapen med Nemesis Divina blev i viss mån en besvikelse för S.O.S. I viss mån, därför att den inte i första hand gav det historiefilosofiska perspektiv som han hade föreställt sig, när han på Framtidssällskapets möte hörde Linnés tolkning av jordbävningen i Lissabon.

Hadar hade hittat boken på nätet, i ett antikvariat i Sigtuna, och kommit ut med den en kväll, av och an, tur och retur, bortåt fyrahundra kilometer. Det var hyggligt gjort. Generöst. Leende. Varför? Kanske de hade en bättre relation än han hade vågat hoppas.

– Här finns massor av exempel på att den illa gör han illa far, sade Hadar när han lade ifrån sig boken på bordet.

S.O.S skrattade, men litet besvärat. Redan bokens namn var alltför högtidligt för lätta skämt. Den gudomliga vedergällningen. Och varningen på försättsbladet "Innocue vivito, numen adest".

– Och på svenska?

– Lev oförvitligt. Gud är nära. Fast det svenska ordet är inte lika hårresande skrämmande som numen. Gud låter mycket tryggare.

– Jag tycker inte.

– Vad menar du?

– Jag väntar alltid att han skall slå till, när som helst. Bakom nästa krök när jag kör. Och nu åker jag.

Hadar reste sig och gick fram till sin far och kramade om honom, både varmt och kamratligt.

Ännu när pojken hade åkt sin väg var S.O.S rörd och frågande. Fanns det ett omen i sättet att ta avsked, eller hade han själv blivit en bräcklig gubbe som lockade fram beskyddarinstinkter. Femtisex år, och stapplande från jobbet till pensionsslussen ...

Han slog sig ner och började läsa här och där i Linnés bok om den obevekliga påföljden. Ett var säkert, det var omöjligt att bryta mot de gudomliga lagarna utan att man fick sota för det. Straffet var obönhörligt även om kvarnarna malde långsamt. Och vedergällningen var dessutom snarlikt brottet. Ur en skenbar olyckshändelse gick det nästan att

sluta sig till hurudant det brott måste ha varit som var grundorsaken till det skedda, även om det ännu inte var klart skönjbart.

Men det finns också helt oförklarliga motgångar och olyckor likt dem som drabbade hovkvartermästare Asp. Han förlorade hälsa, egendom, nära anhöriga. Ingen olycka kom ensam till honom. "Nulla calamitas sola. Då Gud vill straffa, stöta alla olyckor till. Så att nu 1769 kom Guds dom öfwer det huset. Hwad de hade gjort fick jag ej wetta. Gud dömer ej utan orsak. Det vet jag."

Linné bokför brott och straff, i många fall med spalten för straffet tillsvidare öppen. Akademiska intriger är föremål för hans synnerliga avsmak och hade inte den gudomliga vedergällningen så entydigt drabbat både professorer och biskopar hade Linné själv varit tvungen att ingripa, om det inte var det han gjorde med sina tolkningar.

Horeri undgick inte heller hans bokföring och språket var tydligt förr också i världens högsta kretsar. Kungen i Preussen klagar vid taffeln över att han är ansatt av tre horor, kejsarinnorna i Ryssland, i Wien och "Mademoiselle Pompadour". Kejsarinnan i Ryssland å sin sida svor på att hon så länge hon hade 1 rubel kvar skulle bjuda till att förödmjuka Preussen.

Hur S.O.S än under de följande dagarna läste och gjorde anteckningar hittade han ändå ingenting som i storslagenhet mätte sig med jordbävningen i Lissabon och Guds uppgörelse med stadens och inkvisitionens grymhet. Inget stort och övergripande perspektiv på krig, farsoter och naturkatastrofer öppnade sig för honom, det som redovisas är "stora" mäns nedrigheter och personliga vendettor. Men Linné visste ju ingenting om Hiroshima, eller om Dresden, för att inte tala om Groznyj, även om han nämner krig och avrättningar.

Det fanns ingen annan att visa boken för än prästen i byn och S.O.S var beroende av meningsutbyte. Hela föreställningen att han skulle kunna leva en tid i recluse, ensam för sig själv på klipporna vid havet, hade mera med hans drömmar än med hans verklighet att göra. Han måste stå i växelverkan med andra som med sina ord räddade världen, spred sina åsikter och gav rykten vingar.

Alltså tog han Linné under armen och satte sig vid ratten. Han skumpade iväg över skogsvägen, timmervägen, med öronen på helspänn efter skrapande ljud, efter sten mot metall och dånet av ett brutet avgasrör.

I byn var sedan allt lugnt. En cykel utanför kiosken, en käring på rollator på väg till affären och en taxi som väntade på sin pensionär utanför apoteket.

Tydligen var ingen hemma i prästgården. Garaget gapade tomt med vidöppna dörrar. S.O.S lämnade sin bil vid köksingången och klev de få stegen upp för trappan och fann dörren olåst. Han tog sig friheten att söka sig genom farstun till det tomma köket. Bordet var rent. Allt var undanstädat från diskbänken och dörren in mot den solbelysta salen var öppen. Han lyssnade. Det sjöng i rören av vatten som spolades och rann och rann. Det var faktiskt det enda som hördes i hela prästgården. Rören sjöng och tonen sjönk till en fräsning som pågick länge, länge tills flödet stoppade tvärt som om någon hade smällt en kork i röret med kraft.

Frysen körde igång och fläktens vingar vibrerade, snuddade vid sitt galler. Och så pep det till i rören och vattnet flödade igen. S.O.S var nyfiken, annars hade han knappast blivit journalist, men det låg något numinöst över den tomma prästgården och det hindrade honom att ge sig iväg på upptäcktsfärd längre in. Han stod kvar. Efter en evighet hörde han en dörr stängas långt bortom salen.

Någon var på väg, långsamt, släpade med fötterna, stannade och slog sedan beslutsamt in i riktning mot köket.

Sillanpää, för det var han, hejdade sig i dörren, gav S.O.S en blick ur ögonvrån och gick i sina egna tankar till kylskåpet. Han tog fram smör, saltkött, mjölk och bredde ut omslagspappret på bordet som duk. Bröd visste han också var det fanns.

S.O.S harklade sig, smålog och påpekade att det var en fin morgon och att dörren stod öppen och att pastorn tydligen inte var hemma.

– Prosten och prostinnan for. Man vet inte när de kommer. Jag är Sillanpää, mördaren.

Han rörde sig lugnt och säkert som i sitt eget hem. Han var grovt byggd och hade ett ansikte som var kraftigt och stängde ute allt. Han slog sig ner och bredde sig en smörgås. En del av pappret reste sig som en gräns mot utomstående.

– Knappast är pastorn redan prost, han är ju så ung, sade S.O.S.

– Jag säger prost.

– Och vad säger han?

– Herr Sillanpää. Även om det är för mycket. Prostinnan säger också herr Sillanpää.

S.O.S stod för första gången öga mot öga med en som möjligen hade tagit livet av någon. Han betedde sig ändå helt obesvärat, som damen i Falun som frågade "Tycker majestätet om barn?" när hon plötsligt vid lunchen märkte att hon satt mitt emot kungen.

– Trevligt att träffas, sade han.

– Sätt er, sade den andre och skar upp en skiva bröd, reste sig och gick till kärlskåpet efter ett glas till.

När han hade slagit sig ner igen tog han sin plånbok ur bakfickan och presenterade ett papper som han sorgfälligt bredde ut till läsning. Ett ögonkast visade att det var någotslags intyg.

– Mitt pass.

Vad är bättre, att ta frihetspasset i handen och studera det, eller att låta det ligga orört och demonstrera jämlikhet och förtroende?

– Prosten har förstås berättat.

– Ingenting, sade S.O.S.

– När JO granskade fängelset och vi fick klaga sa jag att allt var bra. När det nu kom sig så att jag slog ihjäl en så får man ta emot det som lagen ger.

– Rätten alltså.

– Jag sa lagen. Den som sitter i sten högaktar lagen. Jag talar inte om tjuvar och andra egendomsbrottslingar. Är ni också en andens man?

S.O.S trevade efter cigarrettpaketet, som han för en tid sedan hade kastat för alltid, och efter pipan som hade sjunkit som en sten när han slängde den i havet.

– Jag är magister.

– Såna finns det fler av än blad på träden.

– Journalist egentligen.

Sillanpää iakttog S.O.S några ögonblick under tystnad. Ögonbrynen skymde blicken. Han reste sig, tog sitt glas, sköljde ur det och ställde det på diskbordet.

Sedan kom han tillbaka, svepte pappret kring saltköttet och förde till kylskåpet. Brödet bar han också iväg.

I dörren till salen vände han sig om.

– Och mördaren som ni mötte i en prästgård i västra Finland, var "alldeles vanlig, men ändå skrämmande". Inte sant? Ni fattar ingenting för ni förklarar hela tiden för alla andra.

Sillanpää svepte undan S.O.S med en stor gest, men stannade kvar i dörren för att ge honom ytterligare en chans.

– Hur kommer det sig att ni bor här i prästgården?

– Här är man ifred, sade Sillanpää.

– Kände ni prästen?

– Nej. Men han är också tillfällig. Och det vet han.

– Om han inte hade tagit emot er?

– Han tog emot mig.

När gruset knastrade under en bil som körde in på gården avbröt Sillanpää definitivt samtalet och drog sig tillbaka. Varför han släpade med fötterna när han gick över salsgolvet var oklart. Han kanske inte ville röra sig ljudlöst. Han kanske hade lagt sig till med det för att inte skrämma någon med sitt plötsliga uppdykande.

En dörr stängdes långt borta i huset och det började igen väsa och brusa i rören.

Prästfrun steg in i köket och ställde ner en tung matkasse.

– Jaså, det är er bil, sa hon. Vi undrade vem som har kommit. Hur går det där nere vid stranden, tar ni redan morgondopp eller är vattnet för kallt? Trevligt att ni väntade. Nu får ni lov att stanna till lunch. Här har ni tidningen. Ni får lov att slå er ner i salen. Jag får ingenting till stånd i köket om nån annan är här, då pratar jag bara.

– Också med Sillanpää?

– Han? Han säger ingenting. Kommer och går utan ett ord. Jo, "Morron" säger han. Sen syns han inte mera till den dagen.

Hon tystnade och lyssnade.

– Nu plaskar han i badrummet. Där är han både ofta och länge. Det är tur att vi har en annan toalett i den här ändan av huset.

– God morgon, sade Leino när han kom in.

– Känner du till den här? sade S.O.S och gav boken åt pastorn när de tillsammans gick in i salen och slog sig ner i var sin Biedermeierstol vid ett runt bord. Leino tog Nemesis Divina i handen och bläddrade tankfull i den, läste halvhögt några namn. Brahe, Florin, Marleborock.

– Måste vara Marlborough, sade han. Vad är det här för en bok?

– Det är Linnés kartotek. Han skrev upp vad ont folk hade gjort och vilket straff de fick, förr eller senare. För somliga hade han lämnat tomt för att straffet ännu inte hade infunnit sig. Och så finns det också kort för sådana som alldeles uppenbart hade blivit illa straffade utan att Linné ännu kunde urskilja vad det var som de hade gjort sig skyldiga till.

Pastorn skakade på huvudet och gick tillbaka till den latinska texten på försättsbladet "Talia est aequalis retributio unde reciproca Talio Autopathia Graecis".

– Det här är svårt, sade han. Jag har läst latin, men det här förstår jag inte.

– Det betyder ungefär att vedergällningen svarar mot brottet och att straffet är självförvållat, förklarar Elis Malmeström om du läser inledningen.

Pastorn bläddrade vidare och hittade ett ställe som han började läsa halvhögt.

–"I Norrige skede ett mord, där 3 woro ihop med den fiende, som fick stygn och dog. Äfter ingen kunne öfwertygas, måste de kasta lott, hwilkendera skulle mista hufwudet." Lotten föll på en av de tre. Trots att han svor på att han var oskyldig dömdes han till döden.

Leino gjorde ett uppehåll och såg bort mot dörren bakom S.O.S. Där stod Sillanpää och han hade tydligen någonting att säga, men gjorde det inte. Väntade att prästen blev färdig med sin berättelse.

– Han svor alltså på att han var oskyldig …

Lisa öppnade köksdörren, smög sig in och slog sig ner på den långa allmogesoffan. Prästgårdens alla möbler var tydligen inropade på auktioner i trakten.

– … och vädjade till kungen med hjälp av en av de bästa advokaterna som bevisade att det var omöjligt att han skulle ha kunnat vara mördaren. Men kungen gav sig inte tid med saken utan sade att han skall dö om han en gång är dömd att dö.

– Leino, vad är det fråga om?

Prästen lyfte blicken från boken och såg på henne, men läste vidare om fångens desperation och advokatens förmodan att han hade något annat blod på sina händer som Gud nu dömde honom för. De orden drabbade fången som blev ställd och sade: "Jag ser Guds rättfärdiga dom. Det var jag, som för fem år sedan slog ihjäl den karlen, som icke fick någon baneman. Fast jag är oskyldig i det Nyare dråp."

S.O.S hade framåtlutad med läpparna följt den ålderdomliga svenskan. Sillanpää vandrade utan ett ord vidare mot köket. Han väjde i en båge runt platsen där prästfrun satt.

– Hur kunde du! sade hon åt sin make när den ständige gästen hade stängt köksdörren bakom sig.

– Varför kallar han sig mördare, frågade S.O.S med ett bekymrat uttryck i ansiktet. Han presenterade sig så för mig.

Leino betraktade boken i sin hand.

– Vad håller den här Linné egentligen på med?

– Han gör Gud till forskningsobjekt, sade S.O.S. Eller historiens och livets förutsättningar. Den som kliver över räcket vid bråddjupet störtar ner. Man är själv skuld till sin egen olycka, det är hans hypotes och han söker bevis överallt.

Då pastorn inte tog upp tråden utan satt kvar tigande med Nemesis Divina i handen, började S.O.S berätta om sin resa till Helsingfors och om hur han på Framtidssällskapets möte av föredragshållaren, doktor Grön, hade blivit uppmärksamgjord på att Linné hade en helt annan tolkning av jordbävningen i Lissabon än Voltaire. Därför hade han skaffat boken.

Om man såg på historien som Linné, så var den totala ödeläggelsen av Hamburg, Dresden, Berlin och egentligen största delen av Tyskland ett straff, helt enkelt. Historien vände och kastade sig med hela sin fruktansvärda tyngd tillbaka över det folk som hade så onda gärningar att svara för.

– Och var är Sovjetunionen, folkens fängelse och den egna befolkningens Gulag? Jag skrev själv att de skräckinjagande svampmolnen över Hiroshima och Nagasaki kastar sin olycksbådande skugga över

USA. Det ledde till att ambassaden grep in. Den tolererar ingenting som kan tolkas som stöd för terrorismen.

S.O.S väntade sig kanske att Leino skulle gå in på det han hade berättat, ta upp frågan om det fanns en vedergällning i historien och om den hörde till förutsättningarna, till grundstrukturen i skapelsen, men det gjorde han inte. Han hade lyssnat uppmärksamt, men hans tanke hade börjat gå i egna banor.

– Långt innan jag kom till den här församlingen var det en mor som vandrade med sin lilla flicka nere i centrum och ledde henne vid handen. I ett gathörn körde en långtradare förbi. De bakersta hjulen skar över trottoaren och flickan. Detta har människorna här aldrig förlåtit.

S.O.S teg.

– Under min studietid träffade jag en schweizare, av det fundamentalistiska slaget, medges, fortsatte Leino. Han var betydligt äldre och jag kommenterade därför inte när han sade: "Jag undrar vad orätt Finland har gjort när landet hamnade i krig. Schweiz har fått leva i fred".

– Jaa?

– Det är på det här fältet Linné rör sig botaniserande bland olyckor. Vi har alla sett och hört tillräckligt mycket för att kunna göra ett likadant kartotek som han. En enda dags tidning ger en hel bunt med brott som väntar på sina straff och en annan packe olyckor och straff för vilka det gäller att hitta ett passande brott i tidningar från i fjol eller förfjol.

– Du kan inte döma honom efter att bara ha bläddrat i boken, sa S.O.S. Förresten gav han aldrig ut den själv, det var bara en samling anteckningar på papperslappar till varning för hans son.

S.O.S berördes illa av att prästen viftade bort hela den frågeställning som han hade velat tala med en teolog om, frågan om Guds vrede.

– Du kan som präst inte ta så lätt på allvarliga frågor om Gud, sade han.

– Vi talar inte om Gud i detta hus, sade Leino och satte därmed punkt.

Sillanpää gick igen genom rummet, nu på väg tillbaka till sina domäner. Var det inte något han hade tänkt säga, frågade Leino. Jo, det var, men det hade han nu glömt för han hade funderat över det som pastorn

hade läst. Och det var alldeles rätt att kungen höll fast vid domen och struntade i advokaterna.

– Det är lagen som gäller, sade Sillanpää. Den som har blod på sina händer har blod på sina händer fast det har gått fem år eller hur många år som helst.

Han stängde dörren efter sig när han lämnade rummet.

Leino reagerade inte. Lisa mötte lugnt S.O.S frågande blick som om det inte funnes något att tillägga.

SUPÉ I PRÄSTGÅRDEN

Leino tog S.O.S med sig på en vandring ner till vinbutiken.

– När du nu en gång har kommit så kan du lika gärna stanna till kvällen och äta en bit mat med oss.

– Tack.

– Du kan sova över i hur många rum du vill och åka hem när det passar dig. Om en vecka, tio dar.

– Tack, men jag har ingen tandborste med mig.

– Vi köper litet mat och en tandborste.

En tant gled förbi dem på sin rollator. Utförsbacken var inte halsbrytande men det såg våghalsigt ut ändå. Hennes rygg utstrålade avståndstagande.

– Hon hälsade inte ens.

– Nej, sade Leino och log, alla kan inte gilla en.

I vinbutiken gick han raka vägen till hyllan med vin från Bulgarien, Grekland och Israel och tog några flaskor Karmelvin.

– Du minns Elia och de falska profeterna, sade han på väg till kassan.

– Möjligen.

– Vi dricker alltid Karmel när vi har journalister på besök, sade Leino, till hälften till den vänligt småleende damen i kassan.

– Har pastorn ofta journalister i prästgården? frågade hon.

– Det här är första gången.

– Ja, då passar det bra med tre flaskor. Får det vara något annat?

Utöver tandborsten blev det inga andra uppköp i byn.

Försommarsolen brände het uppe på land långt från den svalkande middagsbrisen vid havet. Under vandringen upp till prästgården antydde Leino något om sitt eftermiddagsprogram som började på hälsocentralens bäddavdelning. I prästgården fanns det både böcker och tidningar som S.O.S kunde fördriva tiden med. Om Lisa drog sig undan så berodde det på att hon höll på med en översättning till svenska av ett jättestort finskt feministiskt verk, Heidi Liehus Fjärilarnas tid. En bok som kom ut redan för många år sedan, men som ingen noterat

på svenska och som författarens kolleger bland feministfilosoferna gjort allt för att förringa.

– Och din fru?

– Hon är sedan början av april i Sankt Petersburg och samlar material till ett arbete om kvinnoorganisationernas roll i skapandet av ett medborgarsamhälle. Putin är hennes husgud, eller rättare sagt Putins hustru. Mor till två döttrar och mannens tigande klippa. Kvinnan, ser du. Och Putins farmor som förde honom till dopet och år 1993, då han reste på officiellt besök till Israel sände med honom hans dopkors för att han skulle se till att det blev välsignat i Heliga gravens kyrka.

– Ett dopkors skall man bära på sig.

– Men det gör han sedan besöket i Jerusalem. Han har inte tagit det av sig en enda gång, påstår Rosemarie. Ideligen påpekar hon att Ryssland styrs av en kristen statsman.

– Det tackar vi för – om det är så.

Ekens blad var bedövande sköna där de sist av alla löv nyfött ljusa steg fram överallt i prästgårdens jättelika vårdträd. Livet brann i hundratusen guldgröna flammande lågor.

– Jag vill återkomma till en sak som du sa igår.

– Varsågod.

– Du sa "Vi talar inte om Gud i detta hus!"

– Jaa?

– Det störde mig.

– Man talar inte om en närvarande, är inte det självklart, sade Leino.

❦

För Sillanpää gick det såhär: Medan alla ännu stod vid köksbordet kring den festligt framdukade enkla supén och Leino börjat välsigna maten hörde de en bil rulla in framför huset. S.O.S stod så att han genom fönstret såg vilka det var. Poliserna försökte komma in genom huvudingången, tryckte förmodligen på en knapp som ingen signal gav, strövade sedan lugnt förbi köksfönstret till dörren på gaveln.

– Det är knappast prosten de är ute efter, sade Sillanpää.

– Nu sitter vi ner, sade Leino.

När han serverade Karmelvinet i glasen knackade polisen på ytterdörren och hördes sedan stiga in i farstun innan de knackade på nytt, bestämt, men på något sätt artigt.

De klev ändå på utan att invänta svar.

– Från polisen, god afton.

– Man kan nästan se det, sade Leino.

– Det är en av er vi gärna vill tala med.

– Jag kommer, sade Sillanpää och reste sig.

Han drack ur sitt glas stående och gav sig sedan iväg mot dörren. En av poliserna höll tjänstvilligt upp den för honom.

– Herr Sillanpää, sade Lisa. Ni skall ta taxi hem på husets bekostnad. Vi håller maten varm.

– Hörde jag rätt eller misstar jag mig, kanske jag minns fel, men sa du senast att du en gång var nära att börja studera teologi?

Lisa tog upp en tråd och intermezzot med polisen sjönk undan.

– Det fanns outtalade förväntningar, drömmar överförda på mig.

Lisa såg på honom, uppmärksamt, väntande.

– Hemma hade vi en bild av en som såg allt, en besvärlig bild av en långhårig och långskäggig Jesus. Var jag än ställde mig såg han mig rakt i ögonen. Ibland hängde jag en duk eller någonting över honom när jag kom hem från skolan.

– Jag tror att jag har sett en sån, sade hon. Fiffigt av dig att täcka över honom.

– Plötsligt förstod jag, långt senare, att han med sina rannsakande förebrående ögon var en förklädd mor. I tankarna ryckte jag loss skägget och förstod.

– För en pojke kan frigörelseprocessen från mamman vara ganska jobbig, sade hon.

Han hejdade sig, förvånad och besvärad.

– Jag vill inte tala illa om min mor.

– Det förstår jag.

Den som ingenting sade var Leino som åt under tystnad och kanske till och med demonstrativt visade att han ingen del hade i det pågående samtalet.

– Medelhavsmänniskorna har aldrig frigjort sig från mamma, sade S.O.S och räddade sig över på ett större plan. De har blandat ihop mamma och Jesus till den milda grad att, att ... att till och med politiker och affärsmän och mafiosi bara kan gestalta sammanhangen som familjer. De känner varken förtroende eller förpliktelse utanför sin mammakrets ...

– Varför kallas du S.O.S, det låter ju som ett nödrop?

– Stig-Olof Stenbrott, S.O.S.

– Vad dum jag är. Förlåt mig. Fortsätt är du snäll.

Han rodnade alldeles lätt under hennes blick och hennes ord. Han visste om sitt ansiktes öppenhet och det gjorde honom ännu mera besvärad. Det var värmen när hon vände sig till honom som nästan kändes som en beröring, som om hon hade lagt sin hand på hans arm. Han var väl kanske trettio år äldre än hon, så åldern kunde vara en förklaring.

– Vad menar du med mammakretsen?

Hon ville hjälpa honom upp på sina tankar igen.

– Katolikerna, alltså, sade han. Spanjorer, italienare, fransmän, Mariadyrkarna, de blir aldrig fullvuxna. Den ansvariga världen tar slut där Marias barnträdgård börjar. Säger du åt Frankrikes förhandlare att finska flygvapnet vill ha ordentliga flygplan och inte Mirage så svarar han att du i så fall inte får vara med och leka på vår gård i EU. Och frågar du varför deras veterinärer ger friskhetsintyg åt ruttna kor ...

– Det var i England, sade Leino.

– Det där skrev du bestämt aldrig i dina ledare, sade hon.

– Det gjorde jag visst. Mellan raderna. Det var en undertext som varje begåvad läsare tog emot, helt och hållet förstod och i sitt hjärta applåderade.

– Alla begrep alltså att det handlade om skojare och skurkar antingen du kallade dem presidenter eller ministrar.

– Exakt.

– Och vad sägs om en supé utan dessert? sade Lisa som reste sig från stolen och började duka ut tallrikarna.

Leino vaknade upp.

– Har vi inte konserverade päron i skafferiet? frågade han.

– Och vem skall vispa grädden?

– S.O.S, han tycks ha väldigt mycket krafter kvar.

Det blev en stunds rörelse i köket och alla tre var aktiva på något sätt, S.O.S med att för hand vispa grädden, inte för hårt, som Lisa sade medan hon portionerade ut päronhalvorna. Leino igen stod begrundande framför skåpdörren. Vilken dryck var tillräckligt söt för att besegra päronens ljuvlighet?

– Om jag skulle ringa veterinären. Han är ju ortens vinkännare.

– Du kan inte ringa till någon halvelvatiden på kvällen, sade Lisa. Madeira får duga.

Herrarna intog igen sina platser och Lisa lade sista handen vid dessserten borta vid arbetsbordet framför fönstret.

– Här kommer han, sade hon. I polisbil.

Ögonblicket därpå steg Sillanpää in i köket. Han var helt oberörd av sin utfärd, tvekade litet vid dörren, men steg sedan fram till sin stol vid bordet. Innan han slog sig ner kastade han ännu en blick bort mot Lisa.

– Jag ser att det blir en pojke, sade han.

Hon vände sig småleende mot honom.

– Vad är det ni ser?

– Om magen är litet kantig, sådär som hos er så blir den en pojke. Om den är alldeles rund så blir det flicka.

– Sitt ner nu herr Sillanpää, sade prästfrun.

EN DAG MED PRÄSTEN

Fåglarna förde ett förskräckligt oväsen i träden strax utanför prästgården, de grälade och tjatade på ungarna för att hålla dem tysta så att människorna fick sova, men ingenting hjälpte och S.O.S fick finna sig i att en ny dag hade brutit in. Bruset i rören tillkännagav att toaletten redan var upptagen. Hur länge? Det fanns en annan möjlighet borta i andra ändan av huset, vägg i vägg med prästparets sängkammare, men han ville inte störa.

Han steg upp och gick fram till fönstret och kastade en blick över den solbelysta, igenvuxna trädgården. Kunde man gå ut genom huvudingången eller måste han gå igenom hela huset och ut genom köket?

Han snubblade genom salen i den lånta pyjamasens för långa byxor och tog sig genom köket ut på trappan.

Samtidigt kom prästen runt hörnet med Bibel och anteckningsbok i handen. Han smålog vänligt och nickade god morgon.

– Det står i Psaltaren om Herrens ljuvlighet och ändå har Bibelns poeter aldrig varit här, sade Leino. Vill du ha te eller kaffe?

Leino rörde sig med snabba rörelser när ordnade med morgonkaffe för sig och sin gäst. Han var redan klädd för en varm försommardag och för tjänstgöring på kansliet. Sommar, det var ljusgrå skjorta med holkärmar och tjänst det var den vita ringkragen runt halsen. Byxorna hade skarpa veck och de svarta skorna var välvårdade.

– Eftersom du har fastnat i frågan om det onda får sin lön så skall du få höra vad jag läste i morse.

Han satte sig litet stelt, gjorde korstecknet och läste:

> "Harmas icke över de onda, avundas icke
> dem som göra orätt. Ty såsom gräs varda
> de snart avhuggna, och såsom gröna örter
> vissna de."

Han gjorde en paus och påpekade att han, som S.O.S säkert märkte, läste ur gamla Bibeln och inte den nya.

"Avhåll dig från vrede och låt förbittringen fara: harmas icke; därmed gör du blott illa. Ty de onda skola varda utrotade, men de som vänta efter Herren de skola besitta landet. Ännu en liten tid så är den ogudaktige icke mer; och när du ser efter hans plats då är den borta."

– Linné är tydligen inte ute i ogjort ärende, sade S.O.S.

Leino lät sig inte hejdas.

"Herrens fiender äro såsom ängarnas prakt; de försvinna såsom rök, ja, de försvinna. Jag såg en ogudaktig som trotsade på sin makt; han utbredde sig som ett grönskande träd, väl rotat. Men när man sedan gick där fram, se, då var han borta; jag sökte efter honom, men han fanns icke mer."

– Så är det, instämde S.O.S. Herrens fiender får hela tillvaron emot sig och utplånas fullständigt. Men en så hård bild av Gud har vi inte längre!

– No comments, sade Leino, som reste sig från bordet och tog på sig rocken som han hade hängt över stolskarmen och tillade:

– Varför är du så besatt av frågan om vedergällningen, vad angår Hiroshima dig egentligen, är det ett rent teoretiskt intresse?

S.O.S såg upp på honom, dröjde med svaret, och sade att det var klart att han ville förstå alldeles så som Linné också ville förstå, men att det för honom handlade om mer än så.

– På en PEN-kongress i Helsingfors för några år sedan lärde jag känna Hiroko Sumida, en av de överlevande från Hiroshima. Hon berättade om den morgon då solen föll ner på Hiroshimas gator. Med sin hetta tände den eld på hela staden och med sina strålar förstörde den allt oskyddat liv.

Hon visade mig några dikter, en av dem minns jag bättre än de andra. Den handlade om en flicka vars ögon hade smält i det starka skenet. Hon låg bland många andra kroppar oförmögen att röra sig. Hon hörde sin far nalkas, hörde honom ropa hennes namn medan han kom allt närmare. Hennes tunga var så svullen att hon inte fick fram ett ljud till svar. Hon hörde honom söka henne helt nära och sedan småningom allt längre borta, hela tiden ropande hennes namn.

Hiroko förde mig fram till diktaren själv, som också var på kongressen. Jag ville intervjua henne och hon undrade om jag hade tid att lyssna. Sedan talade hon i timmar om ofattbara plågor som bröt in över Hiroshima morgonen den 6 augusti 1945 då staden utplånades och efteråt. Hon var själv fjorton år då och hade hunnit till skolan där hon skyddades för den värsta strålningen av en grov betongpelare, men hennes kropp genomsållades av kringyrande glassplitter. Atombomben fälldes kvart över åtta på morgonen, utsökt just vid den tid när de flesta var skyddslösa utomhus på väg till sina sysslor.

– Jo, det är sant, sade Leino, det var meningen. Målet var inte militärområdet utan människorna i den civila delen av staden.

– En sjuttonårig pojke tog hand om henne. Hettan och lågorna hade tvingat honom att överge sin syster som begravts under deras sammanstörtade hus. "Hur gammal är du", hade han frågat och sedan hade han tagit hand om henne i stället för systern som också var fjorton år. Tillsammans sökte de sig fram i en utplånad stad, förbi döda människor, skelett som stod berövade sin hud och sitt kött lutande mot betongkärl för släckningsvatten i händelse av eldsvåda. De såg inte en levande själ förrän hon plötsligt såg tre gestalter som stödda mot varandra vacklade fram. Det var hennes mor och systrar som sökte henne.

– Vad heter din japanska poet? frågade Leino.

– Bun. Tillnamnet är för svårt. Du skall få det. Men i alla fall reser hon för att hennes barn har uppmanat henne till det och stöder henne. Efter att ha tigit i fyrtio år och brottats med sina minnen i tysthet har hon nu ganska länge skrivit och talat och varit en outtröttlig resenär. Hon vill att alla skall inse vad det är som har hänt och se de tusenfalt värre kärnkatastrofer som närsomhelst kan hända.

Leino stod ett ögonblick som om han väntade på mer och frågade sedan om hon hade visat stor bitterhet.

– Om den fanns, så var den väl dold, svarade S.O.S. Men hon sade att hon tolkade det som hade hänt så, att USA hade utvalt Hiroshimas befolkning för att pröva den nya bombens verkan på en stor mängd människor. Därför fällde man bomben, när maximalt många människor var exponerade för direkt strålning. Efter kriget byggde amerikanerna sedan ett medicinskt institut i staden. Alla fylldes av hopp om att nu få hjälp, men anläggningen var uteslutande för studier av strålningens inverkan på den mänskliga organismen. "De samlade oss som hade överlevt själva bomben och som kämpade för att hållas vid liv", berättade hon, "utan att ge någon medicinsk vård utförde de olika tester och experiment med oss, fotograferade våra skador och ärr, tog blodprov på det lilla blod vi ännu hade och registrerade hur könshåren och brösten utvecklades hos unga som nått puberteten. Och när något av bomboffren dog avlägsnades de inre organen för fortsatta undersökningar. Vi behandlades aldrig som människor utan som forskningsobjekt som tillhörde USA."

S.O.S reste sig från bordet för att inte längre uppehålla Leino som ju var på väg till sitt arbete.

– Jag hoppas att du är kvar när jag kommer vid tvåtiden, sade Leino. Du kan sätta dig i mitt arbetsrum och där hittar du i bokhyllan en avhandling som stöder din japanska poets bedömning.

– Hashizume heter hon, sade S.O.S

❦

Prästgårdens sal föreföll väldigt stor och ödsligheten vidgades av de öppna dubbeldörrarna till Leinos bibliotek och arbetsrum. S.O.S stegade omkring i de tomma rummen med den färska tidningen nästan släpande i golvet. Han kastade en blick mot bokhyllorna och gick fram och lät fingret glida över de första böckerna; Altaner Patrologie, Athanasius The Life of Anthony, Bang Kulturhistoria, Ernst Bloch Atheismus im Christentum, Monica Braw The Atomic Bomb suppressed. Vad an-

nat fanns där. Den alfabetiska ordningen hade i stort sett gått förlorad. André Mystikens psykologi stod intill Hanna Arendts Den banala ondskan som lutade sig mot Heideggers Sein und Zeit. Tigersteds Det religiösa problemet i modern finlandssvensk litteratur hade hittat vägen till översta hyllan och stod bredvid Eusebius Kyrkohistoria. Det var tydligen ett mycket selektivt läsande som pågick i detta rum. Också skrivbordets ordnande princip var kaotisk. Allt låg överst.

Helt tomt var huset säkert inte. Sillanpää fanns någonstans, kanske i andra våningen. Lisa sov ännu eller arbetade möjligen sedan länge tyst med sin översättning i ett eget arbetsrum. Braws bok om bomben visade sig vara en dissertation och S.O.S tog den med sig ut i salen. Det var ju Hiroshima som var orsaken till att han var här och att han hade mist sitt jobb. Om han hade gjort det. Inte heller kände han sig längre helt väl till mods ute på stugan. Mycket underligt att man kunde vara rädd i sitt eget paradis.

Morgnarna var glasklara. Vattnet vid bryggan brände kallt som eld och svanarna makade knorrande på sig. Ett ögonblick kunde han stå med fötterna som i is innan han doppade sig och sedan tog dagen och ljuset, himlen och molnen till sig och lät blicken kana iväg över den blanka vattenspegeln långt ut mot det öppna havet förbi de yttersta skären. Men redan vid köksbordet, när han hade serverat sig den första koppen kaffe och två skivor bröd var olusten där och han kom på sig med att hålla ett öga på den glesning i skogen där hans väg löpte över bergsklacken. Han visste ju att ingen var på väg, att aldrig någon kom. Någon gång strök en båt förbi, en båt med spretande spön alldeles för nära hans klippor, men sportfiskarna kunde knappast ens urskilja hans hus för på morgonen gav hans fönster inga reflexer och solen bländade dem om de såg åt hans håll.

Det var i morgonens absoluta stillhet det hade klarnat för honom att det nya obehaget var rädsla. Men det var ett glest ord som inte fångade något annat byte än den amerikanske pressattachéns besök. På vilket sätt hade han kopplat ihop S.O.S med terrorismen? Hur hade orden fallit? Och vad hade chefen egentligen sagt som hade fått honom att tro, att det var bäst också för tidningen att han försvann?

S.O.S hade haft för avsikt att kallt och bestämt sätta amerikanen på plats: "Tell your ambassador to get off my back!" Denna fina öppningsreplik hade han kanske inte alls uttalat. I stället hade han, moderat avvisande sagt något helt allmänt om demokrati och pressfrihet för att gardera sig med amerikanska honnörsord. Då hade han fått höra att just det var kamp för pressfrihet att inte acceptera oriktig information. USA var beslutet att omedelbart ingripa, var som helst i världen, mot sådan opinionsbildning som stödde fienden ... Pressfriheten var en helig princip, men hans regering förhöll sig inte passivt till falsk information som direkt tjänade terrorismens mål, sade attachén. En journalist som stöder fienden är själv en fiende.

Jordbävningen i Lissabon var en begränsad katastrof. Bara fyrtiotusen döda. Atombomberna över Hiroshima och Nagasaki skördade en kvarts miljon civila offer. Eller hur många? Var det inte närmare femhundratusen?

S.O.S gick till skrivbordet efter någotslags anteckningspapper och en användbar penna. Visserligen hade han inte byggt på lösa grunder, då han hade skrivit om den mest fruktansvärda förbrytelsen mot mänskligheten och sagt att den ännu ostraffad inväntade historiens dom, men det fanns mer att veta om förövarnas försök att dölja brottet, detta ständigt pågående projekt som också pressattachén var engagerad i.

Han slog sig ner i en gammaldags länstol som vände ryggen mot fönstren och vårljuset och gav fri sikt mot den öppna köksdörren och mot hallen och trappan upp till övre våningen. Dagens tidning gled oöppnad ner på golvet när han började arbeta i egen sak.

Klockan var över två, när Leino kom hem från kansliet. Han steg tyst in i köket och stängde försiktigt dörrarna efter sig, som för att inte väcka en sovande. Köket var putsat och rent efter morgonmålet, ingenting låg kvar på bordet och heller ingen disk på diskbänken. Leino tittade in i salen. S.O.S sov inte, han läste och skrev.

– Ett ögonblick, sade han, det här är viktigt.

Leino lät honom forma sin tanke i fred. En stund senare gick de tillsammans ner till byn, ner till Poppes Grillbar.

Baren var inredd på minnen från tv:s Bonanzaperiod för decennier sedan, tunga mörka trästolar och bord i ett mörkt rum med bländande

belysning borta vid disken, där man langade ut spagetti och pizza, karelsk stek och pyttipanna med rödbeta och saltgurka.

S.O.S insisterade på att få bjuda. Han drog fram plånboken ur bakfickan med en gest av generositet och klappade det slitna bruna lädret.

– Öl?

Han såg frågande på Leino som skakade på huvudet.

– Jag hade faktiskt glömt att Lisa är i Helsingfors idag. Hon och författaren går igenom de fyrahundra första sidorna av översättningen. De hinner nog inte långt för det är minsann inte normalprosa, det är poetisk filosofi eller utdragna kapitellånga aforismer, vad man nu skall kalla det. Tydligen måste man röra sig någonstans vid gränsen till det som går att säga för att öppna ögonen för det som alltid har varit. Förvirra och förföra alltså.

– Handlar det inte om ett stort feministiskt manifest? frågade S.O.S.

– Möjligen, sade Leino. Och du?

– Jag hittade en bok i ditt arbetsrum, Monica Braws doktorsavhandling, hennes studium av hur USA från första början försökte förhindra hotande publicitet om atombombens faktiska verkningar på de hundratalstusen människor som i Japan blev utsatta för dem.

En sak var att skrämma upp världen med en gigantisk explosion, att visa ryssen att det var bäst att nu och i all framtid hålla sig i skinnet, en helt annan sak var att blotta de fruktansvärda mänskliga följderna; att ge ansikten åt städerna. Det fick inte ske, upprörande text och fasansfulla bilder måste hindras. Ingen känslostorm fick dra fram över världen med hot om en kommande vidräkning. Atombomben var helt enkelt en aldrig tidigare upplevd stark krevad, som gjorde slut på kriget. Det fick man säga. Resten förstod Ryssland. Det sista ordet skulle alltid uttalas av USA, i rättfärdighet.

Någon kom strykande förbi bordet. En stor man bärande på sin bricka. Han stannade och såg ner på prästen som han tydligen först nu kände igen.

– Och hur mår mördarn i prästgården?

Leino såg lugnt upp på honom.

– Pastorn har väl märkt att ingen människa vågar komma dit numera och bekänna sina synder för de är ju ganska små, eller hur? Täm-

ligen obetydligt mot det som ni hyser och härbärgerar på församlingens bekostnad. Jag vill bara säga det att annat …

– Alf, ropade någon ur dunklet längre bort. Kom hit nu. Ids int bråka.

– Förr skulle nog ingen med människoliv på sitt samvete ha bosatt sig mitt i byn i skydd av självaste prästerskapet. Ni är alldeles hjälplösa. Prosten Rehnberg slog i tiderna själv knockout på en karl och lyfte ut honom ur sakristian bara för att han olovandes försökte hjälpa till med att räkna kollekten. Och vem mördade han egentligen, han som bor hos er? Det frågar man sig.

Leino reste sig i all sin magra längd. Mannen med brickan vek undan en aning och öppnade munnen för att ännu tillägga något, men åtrade sig när prästen högtidligt gjorde korstecknet över hans ansikte och sade:

– Du onda och löjliga ande, far ut ur den här hyggliga karln! Amen. Amen. Amen.

Det uppstod en stor tystnad. Situationen hade stannat.

Ingen slamrade vid disken och den hygglige mannens kamrat borta i hörnet teg.

Leino satte sig igen och sade att det värsta med Hiroshima var att det som skedde var så totalt och obegränsat ondskefullt.

– Avsikten var ond, gärningen var ond, de omedelbara följderna var onda och de oförutsedda fortsatta följderna är alltfortfarande onda. Det var helt och hållet ett djävulens verk utan ett uns av rättfärdiga motiv.

– President Truman är alltså nu i helvetet, sade S.O.S och höjde ögonbrynen.

På det svarade Leino inte. Han ägnade sig åt maten.

– President Truman har sagt att han inte tvekade att använda bomben som tog en halv miljon människors liv!

– Civilpersoner, icke-krigförande, fortsatte S.O.S.

Leino flyttade omsorgsfullt rödbetsskivorna till tallrikskanten. Han hade inte ens smakat på dem.

– President Truman gjorde sig inget samvete över ett brott som var så förskräckligt att hans stabschef kallade det en primitiv grymhet som inte var värdig en kristen människa!

Leino torkade sig om munnen med pappersservetten och såg ut över rummet. S.O.S spände förgäves sina uppspärrade runda ögon i honom. Inte ens orden nådde fram.

– Av någon orsak kallade Amiral Willian Leahy president Truman en kristen människa. Det var alltså en kristen som förde mänskligheten tillbaka ner långt bortom de grymmaste perioder i historien vi känner till. Allt enligt amiralen.

Leino reste sig och gick utan ett ord över till bordet där den man satt ur vilken han just hade drivit en "ond och löjlig ande".

Demonstrativt sträckte S.O.S ut handen och tog en kvarglömd finsk tidning från bordet intill.

Rubriken "Finland blir allt råare" fick honom att halvuppmärksamt ögna igenom artikeln.

> Det finns inget annat land i Västeuropa där proportionellt sett lika många människor blir dödade som här. I fjol dödades 160 människor i en befolkning på fem miljoner, men de dödas antal hade varit bortåt 400 om inte förstahjälpen hade varit så snabb och skicklig.

S.O.S lyfte blicken från tidningen och såg sig om. Kastade en blick på klockan och blev medveten om att han kanske helst skulle bryta upp och åka ut till stugan. Där ute övergick eftermiddagen snart i den tidiga kvällens solprakt över havet. Om någon timme kunde han dra upp en gädda, lägga ut nät drog han sig för. Vad göra med femtio abborrar? Det skall fan tala med en präst som inte svarar.

> I Finland är det alltfortfarande vanligt att man, utan egentlig orsak, sticker ihjäl sin supkamrat. Iögonenfallande är också ungdomars ofattbart råa våldsdåd och att gärningsmännen påfallande ofta är under 20 år. Dråpen och morden har ofta ingen annan

orsak än att offrets uppsyn inte har behagat. Oskyldiga, intet ont anande mötande har blivit nerslagna på gatan och besinningslöst slaktade med upp till hundra knivhugg.

Leino hade rest sig från bordet och stod framåtböjd och bytte ännu ett par ord innan han gick till dörren och ställde sig där väntande. När han såg att S.O.S var klar att komma med gick han i förväg ut. De två männen vandrade iväg mot prästgården.

❦

– Vad sa du till den där otrevliga personen? frågade S.O.S.

Han var inte så van att vandra raskt och var därför en aning andfådd och hade gärna stannat för några ord under den värsta backen som kröntes av vildvuxna ekar. Vägen, eller kanske gatan, var för trist mellan de få grå affärshusen byggda under ett mera förhoppningsfullt decennium.

Ett helt gäng slog däruppe in på vägen och kom ner emot dem. Det klirrade i deras kassar och med höga röster och stora gester tog de redan ut försmaken av kvällen. Det fanns inte plats för någon annan på trottoaren. Den enda flickan i sällskapet gjorde sitt bästa för att med röst och gester leva upp till de andras nivå och redan på avstånd ropade hon något ohörbart till prästen. Leino visade klart att han inte var road. Han ökade på stegen och plöjde genom hopen som delade sig för honom, men inte för S.O.S, som fick känna av axlar och armbågar. När de tillsammans kom upp på backen var S.O.S såpass ansträngd att han slog sig ner på en bänk under eken. Kommunen bjöd på bänk med skräpkorg.

– Jag frågade vad du sa till honom.

– Märkte du inte att han sa att människor inte längre vågar komma till prästgården om de vill tala om sitt, sade Leino.

– Det var mest för att tråka dig.

– Det kan hända. Jag påpekade för honom att om han hade någonting som han ville tala om så fanns jag varje fredag kväll i kyrkan för samtal och bikt.

– Och han bad dig dra åt helvete.

– Det gjorde han inte.

S.O.S trevade i fickan efter de cigarretter som han inte längre hade. Pipan var inte heller där, bara den lilla asken med dagens pillerranson mot högt blodtryck.

– Jag tror inte att fredag kväll är någon bra idé, sade han. På fredag kopplar man av.

– Alla kan inte koppla av.

– Hur många är det då som har kommit, skall vi säga under det senaste året?

– En.

S.O.S fick fram den lilla pillerasken, öppnade den och höll locket försiktigt i samma hand, som han petande med trubbiga fingrar, försökte få tag i blodtryckstabletten med.

– Inser du då att dagen inte är den bästa.

– Det är den dag då Jesus blev korsfäst, svarade Leino.

Subject hälsning
Dated dd.mm.year
From rstenb@yahoo.com
To sosten@welho.com

Kære Stig-Olof. Du svarar varken på hemtelefon eller på "trubkan". Jag försökte ringa dig på pressen men du svarar inte där heller. Blev igår rånad av milisen på öppen gata, men det får jag återkomma till.
Din Rosemarie

❦

Subject Vad är det?
Date dd.mm.year
From rsten@yahoo.com
To sosten@welho.com

Kære Stig-Olof. Du svarar inte i telefon och kollar inte i din e-post. Vad har hänt? Melanie i pressens växel lovade lägga ringbud men det har inte hjälpt. Hadar är i Johannesburg och hans telefon säger bara leave a message. Stephanie vill jag inte oroa. Det bär mig emot att fråga dina arbetskamrater var du håller hus och det är rätt länge sen du gjorde något utrikesifrån så du är knappast bortrest.
Din Rosmarie

❦

Subject URGENT!
date dd.mm.year
From rsten@yahoo.com
To sosten@welho.com

Kära, kära Stig-Olof! Nu är jag gråtfärdig och ringer polis och sjukhus. Rabbe på redaktionen var så absolut oklar och oförståelig som bara en karl kan vara när han tror sig böra skydda en kamrat för störande och påflugen nyfikenhet. Jag fick inte ens svar på min fråga när han senast hade sett dig och om du överhuvudtaget var kvar på pressen. Du har visserligen själv sagt att han är en inställsam helt ryggradslös varelse som kvinnor faller för därför att han ser så ofarlig ut och jag har trott att det bara yppade din uppfattning om kvinnor, men han är faktiskt en amöba. Tänk såna kamrater du har, det kan inte vara roligt. När hade du förresten någon verklig vän?

Om jag inte får omedelbart svar kommer jag hem vid första tillfälle. Det är litet synd för jag har en serie intervjuer inbokad med ledande personer för Soldatmödrarna i Leningrads oblast, men det går att rucka på.

Svara nu älskling,
Din egen Rosemarie.

❦

Subject Re:Urgent
Date dd.mm.year
From sosten@welho.com
To rsten@yahoo.com

Älskling förlåt! Det är bara det att jag troligen har fått avsked från pressen på grund av påtryckningar från US-ambassaden. Jag säger troligen för att det inte är helt klart om jag själv tog min mats ur skolan eller om jag blev visad på porten. I ingen händelse lyfte Rabbe ett finger för att hindra mig att gå.

Jag har inte svarat i min telefon. Jag har inte öppnat min e-post. Jag har inte skrivit en rad i det tjocka diarium som du ibland skämtsamt har kommenterat att jag för. Det är som vanligt, alltid när en katastrof inträffar förblir sidorna tomma. Det viktigaste saknas alltid bland mina anteckningar.

Jag har flyttat ut till Rosenudd för att vara onåbar, för att fiska och vara ifred. Sanningen är dock att jag inte trivs för att den förbannade amerikanske pressattachén faktiskt lyckades skrämma mig. Han utnämnde mig på stående fot till stödperson för den internationella terrorismen, med andra ord till en person som den amerikanska regeringen har förklarat fågelfri i hela världen. Gulp!

Jag har hittat en fristad eller stödjepunkt hos den lokala prästen och hans hustru, jag nästan bor i prästgården tillsammans med en mördare som heter Sillanpää. Skulle mustasch, pipskägg och ny e-postadress vara ett bra skydd, ztopelius@yahoo.com? Det får faktiskt bli min nya adress.

Kom för allt i världen inte hem för min skull för jag är allt annat än trevlig att ha att göra med. Till och med Hadar, som har blivit så lugn och stadig i sin personlighet, fick nästan nog av mig första kvällen på Rosenudd. Han följde mig dit, jag vet inte varför, och kom också enkom en kväll av och an ditut med en bok som han hade observerat att intresserade mig mycket, Carl von Linnés Nemesis Divina. Det är den gudomliga vedergällningen som är orsaken till alltsammans, men det får vi återkomma till. Inte så att jag skulle ha himmelsskriande brott i det förgångna som kastar en hotande skugga över mitt liv, men andra kanske har det och det har drabbat mig.

Men vad var det med milisen i Sankt Petersburg? Brukar inte den inskränka sig till att råna rädda ryska bilister i stadstrafiken.

Kära Rosmarie, i nödfall kan du alltid ringa prästgården +358-19-428030. Där vet man det som kan vetas om mig. Prästen Leino Mostén är egentligen finsk men han har studerat och lissat i Lund och talar en vacker svenska med sydsvensk doft.

En varm kram

Stig-Olof.

Subject SKÄRP DIG!
Date dd.mm.year
From rsten@yahoo.com
To ztopelius@yahoo.com

Käre, käre Stig-Olof.
Det går inte att leva som du gör. Det finns inte en så högt uppsatt person eller en så farlig FSB-general att inte soldatmödrarna här skulle säga dem rakt upp i ansiktet vad de är värda.

När en av soldatmödrarna här, utan att jag hade bett om det, följde med till milischefen i det distrikt, där jag hade blivit rånad, var det en fest att höra henne vända upp och ner på hela det korrumperade system som utgör Rysslands sammanhållande struktur. "Ni är korrumperade var och en", sa hon, "också ni. Om inte också ni lever på mutor så är ni lika sällsynt som en vit korp. Men ni får inga mutor av mig och inte heller av den här finskan. Alla mänskor vet att er lön bara är litet över 2000 rubel i månaden, 2320 rubel, för att vara exakt och det kan ingen leva på. Vi vet och ni vet att staten inte har tänkt att ni skulle leva på det och inte heller har tänkt att någonsin höja er lön. Ert jobb är en jakträtt helt enkelt. Var och en av er ända till era högsta chefer i Kreml har fått privilegiet att ta vad ni behöver av era medmänniskor. Och det kommer vi att ropa ut till dess ni inte täcks visa er i uniform på er egen gata eller berätta var ni jobbar."

Så talar en rysk kvinna, men du tillåter att en amerikansk pressattaché, i själva verket en springpojke för ambassadör Bella Snow, skrämmer jobbet av dig. Är det så att du varken vågar konfrontera ambassadören eller ens din närmaste chef? Stig-Olof, nu skärper du dig, för inte vill du väl att din hustru skall storma in på ambassaden eller säga chefredaktören ett sanningens ord.

Egentligen kunde du komma hit. Det är inte att tänka sig att du skulle dela min usla inkvartering i en nog så vänlig familj, men visst skulle du ha råd att bo i flera veckor på något centralt beläget hotell. Jag arbetar ju inte hela tiden och det skulle vara underbart för mig att få vandra med dig på Ryska museet, att gå på teater med ryska biljettpriser och att åka ut till Peterhof, Tsarskoe Selo och Pavlovsk. När du senast var här så

hade vi ju alltför litet tid och Eremitaget lade då beslag på för stor bit av våra två gemensamma dagar.
Det är skönt att lugnt kunna arbeta vidare nu när jag vet att du är utom fara.
Din Rosie.

❦

Subject Med utmärkt högaktning
Date dd.mm.year.
From ztopelius@yahoo.com
To rsten@yahoo.com

Kära Rosie jag tar med utmärkt högaktning emot dina behjärtade råd samtidigt som jag påminner dig om att den civiliserade världen inte är som Ryssland även om jag under ett eventuellt besök i Sankt Petersburg kunde känna mig tryggare än jag gör här.
Jag får tacka Dig för Dina engagerade brev.
Din trofaste make
Stig-Olof.

II

NYA SYNER

Innan kvällen kommit var han på väg tillbaka till prästgården. Han lämnade Rosenudd inte i panik men hans tillflykt hade blivit kränkt, skändad, förstörd, utan att någon hade brutit en kvist eller ens plockat en snäcka.

Redan på sista skogssträckan ner mot stugan hade han sett färska spår på vägen, men bara åt ett håll. Det var oroande. Det sista stycket väg var marken mörk av granarnas ständiga skugga och avtrycken av högprofildäck starka och tydliga för att igen nästan försvinna på soltorra ställen. På en sådan plats stod nu en svart landcruiser med ryska nummerplåtar, A 666 AM, en esplanadkryssare, stor på sig, övermodig, utmanande med kofångare i höjd med ratten på hans egen Saab. Han körde vidare nästan ända fram till huset och stannade vid det jättekast som blivit hans egen trygga parkeringsplats. Där ställde han sin bil, gick runt den stora stenen och fick syn på inkräktarna. Det väntande paret utstrålade självklar ockupationsrätt där det stod framför huset.

Kvinnan såg oförsynt förbi honom, sköt sina blickar tätt förbi hans ansikte, stod som en klippa av självmedvetenhet bredvid en ännu starkare gestalt. Hennes arrogans framhävdes av det tjocka guldglänsande håret, som inramade ansiktet och vilade tungt mot en stark hals. Munnen hade nyss sagt ett sista ord men var beredd att avfyra flera.

Hennes ägare stod vänd mot stranden och visade sin rovfågelsprofil medan han med bara ena ögat iakttog den kommande. Han var klädd som för rekognoscering. Hon också. Dyra kläder som man inte köper på militära överskottslager. S.O.S förvisades i sina trötta byxor och den urblekta poloskjortan till en plats i marginalen.

– God morgon, hojtade han hämmat och stannade på femton meters avstånd, eller god dag.

Åldringen, för gammal var han, vände sig till sin kvinna utan att ändå se på henne. Hans blick följde horisontlinjen. Det gick inte att uppfatta vad han sade. S.O.S gick några steg närmare främlingarna. När mannen vände sig om mot honom var ansiktet uttryckslöst. Åldern hade dragit

skarpa linjer och format knöliga veck som hindrade nya uttryck. I ögonen såg man bara mörker utan ens en reflex av ljus.

– We intend to make this place ours, sade kvinnan med stark brytning.

– Very interesting, indeed, svarade S.O.S, stärkt i sin dåliga engelska av den andras ännu värre.

– Do you know the owner?

– Da, znaio.

– Vy govorite po russki?

– Net.

– He will sell this place?

– No. I know. I am the owner.

– Nichevo, you will sell.

Åldringen som påminde om en korp i närbild, bytte några ord med henne och bugade sig lätt mot S.O.S.

– Vi tycker att det här är en underbar, lugn och trygg plats. Här kan man fiska och plocka svamp. Inga grannar. Ingenting som stör. Omkring niohundratusen är det värt, har man sagt.

– Rubel?

– Euro naturligtvis eller dollar, om ni vill.

S.O.S bara smålog som om hon hade talat om en annan stuga i ett annat land. Korpen iakttog honom och gav tydligen den rödhåriga rätt att höja budet.

– En miljon.

S.O.S fortsatte att småle samtidigt som han skakade vänligt på huvudet.

– Vad gör jag med en miljon?

Korpen granskade honom med sina ögon utan blick, sög in honom i mörkret, började sedan gå mot kullen medan kvinnan ännu stod kvar och prövade med ett leende med nästan svarta läppar. Innan han försvann bakom träden såg ryssen kort mot henne.

– Han leker aldrig, sade hon. Två miljoner.

S.O.S slog uppgivet och kanske också plågat ut med händerna.

– Förstår ni inte. Om jag inte vill ha en miljon så vill jag ännu mindre ha två.

Hon räckte honom handen till avsked som på en klassisk rysk film, men handen var störande slapp, lös.

– Vet ni, vi betraktar redan det här stället som vårt.

– Jaha.

– Fy. Nu är ni stygg. Okultiverad. Har ni hört det intressanta amerikanska uttrycket "we need some funerals"?

På återseende. Allt gott!

Han ställde sig i kvällningen på klipporna vid vassviken för att utan hopp kasta efter en gädda. Redan tredje kastet blev det sista. Draget flög längre än det någonsin gjort, slog ner i vattnet och försvann för att aldrig komma upp igen. Tafsen hade lossat, en liten krökning ytterst på linan visade det osannolika, att själva knuten hade gått upp. Det var ännu ett tecken.

Det första tecknet hade han redan fått, omedelbart efter främlingarnas avfärd. Störd av registerplåtens 666 hade han gått in utan att där ändå hitta någonting i Bonniers urgamla konversationslexikon. I stället sökte han på nätet och hittade för mycket, men också en oroväckande link till en konstig notis i en rysk tidning.

KÖR DJÄVULEN BIL?
Tre sexor skrivna i rad är en för alla kristna förhatlig och skrämmande djävulsk symbol. En av de heliga skrifterna i Bibeln, Johannes uppenbarelser eller Apokalypsen, ger upplysningar om detta. Det är i Uppenbarelseboken som vi möter den kosmiska vita hästen med Döden som ryttare och de sju änglar som blåser i sina basuner och många andra profetiska syner som Johannes – Kristi älsklingslärjunge och evangelist – fick motta när han vistades på ön Patmos.
Vi citerar det som sägs om den djävulska sifferkombinationen eller "vilddjurets tal": *Här gäller det att vara vis; den som har förstånd, han räkne ut betydelsen av vilddjurets*

tal, ty det är en människas tal. Och dess tal är sex hundra sextiosex. Vi kan förbigå hela den mängd av traktat i vilka man under de förgångna århundradena har försökt lista ut namnet på någon då aktuell människa som kunde tänkas gömma sig bakom talet. Men nästan 2000 år har förflutit sedan Apokalypsen kom till. Under årens lopp har 666 kommit att bli djävulens tal, demonernas tal, antikrists och framförallt det sataniskas tal. Närhelst en troende människa ser talet 666 reagerar hon starkt avvisande, kanske med fruktan. Den som bär detta tal kan nämligen antingen identifieras som antikrist eller i varje fall som någon av hans tjänare. Därför använder satanister av olika slag också denna symbol och ristar tretal av sexor där de kommer åt.

Nu har en bil med A 666 AM och trikoloren på registerplåten iakttagits i Moskva. Det var en Mercedes följd av en landcruiser med automatvapenbeväpnade väktare. Man frågar sig vem den mäktiga person är som kör omkring med 666, statsmaktens bokstavskoder, och därtill trikoloren, på sin registerplåt? En sådan bil har alltid grön våg och den myndighet finns inte som skulle försöka stoppa den. Registernumret återfinns inte bland statsmaktens bilar, inte heller har någon medlem av Duman en bil med sådan nummerplåt. De statliga säkerhetsorganen besvarar av princip inga frågor om sina fordon. Det sannolika är att det är någon av de mera okända oligarkerna som har köpt statsmaktens kän-

netecken med trikolor och allt. I och för sig behöver det inte betyda någonting att bilen sågs parkerad på Potapovskigränden vid ett hus där man ägnar sig åt oljeaffärer.

De mäktiga i vårt land demonstrerar ständigt sin gudlighet. Nu intresserar det oss mycket att få veta vem av dessa mäktiga det kan vara som har försett sin bil med djävulens egen registerplåt och alla statliga privilegier. Vaksamma ortodoxa kristna tvingade nyligen prefekturen att avlägsna numret 666 från en förortslinje och ge bussarna en annan sifferkombination. Månne inte de rättrogna nu skall hjälpa oss att avslöja vem det är som vill spela "Mörkrets furste" i sin svarta Mercedes.

Kanske det var den här notisen som hade gjort att S.O.S fumlade så med sina trubbiga fingrar, när han fäste det nya draget vid linan, att knuten öppnade sig redan vid tredje kastet. Det var ju inte en Mercedes han hade sett uppe i skogen snarare då en landcruiser. Någon trikolor hade han heller inte lagt märke till på registerplåten. Märker man en sådan på en bil som har kört på sandvägar och i skogen? Och hur hade ryssen överhuvudtaget hittat till Rosenudd på skogsvägar med många möjligheter att ta fel och hamna ut på övergivna hyggen? S.O.S ringde Leino och beskrev hela den olustiga situationen.

– Jag har mött mörkrets furste, sade han, herr 666. Han ville inte ha mig, men han lät förstå att allt jag har härute redan nu praktiskt taget är hans. Huset, fiskevattnen, skogen, lugnet, ostördheten. En vacker dag kommer jag att hitta två miljoner på mitt konto och finna att han har flyttat in med kvinna och eventuella livvakter. Två miljoner, sa jag. Hur i ... Hur i all världen har han hittat hit? Har ni nån galen fastighetsmäklare i byn som säljer andras hus medan de är borta?

—

– Jag var ju just hos er. Jag kan inte bosätta mig hos er. Jag åker till stan och vattnar blommorna.

—

– Visst är de döda för länge sen men jag kan i alla fall vattna dem.

❦

Prästen och frun och Sillanpää satt vid kvällsteet när S.O.S alltfortfarande förstörd till humöret steg in i köket. En kopp var framställd också för honom och han fick slå sig ner och dra hela historien en gång till, denna gång på finska för Sillanpääs skull.

– Det var en sån jag försökte skjuta, sade Sillanpää och avbröt berättarflödet.

– En ryss?

S.O.S såg uppmärksamt frågande på honom.

– Nej, men samma typ.

Då reste sig Lisa och började tyst plocka ihop koppar och fat och ursäktade sig med att hon ännu hade en del att göra, framförallt skulle hon bädda för Stig-Olof uppe i det andra gästrummet.

– Ni kommer att ha rummen mitt emot varandra och ni kan ju sitta där i hallen och berätta rysare för varandra hela natten om ni vill.

Alla berättelser slocknade när hon lämnade köket. Männen såg på varandra och det fanns inte ens längre te att ta till.

Sillanpää var på väg till sitt, men han kunde inte gärna gå förrän prästfrun kommit ned från andra våningen.

– Vad är Mörkrets furste för en mytisk gestalt? frågade S.O.S. Är han ur Trollflöjten?

– Han har många namn, sade Leino. Djävulen, Satan, Denna världens furste. Han hatar Gud och han hatar människan. Hans onda vilja har bara förstörelse, lidande och död till sitt förfogande. Till och med Jesus bävade när han närmade sig …

– Det tror jag inte, sade Sillanpää.

– Jesus blev mer än rädd, han greps av ångest.

– Svårt att tro.

– Den starke grips av ångest när han måste låta ondskan ha sin gång. Denna världens furste, mörkrets furste, djävulen, kalla honom vad ni vill, angrep gudochmänniskan Jesus, som visste att han inte fick lyfta ett finger till sitt försvar. Ondskan skulle besegras i sin seger. Om man vill uttrycka det så.

När han hade sagt detta reste Leino sig, gjorde korstecknet, tog sin bönbok ur fickan och sade "låt oss bedja":

O Jesus Kristus, Du den odödlige,
helige, salige himmelska Faderns
heliga härlighets glada ljus

Komna till solnedgångsstunden
skådande aftonljuset
prisa vi Fadern och Sonen
och den Helige Ande, Gud.

Värdig är du att i alla tider
med helig stämma besjungas
Guds Son som giver liv:
Därför förhärligar kosmos dig.

Sedan bad han ännu en gammal finsk aftonbön, en som han sade att han själv hade fått lära sig hemma som liten.

De tre männen gick tillsammans ut i salen. Sillanpää nickade godnatt och fortsatte på sitt släpande sätt mot hallen. S.O.S tvekade och Leino föreslog att han skulle slå sig ner eftersom det säkert dröjde en god stund innan badrummet i övre våningen blev ledigt.

– Det är ju alldeles besynnerligt med hans renlighet, sade S.O.S. Tvår sina händer som lady Macbeth.

Leino intresserade sig varken för Sillanpääs riter eller för Shakespeare. Han teg en god stund innan han sade:

– Jag skulle gärna komma tillbaka till din fråga varför han kallas Mörkrets furste. Det kunde vara så att han rår över ett mörker som inte

bara är brist på ljus, utan som är aktivt och starkt, ett skarpt mörker som bländar människan.

– Och vad kan ryssen ha för intresse av att förse sin bil med ett emblem som hör hemma i en helt mytisk värld?

– Bland själens realiteter, menar du, sade Leino. I en religiöst medveten värld som Ryssland uppnår han exakt den effekt han önskar, osäkerhet och känslan av att ha att göra med en osynlig maktdimension. Du själv kände ju av det ute på din egen tomt.

– Icke. Sifferkodens betydelse kom jag inte ens ihåg! Det var det obehagliga maktbeteendet som kom mig att knäa och tappa lusten att stanna därute. Folk som har råkat ut för inbrott har sagt, att de ännu långt efteråt känner det som om någon hade våldfört sig på deras liv, förstört det, grisat ner det – och det trots att det kanske inte var så mycket som hade stulits. Vi är ju mera än det man kan ställa på en våg, vi är också vårt område, vårt revir.

Tänk den galna lilla hackspett som sitter och trummar på vägbelysningens blanka skärm. Det finns inga larver där, inte heller maskar, men det finns en fågel som låter sig uppfylla ett stycke rymd.

– Och så drar skuggan av en örn …

– Inte örn. Korp.

– Olyckskorp?

S.O.S svarade inte. Något av obehaget han hade känt ute vid stugan hade hunnit upp honom igen. Han grep om stolens armstöd som för att resa sig upp, men lät sig sjunka tillbaka.

– Är det så att du vill tala om rädsla? sade han. Min?

– Du märker säkert själv att du viker undan …

– Jag var fullkomligt klar. Jag sa att jag inte säljer mitt hus, inte om de så skulle dränka mig i pengar.

– Men så snart de hade gett sig iväg kände du en sådan olust att du övergav ditt paradis. När amerikanska ambassaden rörde på sig så var du morsk ett ögonblick och sedan avdunstade du.

– Blev avskedad.

– Möjligen. Och när en rysk nyrik spelade upp sin skrämsellek på ditt område så gav du dig, men du väntade med att kasta in handduken tills ingen såg dig. Detta är inte bra, det är inte alls bra.

– Vad är bra.

– Att du tar vara på dina faktiska resurser.

S.O.S reste sig ur den alltför vilsamma stolen och ställde sig framför Leino med händerna i fickorna.

– Och vilka är de?

– Du får lov att granska dig själv, sade Leino och reste sig han också. Jag skall visa dig till ditt rum.

Några dagar senare åkte han in till Helsingfors, bland annat för att gå på Svenska Ambassadens stora vårmottagning. Sysslolös hade han inte varit i prästgården, han hade framförallt aktiverat kontakten till kolleger och till en del välplacerade personer som han hade förtroende för. I byn hade han vandrat ner till den fastighetsmäklare som enligt annonsen i ortstidningen "köpte och sålde sommarstugor och villor, obebyggda tomter och strandlägenheter och även åtog sig förmedlings- och andra uppdrag".

Fastighetsmäklaren var en utomordentligt aktiv och trevlig dam, klädd för vandring på obebyggda tomter. Hon lade genast ifrån sig allt hon hade för händer, när han steg in på hennes ensamma och tomma byrå. Hon duade honom utan tvekan och lät förstå att varken hans namn eller strandlägenhet var obekant för henne.

– Man har visat intresse för din stuga och för det stora lugnet därborta vid din udde och vik. Och borrbrunn har du. Men ta det försiktigt. Allt är inte guld som glimmar och vissa affärer kanske man inte alls skall företa. De kan ur ett större perspektiv vara ganska misslyckade.

Konstigt att du stack dig in just när jag hade på känn att jag kanske borde ta kontakt.

Telefonen ringde.

– Svara bara, varsågod, sade S.O.S.

Hon lyfte luren men såg med urskuldande höjda ögonbryn på honom.

– Javisst, sade hon åt den som ringde, pappren är klara. Lagfarten måste du betala omedelbart men min räkning kan du ta med dig hem och fundera på.

—

– Jag är här, du kan komma när du vill. Jag har delat räkningen på dig och dina syskon i proportion till era andelar. Det var ju så ni ville ha det. Bra. Kom när du hinner. Du kommer att bli förvånad när du ser priset. Hej.

Hon lade på luren och kom tillbaka till S.O.S.

– Kommer han att bli angenämt eller otrevligt överraskad? frågade S.O.S.

– Angenämt, angenämt, svarade hon.

– Vad skulle du säga att min lägenhet är värd?

– Den är på två hektar, mäktiga träd och både släta klippor och skyddad vik med brygga, helt ostörd natur, väg nästan ända fram. Du kan få en miljon, plusminus hundratusen.

– Mark?

– Nej, nej, euro givetvis.

– Och den summan har du nämnt för någon?

– Vi tittade på kartan där på väggen, du ser, dendär stora. Han hade själv hittat din lägenhet. Var har du annonserat den? Jag fattar inte att jag inte har lagt märke till någon annons som gäller våra trakter. Jag tror jag sa en miljon. Har han tagit kontakt med dig?

– Han stod där framför huset med sin kvinna, när jag åkte ut för några dar sen.

– Och?

– Jag sa att jag inte säljer.

– Bra, sade hon. Förresten heter jag Lucy.

– Vaddå bra. Om du menar att jag kan få mycket mera så handlar det inte om det. Min stuga är helt enkelt inte till salu.

– I varje fall kan du knappast sälja åt en ryss eller amerikan, sade Lucy och gick fram till kartan och pekade på en linje över fjärden som strök ganska nära hans udde och som längre bort inneslöt också en del öar och skär. Du kan ju inte vara omedveten om att du har ett militärt skyddsområde alldeles inpå dig.

– Nej, det kan jag sannerligen inte.

– Nåja, det blir alltså ingen affär, men om du någon gång vill och kan sälja så vet du att jag gärna hjälper.

Och mitt pris …

– Är naturligtvis angenämt, sade S.O.S.

– Naturligtvis.

Lucy gav sitt kort och han tog emot det, litet förlägen över att de kort han bar på sig inte längre var aktuella.

– Tjänare, tjänare S.O.S! sade ambassadören som hälsade välkommen strax innanför dörren till stora salen i andra våningen.

– Ni ser minsann inte ut som en vandrande olycka, sade ambassadörens unga nya hustru som strålade mot honom då hon ett ögonblick lät sin hand vila i hans. Ert namn kan man inte glömma, sade hon men hennes ögon tindrade redan mot nästa gäst, en av radions många direktörer.

Osäker på vilka det var som stannat i en utsträckt båge, om de skulle hälsas på eller inte, räddade han sig med att ta ett glas och så vända ryggen till, han stannade upp ett ögonblick medan han orienterade sig i de sorlande människohoparna och sökte en riktning där han kunde tränga sig fram, bugande, småleende och ursäktande sig. Säkert också en aning röd i ansiktet. Det var blodtrycket.

Han banade sin väg genom mängden med ganska hög glasföring. Det måste den ha som inte hör till de längsta och som med stil vill kunna parera och undvika alla de ofrivilliga knuffarna och stötarna i trängseln bland välklädda människor. "Tjänare, tjänare" sade han också åt alla dem som nickade eller smålog mot honom och gjorde hela tiden sken av att vara klart målbestämd och ingalunda rådvill eller i behov av sällskap. Men i hörnet, på gränsen till följande rum, vid fönstret med utsikt över Kejsarinnans sten nere på Salutorget, stod en gammal bekant, pressrådet Johanzon och vinkade honom till sig. Han ville gärna presentera S.O.S och en rysk författare för varandra, Sergej Akutin, från Petersburg.

– Mycket angenämt, sade ryssen.

– Mycket angenämt, svarade S.O.S.

Och där hade det angenäma tagit slut om inte ryssen hade beklagat att pressrådet tyvärr hade glömt till vilken rysk kejsarinnas ära stenen hade blivit rest och S.O.S hade kommit ihåg att det var till minnet av kejsarinnan Alexandras besök i Helsingfors 1833 tillsammans med sin gemål, Nikolai I. Poeten var tagen av att minnet av de ryska tsarerna var så omhuldat i Helsingfors och av att Alexander II stod så dominerande och suveränt på det torg som var republikens hjärta, som han uttryckte det.

Medan de samtalade på ryska spanade pressrådet Johanzon omkring sig och vinkade någon till sig.

– Vi har inget sådant monument över Alexander II i Sankt Petersburg, sade Sergej Akutin.

– Ni har ju "kyrkan på blodet", svarade S.O.S, Kristi uppståndelses katedral. Den som är rest på den plats där terrorister mördade tsaren. Terrorismen var ju en mycket värre företeelse än de flesta idag är medvetna om. Terroristerna tog ju livet av höga tjänstemän på löpande band.

S.O.S hade lagt märke till vem det var som anslöt sig till dem, men lät sig inte störa utan fortsatte att betonat uppehålla sig vid olika aspekter på terrorismen. Hur alla involverade kom från överklassen även om de hade de mest skilda motiv, religiösa, anarkistiska och politiska.

– Det yttersta målet var att upplösa statsmakten och den rådande samhällsordningen, slutade han och vände sig, utan att hälsa, till USA:s pressattaché som var den nytillkomne lyssnaren.

– Som ni säkert uppfattade så pratar vi om terrorismen.

– Vi vet att det är viktigt för dig, svarade Michel Cunning och höjde sitt glas i riktning mot den ryske poeten, samtidigt som han frågade S.O.S hur man säger död åt terrorismen på ryska.

Michel Cunnings brutala skål kom S.O.S latenta vrede att flamma upp och han avvek utan ett ord över till det andra rummet och nya människor kring ett smörgåsbord. Journalistföreningens ordförande stod ensam för sig och åt smågurkor, det enda han hade på sitt fat.

– Terve, sade han och nickade. Long time no see.

– Säg, Jussi, vilka är möjligheterna att få en ambassadtjänsteman utkastad ur det här landet.

– Det är hur lätt som helst, svarade Jussi. Riv några sidor ur telefonkatalogen, Statsrådets telefoner till exempel, lägg dem i ett kuvert och överräck det åt tjänstemannen så att han som nu står snett bakom mig vid fönstret observerar det.

– Menar du ...

– Inga namn. Just det. Han extraknäcker för Skyddspolisen.

– Den jag tänker på arbetar på amerikanska ambassaden.

Jussi tog en gurka i munnen men lät den inte hindra honom att svara:

– Aha. Då räcker det inte med vilka blad som helst. Du får riva ut ett kartblad och förse det med två kryss, varsomhelst. Men vad pratar du om?

– Cunning, som du känner, har inte bara hotat mig, han har försäkrat mig att jag står på listan över dem som skall jagas, dödas eller tas till fånga.

Jussi svalde sista gurkbiten och stoppade inte en ny i munnen. Han vred sig runt och försökte få syn på amerikanen. S.O.S berättade varför han hade blivit förklarad fågelfri, att det var för en enda ledares skull i vilken han bara hade sagt att historien ännu inte hade fällt sin dom över dem som mördade en halv miljon människor med de första atombomberna.

– Till att börja med innebar ambassadens hot mot min tidning att jag fick gå.

– Blev du avskedad?

– Jag vet inte. Jag vet inte om jag fick foten eller om jag bara äcklades av oron på tidningen och därför gick själv.

– Vi får lov att ta tag i detta, sade Jussi och tog en liten krokig gurka. Jag tar upp det med styrelsen innan alla försvinner för sommaren.

Jussi avlägsnade sig och när S.O.S följde honom med blicken, hur han banade sig väg genom hopen, såg han alltför många, som han egentligen borde tala med, inflytelserika personer och vänner. Han drev mot bordet med oliver, gurkor och sandwich. Han såg Cilla på andra sidan bordet. Hon var klädd i röd promenaddräkt för att säkert synas och ett tungt guldliknande armband gled ner över hennes hand när hon sträckte sig efter en bit ätbart, men hon såg på honom och med blickarna kom de överens om att söka sig till varandra. Det var hon som hade ringt från ambassaden och varnat honom.

– Pressattachén är på väg till dig, hade hon sagt. Chefredaktören tar Bella, alltså ambassadör Bella Snow själv hand om. Han är bjuden på lunch. Hushållskotletter med potatismos och pilsner.

S.O.S hade ingen aning om varför Cilla bekymrade sig om honom för egentligen var de inte bekanta. Hon var, eller hade varit gift med en ekonomijournalist på tidningen som för några år sedan hade sökt sig till finansvärlden. Hon arbetade på ambassaden bland annat som översät-

tare. Kanske hon hade översatt hans ledare, möjligen var det därför hon intresserade sig för honom.

Cilla gick ut mot trapphallen och han följde efter henne.

– Du borde inte ha kommit hit, sade hon och såg sig om. Folk stod i små grupper, gäster som hade något viktigt att tala om eller som bara sökte sig undan vimlet och det högljudda sorlet.

– Man har sökt dig ända sedan du försvann, på alla dina tillhåll och adresser. Var har du hållit hus?

S.O.S såg på henne, hennes vackra men grova anletsdrag, öppna men granskande blick, möjligen vulgära mun, eller var tänderna bara en aning missfärgade. Han svarade inte.

– Man har en teori, att du är hos din hustru i Sankt Petersburg. Det är du alltså inte? Om du åker med Repin är du tillbaka hos henne i kväll, inte sant.

– Du är iakttagen, sade S.O.S och såg liksom förbi henne mot en klunga gäster längre borta.

Ätande lämnade hon honom och sökte sig tillbaka in i salen. Han igen ställde ifrån sig glas och fat och skyndade nerför trappan.

När han knäppte sin överrock i solskenet utanför ambassadens tunga dörr lade han märke till legationsbilarna som väntade på tecken att köra fram och avhämta de sina.

På torgsidan av gatan stod också väntande bilar i utkommenderade polisers hägn, bland dem en stor svart landcruiser. Medan han ännu stod kvar nederst på trappan uppfattade han att någon kom ut bakom honom, kanske plirade mot solen som han själv hade gjort, och sedan lade sin hand kraftigt på hans axel.

– Kommer du med?

S.O.S vände sig om. Det ett bekant, malätet, trött ansikte, som tillhörde en av landets mest värderade utrikeskorrespondenter, Rickard Lööf. Rykten gick om att han var sjuk. De hade inte blivit bekräftade.

– Kom. Vi går till Kapellet och väljer ett bord. Billing kommer också bara han kan slita sig.

De valde ett bord med härlig utsikt över Havis Amandas ystra former, kommenterade henne inte men lät blickarna stöda sig mot henne medan tankarna trevade bland sådant som lät sig sägas.

– Fattar inte, sade S.O.S, hur ambassadör efter ambassadör kan få ihop en sån massa folk till ett så magert svenskt smörgårdsbord.

– Kunde tänka mig en sparrisomelett. Vad tror du? sade Rick.

– Hm. Litet väl hälsosamt. Jag tar en laxschnitzel med riven pepparrot. Gillar du Elsassviner? Du är alltid på rätt plats när historien har vänder ett blad. I Berlin när muren rasar. I Moskva när Jeltsin vacklar. I Peking ...

– Det var när vi hade pengar. Nu åker vi bara billiga sällskapsresor. Så ringer vi från Bali och berättar om nymornat kärnvapenintresse i Japan, om vad Fukuda sa i förfjol och Koizumi i fjol och ansluter oss till olyckskorparnas aningar idag. Ett Elsassvin går säkert till både omelett och lax. Ett rieslingvin. Berätta allt.

– Vaddå allt, sade S.O.S. Jag är out, helt enkelt!

Men så enkelt var det inte för honom att kvittera sin idiotiska situation inför Rick. Ganska mångordigt berättade han därför hela sin historia med tyngdpunkten på sin dragning till historiefilosofiska överväganden.

– Man måste ju nån gång få dra upp de stora perspektiven, sade han. Inte bara aggression och kontraagression, anfall och försvar utan det väldiga världshavets mäktiga, regelbundna rörelser. En vedergällning helt oberoende av människors vilja.

– Tror jag inte på, sade Rick.

Han lyssnade utan att se på S.O.S. Han var helt närvarande trots att blicken följde dem som slog ihop sina blomsterstånd kring Amanda som ljuvt kråmade sig inför de blaserade, vattensprutande sjölejonen.

– Historiens dom fälls alltid av människor. Ledsen att säga det, men hur du än spanar får du aldrig syn på någon annan som skulle åtala, döma och avrätta. Brottsling, domare och bödel. Djupare än så kan du inte komma även om du är tvungen att försöka. Det är ju därför som olika slags härskare har prytt sig med gudomliga attribut som hovteologer lismande har stått till tjänst med, av Guds nåde till exempel.

– Linné var av annan mening, sade S.O.S.

– Jag vet. Han kröp med näsan i gräset och vädrade Guds tanke i skapelsens struktur.

– Och till världens skapnad hör att du inte kan hoppa ner från ett högt hus utan att slå ihjäl dig, sade S.O.S.

– Och att du inte ostraffat kan bryta mot Guds bud. Jag förstår. Hämnden är Herrens, sägs det, sade Rick. Linné hade i vår tid säkert noterat massakern i Nanking och på några rader sammanfattat de sex veckor 1937 under vilka japanerna där dödade tvåhundrafemtiotusen människor. Tror du att han skulle ha gjort någon anteckning om det tänkbara straffet?

Rick reste sig och vinkade. Han vinkade flera gånger och tog till slut några steg, men hejdade sig.

– Nu såg han oss, Billing. Han kommer ensam tack och lov, han har många alltför högljudda vänner.

Och Billing kom, stor, leende, cocktailupprymd.

– Och här sitter ni. Utan mat och dryck. Sålt smöret och tappat pengarna, men jag har plånboken kvar. Vad får det vara.

Han vände sig om och ropade neiti mot en obemannad kyldisk.

– Sitt ner, så vi inte blir utkastade tillsammans med dig, sade Rick. Och välj dina ord. Här pågår en seriös diskussion om brott och straff.

Billing slog sig ner och S.O.S sträckte sig mot det tomma grannbordet efter menyn och nämnde vad han och Rick hade beställt. Billing tog listan och tänkte högt:

– ... grillade lammkotletter med sparris och potatismos med olivolja! Vad dricker ni? OK. Då tar jag stekt färsk sill med musselsås och hänger med på er flaska. Sill är gott märkte jag i Amsterdam.

– Var du i Haag? frågade Rick.

– Nej i Hilversum. Jag är mera intresserad av tv-program än av krigsförbrytare. Jag satt några dagar på en screening som helt enkelt hette Feltändningar, program alltså som motverkat sitt syfte, nedlagda misslyckade produktioner som visades androm till varnagel.

Han höll upp handen högt i luften hela tiden medan han talade och knäppte med fingrarna, just som man inte gör om man har sinne också för andras värdighet, men kyparen kom och fick sin beställning.

– Det handlade alltså om ironi, fortsatte han. Den som har sett de program jag såg vet för tid och evighet att ironi är helt omöjligt i massmedia, den feltänder, går inte hem, och den ironiska slängen, det milda

skämtet som skulle stjälpa en fördom, till exempel, förstärker den bara. Så är det.

– Hm, månne det, sade Rick.

– Jag undrar, sade S.O.S. Rick är ju känd för sina surbeska sanningskorn.

– Han vänder sig ju bara till sina jämlikar och de kan inte vara många.

Billing knöt omsorgsfullt sin servett om dubbelhakan och hade från det ögonblicket hela sin uppmärksamhet inriktad på den stekta färska sill med musselsås som ännu bara fanns till i hans längtan.

De första munsbitarna åt man sedan, i sinom tid, under tystnad, andäktigt, men bara de första, för en måltid finns ju inte till för att ätas, utan för att konverseras.

– För ironin, sade Rick och höjde sitt glas.

– Vad pratade ni om? frågade Billing.

– Om Guds straff, svarade S.O.S.

– OK. Då skall jag berätta vad man tror om det i Holland.

Ett bolag som förr hette IKOR gjorde en hel serie om fromma föreställningar och den har blivit en klassiker. Skräckexempel. Alltså den första filmen, till exempel. Den visade en kyrka i en holländsk förort en söndag förmiddag. Glada vänliga människor bytte några ord med varandra efter gudstjänsten och en glasögonprydd leende man nickade vänligt mot småleende församlingsbor medan han gick till sin cykel. Han åkte inte långt förrän han till allas förfäran blev påkörd av en bil och omkullstött på gatan.

När ambulansen hade kört iväg med honom stod några kvar och undrade över hur detta kunde ske med en så god, glad och hjälpsam man som församlingens kantor-organist var. Kanske det fanns någonting skumt i hans liv som man inte kände till?

Kantor-organisten själv låg på sjukhuset helt förvirrad. Han lät bilder av sitt liv glida förbi. De visade hur han offrat gränslöst med tid inte bara på församlingens musikliv utan också på att hjälpa behövande. Hur kunde då detta ske?

Han såg ett jättestort skrivbord. På det låg en anklagelseakt och ett domslut. I samma ögonblick blev han medveten om något som hade

hänt därhemma samma söndagsmorgon. När han tog på sig hatten framför tamburspegeln hade han skänkt sig själv en snabb, gillande och belåten, blick. Han såg anklagelseskriften som låg på domarens bord. Det dunkade till. En osynlig hand slog kraftigt ner en stämpel på pappret: "Bestraffas med lindrig trafikolycka, G U D".

De som hade gjort filmen tyckte att de var väldigt fiffiga. Nu skulle till och med den dummaste förstå ...

– Vaddå? frågade Rick.

– ... förstå, alltså förstå ... Du vet själv att det finns folk som frågar "varför just hon?"

– Borde man inte ha försökt borra litet djupare? sade Rick. Vitsar är inte alltid så lärorika. Redan den som för tvåtusenfemhundra år sedan skrev boken om Job visste att en människa – oberoende av vad vännerna tror – kan vara fullkomligt oskyldig till alla de katastrofer som drabbar henne.

– På vilket sätt djupare? frågade S.O.S.

– Med en enkel rak fråga, svarade Rick. Inte menar du väl att flickan som blev överkörd på skolvägen var syndigare än alla sina klasskamrater? Du skall böja frågan tillbaka mot den frågande. Han måste själv beröras. Vem skulle ha gett honom privilegiet att stå på sidan om, djupast oberörd av sin egen fråga. Frågan kan nämligen vara rätt fast alla svar är fel.

Uppmärksamheten distraherades av att ett sällskap på väg ingenstans efter ambassaden vek in på Kapellet för att göra sig alltför upptagna för att kunna gå tillbaka till jobbet.

– Titta inte dit! väste Rick, annars har vi dem här.

Billing höll på att vända sig om, men fick en spark på smalbenet.

– Va satan! sa han. Vad är det för ett helvetes sätt!

Billing böjde sig ner, så mycket magen och bordet tillät, för att om möjligt nå ner till det ömma stället.

– Du glömde fortsättningen, sade S.O.S. Det var ju många program där i Hilversum.

Men det gick inte att hindra Billing från att vända sig om eller vrida litet på överkroppen, men han hukade sig snabbt.

– Kvällsbladet, sade han. Vad tyckte du om det de skrev om dig förra veckan?

– Om mig?

– Det stod att du har fått foten, att du har flytt utomlands och att du har anknytning till den internationella terrorismen.

Rick såg frågande på S.O.S, som varken kunde styra sin ansiktsfärg eller sina trevande händer.

– Det var en typisk Jani Alakourugrej och han är med där i gänget. Det är alltså du som inte skall se ditåt, fortsätt med den nakna tanten därute, sade Billing.

– Alltså. Den andra filmen, berättade Billing. Den handlar inte om straff utan om dygdens belöning. Ett maratonlopp var föranstaltat. I det deltog en tysk, en engelsman, en fransman och en kristen. De kristnas representant var vitklädd, de andra var anno dazumal, åtsittande randiga sportskjortor, dito benkläder och mustiga mustascher. Så ljöd startskottet och de tävlande rusade iväg. Just vid stadens utkant lutade sig en demimond mot en lyktstolpe blinkande med ena ögat.

Den kristne såg henne knappt, engelsmannen hälsade hövligt, tysken brusade på, men för fransmannen var loppet kört. De andra sprang vidare i en tät klunga, sammanbitet på en smal väg genom en bokskog. Plötsligt stod där ett spelbord, engelsmannen sackade av trevande efter plånboken och sällade sig till de spelande. Stånkande och frustande, utmattad kämpade tysken vidare nästan jämsides med den oberört löpande kristne, upp igen på stora vägen och just där hade en ölkusk parkerat sitt ekipage. Övermannad av törst stannade tysken medan den kristne lugnt med lätta fjädrande steg löpte vidare, på avstånd kunde man redan se stadion och höra bruset av segrarhyllningen.

Ensam sprang han in på stadion och löpte så gott som oberörd ärevarv på ärevarv medan korsflaggan höjdes på segermasten och ett segerbrus såsom av stora vatten dånade emot honom från de tomma läktarna, han tog emot den osynliga världens hyllning.

Mitt under berättelsen om den kristnes stora seger blev de alla tre medvetna om Jani Alakouru som nu stod vid deras bord. Kortväxt,

oklippt, med glest ovårdat skägg, ett ännu levande sjuttiotal, en permanent påminnelse om förra seklets havererade ljusbärare.

– Terve Stiga, sade han. Jag hörde att du bor i Sankt Petersburg och är här på kort besök. Stämmer det? Varför bor du utomlands, är det faktiskt så att man har hotat dig till livet, alltså amerikanske pressattachén.

– Menar du Cunning?

S.O.S undvek att se på Alakouru som för honom var en frånstötande, billig slusk till journalist.

– Cunning blir utvisad endera dagen, sade han och sträckte sig efter en brödbit. Han har två dygn på sig att lämna landet.

– Varifrån har du det?

– Dum fråga.

– Skyddspolisen?

S.O.S ryckte på axlarna.

– Alltså skyddspolisen. Tack för det.

Jani var redan på väg när Rick reste sig, tog ett par snabba steg och grep honom i nacken, placerade honom på sin stol och ömsade grepp, så att han kunde hålla tag i öronen som på en gryta.

– Nu får du en scoop, sa han. Titta noga på dendär nakna kvinnan därute. Vad heter hon?

– Havis Amanda, kved Jani.

– Vet du om att det inte finns en enda staty av Alexander II i Petersburg eller hela Ryssland. Kretsar i Petersburg, lierade med förre landshövdingen, planerar att fara iväg med monumentet. I september kommer man att bygga en jättelik estrad mitt på Senatstorget, inte framför universitet som tidigare utan mitt på. Själva monumentet kläs in i en konstruktion som påminner om en rymdraket. Rysslands och Finlands mest kända Kosmosband uppträder under en helg och när estraden sedan dekonstrueras upptäcker man att Alexander II är försvunnen.

– Skitprat, sade Alakouru.

De ryssar som skall göra det är idag på rekognoscering i Helsingfors. Av obekant anledning intresserar de sig också för Havis Amanda. Stig-Olof kände igen dem när de fotograferade henne och gjorde mätningar. Vi har iakttagit dem i över en timme. Varför gör de detta?

– Där kör de!

S.O.S pekade på en svart landcruiser.

Rick släppte greppet om sitt offers öron.

– Nu har du fått en grej som ingen annan har.

Jani Alakouru reste sig osäkert och hasade iväg mot de trakter i restaurangen där hans sällskap möjligen fanns.

Han stannade, vände sig om, och granskade tveksamt Rick, Billing och SOS.

– Han borde placeras bland schimpanserna på Högholmen, sade Billing.

– Räcker det inte att han varje dag jobbar i en kloak, sade S.O.S.

– Skall du säga som inte har någon tidning alls, sade Billing. Varför blev du utkastad, alltså vilken är sanningen?

– Han skrev "den illa gör han illa far", sade Rick, och optimisterna räknar med att han har rätt. De menar att historien kommer att explodera i famnen på den som bär iväg med världen som ett byte. Världshärskaren vacklar redan under sin börda. Tidiga symtom på strålskador ger upphov till en hela tiden tilltagande obehärskad irritation och små, små utbrott av galenskap, av krossade nationer och utströdda klusterbomber bland främmande folkslag och religioner. Vilsna människor irrar omkring bland ruiner och söker sin familj under nedstörtade byggnadsmassor. Jag har intervjuat människor med utrunna ögon och nedsmultna halsar så att kraniet har vilat direkt på nyckelbenen. Det sista de såg var en svetslåga riktad direkt mot hela stadens ansikte med trehundratusen graders hetta, deras sista morgonrodnad upphörde klockan 08.15 den 6 augusti år 1945. De irrar omkring i världen från konferens till konferens, uppvisas och säger med allt större tvekan "aldrig mera".

– Allt större tvekan? sade Billing som sträckte upp en vinkande hand i luften till tecken på att han kunde tänka sig en sill till.

– Jag menar helt enkelt att dagens japanska politiker vill se till att endast solen skall få sprida sitt sken och sin hetta över deras land. De litar inte längre på att någon annan skall beskydda dem och de är besvärade av att ha sin bödel till livvakt. Har ni annars pojkar tänkt på hur ofta det är livvakten som sviker. Minns Ceausescu. När historien har fått nog

rinner all styrka och kraft ur statsmakten och kvar ligger några ynkliga härskare som slem på golvet, sade Rick.

– Det var det här jag försökte säga, sade S.O.S, och det var därför jag fick gå.

– Herregud, så du pratar, sade Billing. Har du talat med Viktor, han sitter ju i tidningens direktion och är relativt hederlig.

– Du skall få upprättelse. Återinstalleras i ledarredaktionen. Bara jag får en bit mat i mig tågar vi gemensamt upp till redaktionen och läser lusen av Karl-August och Rabbe och hotar med Viktor.

Men jag kom aldrig till poängen med Feltändningarna i Hilversum. Man fick alltså lov att lägga ner hela serien, som delvis redan var färdig, efter de två första programmen. Varför? Därför att ironi inte går hem i massmedia. Efter den arme kantor-organisten som skänkt sig själv en gillande blick i spegeln och blivit bestraffad med en lindrig trafikolycka, kom det massor av brev och samtal till Hilversum. Tittarna var så glada över att den kristna övertygelsen att Gud bestraffar också mindre förbrytelser hade blivit så klart och tydligt bevisad. Och efter programmet med den kristnes segerlopp genom en värld av frestelser kände tacksamheten mot programbolaget nästan inga gränser. Klarare hade man inte kunnat visa att det lönar sig att löpa uthålligt, att jaga mot målet förbi fala frestelser, lockande skälmar och usla brunnar.

– Det är nånting fiffikusarna i Hilversum inte har förstått, sade Rick. Nämligen att historiens böcker har stora blad. Historien är ingen kriarättare som sätter bockar i kanten. Den river ut sidor och bränner hela band.

– Vem är historien? frågade S.O.S.

❦

"Kejsaren stod i sitt höga torn, så svart som sot, så röd som blod".

De tre herrarna fick antichambrera en god stund. Viktors sekreterare såg ibland upp från sitt skrivande och skänkte dem någon gång ett leende, tveksamt, utan budskap. Ingen förklaring hade hon heller kommit med, hon hade bara bett dem ta plats. Hennes uppgift kanske rentav var att generera osäkerhet hos oinbjudna besökande. Billing tog en tidning,

Rick ställde sig vid fönstret och såg ut mot den tysta, helt inneslutna gården. Där fanns ingenting att se, släta ockrarappade väggar, svartglänsande fönsterglas, aningar av rörelse, arbete?

"Kejsaren stod i sitt höga torn, så svart som sot, så röd som blod."

Det stod helt stilla i S.O.S huvud och en och samma versmask ringlade fram och tillbaka genom medvetandemonitorn, skadad, lytt och icke vad den hade varit.

– "Svart som sot och röd som blod". Har du hört det nån gång? Var hör det hemma? frågade han Billing, som svarade "never heard" eftersom han höll Financial Times i sina händer.

Sekreteraren reste sig och gick in genom den väldiga dörren bakom sig utan att lämna den på glänt. När hon kom ut igen reste sig S.O.S och Billing och också Rick vände sig mot henne.

– Vem av herrarna kan jag anmäla?

Alla tre pekade på sig, men småleende skakade hon på huvudet och sade att industrirådet mycket sällan, nästan aldrig, tog emot deputationer. På något sätt, kanske genom att vara mest vänd till S.O.S visade hon vem det var som skulle stiga in till hans upphöjdhet. Viktor reste sig från sin plats bakom skrivbordet när S.O.S trädde in i han maktsfär. Vänligt erbjöd han plats i den gustavianska soffa som gav ärade gäster en stunds ståndsmässig obekvämlighet. Själv satte han sig i en betydligt angenämare gustaviansk stol och vilade sina blickar på ett von Wrightskt fågelmotiv snett bakom gästens huvud.

– Ja, det var ju överraskande, sade han.

– Överraskande?

– Ja, överraskande att du lämnade oss.

– Ja, lämnade jag er, eller blev jag avskedad?

– Såvitt jag förstår så går det på ett ut. Dina semester- och eventuella övertidsersättningar är säkert vid det här laget utbetalda. Det ryktas att du har sökt dig utomlands och det kan vara ett smart drag. Finland är nog kanske för litet för dig, du har mera globala ambitioner har jag förstått. Jag får på ägarnas vägnar tacka dig för den insats du har gjort och jag hoppas att du lämnar din adress hos fru Pihlstam när du går. I Ryssland har man ju så konstiga adresser, man börjar i det stora och slutar i den lilla mottagaren.

Trots att soffan var obekväm reste sig S.O.S inte för att lämna rummet.

– Det jag inte förstår, sade han, är hur det gick till när den här tidningen förlorade sin linje? Tidningen har alltid berömt sig av sitt absoluta oberoende, den har inte ens tillåtit sina journalister att delta i sponsorerade resor till bilsalonger och bokmässor, för att inte tala om kosmodromer. Men nu låter ledningen en utländsk ambassad lägga sig i redaktionella angelägenheter och utöva censur.

Viktor lutade sig tillbaka i stolen och lade sitt ena magra ben över det andra. Han satt som för sitt eget porträtt, industrirådets.

– Jag förstår inte på vilket sätt den här frågan intresserar dig? sade han.

– Det är ju klart att också jag försöker ta ansvar, sade S.O.S.

– Enligt min uppfattning så ligger ansvaret på en litet högre nivå, men det kanske du inte riktigt har sinne för. Det finns de som menar att du till och med har utnämnt dig till den allrahögstes rådgivare, intagit en åklagares plats i den himmelska härligheten, men är inte det en roll som tillhör djävulen? sade Viktor och reste sig.

– Det var hyggligt av dig att vilja sticka dig in på en avskedsvisit. Kan du hälsa din stiliga hustru från mig och Ernestine. De känner ju varandra från Universitetet.

När S.O.S steg ut i sekreterarens förrum märkte han att de andra redan hade avlägsnat sig. Han försökte själv försvinna med bara en liten nick mot fru Pihlstam, men hon hejdade honom.

– Er adress om jag får be.

Han gick fram till hennes bord och skrev på det papper hon lade fram Orochovaya uliza 9, Sankt Petersburg.

– Så centralt! sade hon, ett stenkast från Fabergés butik.

– Jo, sade han, men stadsdels- och kvartersnumret får ni leta reda på. Jag minns det inte för man brukar ju inte brevväxla med sig själv.

– Era vänner sade att ni vet vart de är på väg, sade fru Pihlstam när hon tog vara på adressen till ett av Petersburgs energiverk. S.O.S hade en gång lagt den på minnet när han sökte fästpunkter för tvärvandringar mellan de stora prospekten som strålade ut från Amiralitetet. Det var ett hörnhus vid Malaja Morskaja.

NATT I PRÄSTGÅRDEN

Det var med en känsla av misslyckande som S.O.S lämnade staden bakom sig och körde mot solnedgången. Han skulle hinna långt innan solen sjönk så lågt att den bländade honom. Skärrad som han var anade han en framstörtande älgkalv i varje dunge vid vägkanten och beredde sig att med händer och fötter och uppmärksamhet mota en överraskande död.

Samma skrämmande förkänsla hade hindrat honom att sticka in nyckeln och öppna dörren till hemmet på Estnäsgatan. Om man sökte honom, såsom det verkade, så hade man säkert också någon enkel teknik som visade om han hade besökt sitt hem eller inte. Själva dörren var involverad i sammansvärjningen. Som förhäxad hade han försiktigt stigit bakåt tills han kunde greppa räcket och gå ner för trappan, först baklänges och långsamt ända till kröken med den smala balkongdörren och sedan snabbt skynda ända ner. Ute på gatan gick han långsamt fram till sin bil eftersom den israeliska säkerhetsvakten demonstrativt iakttog honom. Där stod de, dag efter dag, kväll efter kväll, natt efter natt utanför ambassaden i bylsiga tjocka blusar som antagligen dolde både skyddsväst och vapen.

Rick hade väntat honom när han kom ner från sitt misslyckade möte med Viktor. Han hade verkligen fått uppleva vad det var att vara ingen. "Jag förstår inte på vilket sätt den här frågan intresserar dig?" Vid närmare eftertanke föreföll det helt naturligt för Viktor att uttrycka sig på det sättet, att sätta folk på plats. Men sådant hade S.O.S aldrig förr råkat ut för. Vem utmanande lättsinnigt en välplacerad journalist på den dominerande draken!

"Kejsaren stod i sitt höga torn, så svart som sot, så röd som blod." Och Karl-August hade inte ens tagit emot Rick och Billing. Stående hade han, tydligt upptagen, lyssnat till deras första ord och kvitterat dem med att han inte ansåg det vara nödvändigt att kommentera en person som inte längre hörde till personalen. P e r s o n a l e n !

I någotslags uppmuntrande syfte hade Rick sedan dragit med sig S.O.S in på en coffee-shop i Glaspalatset och fortsatt sin monolog om

vedergällningen i makroperspektiv, den som han hade inlett några timmar tidigare. Och vad han sade var att det aldrig handlar om det ena för det andra utan om sammanhang som är alltför stora och komplicerade för att vi skulle ha en aning om hur de samverkar. Den enskilda människans samvete gör henne paranoid och ger dolda hotfulla innebörder åt helt slumpmässiga tilldragelser. Nära ögat upplevelser. Somliga människor är så skuldbelagda ända sedan sin barndom att vad ont som än händer dem är det just det som de har gått och väntat på hela tiden. Så talade Rick, men han kom aldrig till att kunna gestalta vad han menade med de stora sammanhangen och makrosammanhanget.

Utom en sak: "Förebådar inte Hiroshima", sade han, "att uppdraget kan ha tillfallit Asien?"

– Hur menar du?

– Vet inte, hade Rick då svarat.

Han kom heller inte in på det ämne, som låg under hela samtalet, nämligen att den innevarande dagen, börjande på svenska ambassaden, hade ställt S.O.S i ett tomrum, i bara minnet av ett fungerande nätverk. Vilka trådar man än drog i för hans skull hade de numera inget fäste, ledde inte till någon eller något. Efter var sin kopp svart espresso hade de önskat varandra allt gott.

❦

Andra kanske kunde tänka när de körde bil. S.O.S kunde det inte. Hans tanke bara lade sig över en fråga, ett hot, en plan och ruvade på den. Den kommande tillintetgörelsen reste sig stor och hotfull, tornade upp sig som ett indigofärgat, svartblått växande svampmoln i fjärran. Kärnvapen i Pakistan, Indien, Kina, Nordkorea och snart i Japan.

Vägen västerut, mot solnedgången, är sövande odramatisk den första timmen. På de allra tristaste avsnitten körde årligen någon ihjäl sig och polisen nödslaktade sedan älgar och kalvar. Föraren måste själv hela tiden intala sig den latenta katastrof som, om den inträffade, igen underströk kravet på att minst åttiotusen älgar likviderades under höstjakten. Så många? Åttiotusen älgar prisges åt förintelsen medan varje varg och björn står under statsmaktens synnerliga beskydd. Någon måste

nämligen yla i natten, och någon annan brumma i snåren när utländska affärsgäster med gevär kom på safari i blåbärsskogen. Det hade han också skrivit om, och fått sig påskrivet. Att den dolda agendan var att göra Finland till det starka, ungdomliga Europas nära jakt- och strövområde, såsom Medelhavsländerna redan sedan länge blivit pensionärernas vilokur.

Ju längre västerut han kom, dess högre steg de mörka kvällsmolnen och dess häftigare stötte fartvinden från de mötande ryska långtradarna mot bilen. Och mellan långtradarnas kolonner av rastlösa ryska ratt-dårar spanande efter minsta chans att bryta sig ur den frambrusande bilkön med sina begagnade BMW:n. Hur ofta hade han inte velat skriva att Finlands öde var att försöka leva mellan ett dårhus och ett dagis, mellan fullkomlig rättslöshet och beskäftigt överbeskydd. S.O.S kunde koka över av invektiv och kränkande tillmälen, smädelser och förolämpningar så snart han konfronterades med rysk eller svensk mentalitet, allt sådant som han kunde ha berikat sin tidning med om den inte hade haft sin fasta måttlighetstradition, om den inte i varje läge hade uppmanat alla, stormakterna inbegripna, till besinning.

En kollega på Vasabladet hade fäst hans uppmärksamhet vid en allt annat än moderat och försiktig insänd artikel och mailat den till honom. Datorn hade strulat så att han inte genast hade lyckats få fram bilagan. Det kanske var dags att göra ett nytt försök. Skymningen djupnade och den omkörande bilens röda ljus drog honom med sig till en tryggare färd på välavvägt avstånd. Älgvarningarna gällde ofta bara någon kilometer men enstaka gånger upp till en hel mil. Att hålla ifrån tillräckligt, men ändå så litet att döden inte hann bryta in från den mörknande skogen och rusa fram mellan de två bilarna.

När S.O.S körde upp framför prästgården lyste det i köket, som han hade väntat sig. Han lät bilen rulla fram till gaveln och där på kökstrappan stod Sillanpää. Otänkbart att han skulle ha lyft en hand till hälsning, att han skulle ha sett mot bilen och föraren, att han på något sätt skulle ha reagerat. Han stod på kvällstrappan helt enkelt, kort, stadig, omöjlig att flytta på om han inte själv gav plats.

– Afton, sade S.O.S när han steg ur bilen.

– Jo, sade Sillanpää.

Koltrasten hejdade S.O.S. Han sökte någon topp bland de mörka träden som stack upp mot den ännu ljusa himlen, men sångaren var närmare än så och svepte plötsligt ner över trädgården utan att ändå hejdas av de förvuxna fruktträden.

– Prosten är borta med konfirmander och frun är i Helsingfors, sade Sillanpää när S.O.S steg förbi honom på trappan.

– Har någon frågat efter mig?

Det var en rutinfråga, som om han kommit tillbaka till jobbet efter lunch eller till sitt hem efter ett dygn på resa och han väntade inget svar. Skrattade egentligen åt sig själv.

På köksbordet låg ett ganska tjockt kuvert. S.O.S kastade en blick på det, stannade och läste den klara och tydliga påskriften. "Till Stig-Olof. Leino ringde och bad mig lägga fram det här materialet som han har plockat ihop för dig. Kram, Lisa." Hur kunde de vara så säkra på att han skulle komma tillbaka, sysslade de med att adoptera fågelfria?

– Här finns te, sade Sillanpää och kände med handen på den ännu varma kannan.

S.O.S gick till skåpet och tog fram ett teglas. Bröd, smör och saltkött låg ännu framme.

– Tag. Jag bjuder.

– Tack, sade S.O.S och tog vad han behövde.

– Jo, man har ringt, sade Sillanpää.

S.O.S såg upp.

– Talade svenska. En ymmärrä, sa jag. Försökte på engelska, en ymmärrä – förstår inte, sa jag. Sen sa han ert namn, långsamt och tydligt. Finns inte här, sa jag och la på luren.

Om en stund ringde en annan som talade finska och bad att få tala med er. Jag sade att det var fel nummer och han frågade vem han talade med och jag svarade Sillanpää, mördaren. Då la han på.

– Varför säger ni alltid så?

– Vad är jag då? sade Sillanpää. Jag dödade en karl, och fel karl dessutom, men jag har sonat det.

Det uppstod en kort tystnad. S.O.S trevade igen sökande i rockfickan men cigarretterna var för evigt borta.

– Sonat – säger prästens så?

– Vad annat gör man i fängelse? Alltså om man inte är egendomsbrottsling, alltså tjuv. I fängelset sonar man sitt brott och när man kommer ut så är det klart. Ingen har något att tillägga.

– Sonar inte tjuven?

– Nej, han tänker på nya stölder. Han bara vilar upp sig.

– Om allt är sonat varför envisas ni då med att kalla er mördare?

– För att jag är mördare. Och det är inte ni. Jag är tung varje gång jag säger ordet. Jag känner det. Mig flyttar man inte på. Man vågar inte ens röra mig. Till och med polisen högaktar.

Sillanpää smålog plötsligt, barskt och vänligt, kanske mot en del av sig och började plocka undan efter kvällsteet.

– Fel karl, sa ni.

– Jo, en kom inrusande från ritkontoret just när direktörn dök ner bakom skrivbordet.

Sillanpääs ton satte punkt. Saken var tillfredsställande klarlagd. Mera fanns inte att säga om det sonade brottet.

– Är det bra att er bil ropar ut att ni är här, sade han. Kör in den i garaget.

S.O.S tvekade och sade att det kanske skulle vara bäst, men att han nog borde tala med kyrkoherden först och att han kunde göra det senare. Han reste sig ändå rådvill och undrade vem som egentligen kunde tänkas bry sig om var han var.

– Nu ställer vi in den, sade Sillanpää och gick tillbaka ut i köksfarstun och tog garagenyckeln ur nyckelskåpet.

Gästrummet uppe i andra våningen var en mara, det måste ha blivit inrett någon gång på sjuttonhundratalet av en galen före detta fältpräst som hade varit med vid Poltava. S.O.S var alltså inkvarterad i ett stort ryggåstält. Från takåsen ända ner till golvet var väggarna tapetserade med tygliknande blåvitrandiga tapeter, fem tum breda ränder. Den tillhörande sängen var en replik av en fältsäng, men gick att ligga i. Uppvärmningen bestod ändå inte av glödande kanonkulor utan sköttes av ett diskret värmeelement under det trekantiga fönstret som vette mot kyrkan. Från skrivplatsen på en obekväm stol vid ett litet bord såg man bara den lummiga kyrkogården, hjältegravarnas stora gemensamma kors och flera rader vita namntavlor.

S.O.S lade sin laptop på bordet, öppnade den förstrött i tanke att lugna sitt samvete med att kasta en blick på debattartikeln som kollegan hade sänt. Nu krånglade inte datorn utan han fick fram dokumentet "Apocalyps.doc" utan svårighet. Han ögnade stående igenom det böjd över bordet.

> Vi står inför världsbränder med oöverskådliga följder. Konflikterna mellan USA och flera asiatiska stater är centralt en konflikt mellan religiösa och politiska civilisationer.

Det började brusa i ledningarna. Sillanpääs reningsriter genomträngde tydligen hela huset. Var mannen själv alls medveten om sambandet mellan sitt "sonade" brott och sina oändliga tvagningar.

> Islams fundamentalism ser som sin främsta uppgift att attackera den "store Satan", som skiljer åt religionsgemenskap och det borgerliga samhället, som för ut kvinnan i samhället och som hävdar att varje individ har rätt till personlig religionsfrihet. Detta hotar muslimska värden och traditioner som redan nu uppluckras av den västerländska livsstilens dekadens."

> "Attacken den 11 september var laddad med politiskt/religiöst innehåll. Den var uttryck för en eskatologisk lidelse och längtan efter världens slut genom apokalyptiska terrorhandlingar. 15 av de 19 terroristerna som utförde 11 septemberdådet var "islamo-fascistiska" saudiarabier tillhörande den döds– och våldsförhärligande wahabitiska grenen av islam. Wahabismens nära koppling till världens största oljeproducent och dess hu-

vudstad Riyadh och wahabiternas hat mot västvärlden och Israel medför en överhängande explosionsfara.

Det knastrade nere på gruset när en bil körde fram och stannade. Den som öppnade och stängde bildörren gjorde det hänsynsfullt, som för att inte väcka eventuella sovande. Var det Lisa som kom, eller Leino? Och deras garage var upptaget för att han inte skulle tuta ut för hela världen att han bodde hos dem.

Terrorattackerna den 11 september hade starkt symboliskt innehåll:
– World Trade Center, den globala kapitalismens Babels torn ödelades alldeles såsom Samarkand en gång utplånades av Djingis Khan, som kallade sig "Guds hämnare".
– Den nya världshärskarens militära centrum, Pentagon, blev tilldelat ett kraftigt, förödmjukande slag.
– Enskilda människor, ovidkommande personer dödades i tusental. Så demonstrerades att det inte fanns fria personer med rätt till sina individuella liv oberoende av sitt skuldbelagda sammanhang.

Bilden av de sammanstörtande tornen, människor som kastade sig ut och föll hundratals våningar ner mot gatan, det brinnande Pentagon, var en föregripande vision av Västerlandets undergång, en apokalyptisk uppenbarelse som gång på gång hemsökte alla människor, var de än bodde i världen.

S.O.S såg bort från skärmen beklämd av innebörden i ett budskap som trängde hjärta och lungor. Sedan den dag tornen vacklade och föll samman gick ingen säker som misstänktes ha det minsta att göra med den gränslösa terrorismen, ingen som kunde sammankopplas med dem som längtade efter den totala förstörelsen, efter att förinta och helt ut-

plåna den civilisation som var Förödelsens styggelse. Världsmaktens myriader ögon fokuserade nu vaksamt varje misstänkt rörelse. Mobiltelefonen, som han hade lagt på Leinos kuvert, hade förmågan att förråda sin ägare, visste han. S.O.S tog den, öppnade batteriet och avlägsnade SIM-kortet. Det borde rimligtvis hjälpa. Eller gjorde det?

> Terrorattackerna 11 september var laddade med religiös energi. Är 11 september och Irakkonflikten början på en världsbrand i vilken kristna fundamentalister som Jerry Fawell och Pat Robertson drabbar samman med muslimska apokalyptiker som Usama bin Laden och Louise Farrakhan i en apokalyptisk terrorism? Märker vi att ledarna på det ena hållet kallar sig Guds hämnare och på det andra hållet säger att Gud gett i uppdrag åt dem att försvara hans värld mot förintelsens nedbrytande krafter?

S.O.S noterade att artikeln var skriven av pseudonymen Maximus Confessor. När han stängde av sin dator, färdig att sluta dagen, hörde han att någon rörde sig i hallen och stannade intill hans dörr. Han lystrade, stod blickstilla med skärpt hörsel, men ingen rörde vid dörrhandtaget. Det var alldeles tyst, sedan uppfattade han att någon började gå ner för trappan, då öppnade han dörren. Lisa vände sig om.

– Orkar du ännu komma ner? frågade hon.

❦

– Jag måste få tala med någon, sade hon när han gick bakom henne ner för trappan, och så ville jag se om du hade kommit eller inte. Din bil är ju inte här, men dokumenten som Leino hade samlat åt dig var borta från köksbordet.

– Min bil är i garaget, sade S.O.S. Sillanpää tyckte att det var säkrast.

Hon fortsatte tyst med en aning nerböjt huvud genom salen mot köket.

– Är det fräckt av mig att ta dig i anspråk såhär sent, du måste ju vara ganska trött?

– Jag kunde gärna dricka en kopp silverte.

– Det kan vi göra.

Och medan hon kokade vatten och dukade fram tekoppar berättade hon om det som kväljde henne. Det hade inte alls att göra med arbetet även om det var ganska ansträngande att sitta med författaren en hel dag och brottas med textavsnitt som man hade på känn att inte ens hon själv helt förstod. Det är så det går när saktexter blir litterära, när en pamflett blir en tung bok och man till varje pris vill undvika självgående uttryck och läckande formuleringar.

– Men just det enkelt sagda kan bli för jävla ... hon hejdade sig, kollade in hans reaktion och fortsatte på rent trots.

– Det är hemskt löjligt, Stig-Olof, att jag bromsar inför ett fult ord och genast får dåligt samvete för absolut ingenting.

Hon ställde vattenkannan, en honungsburk och mjölk på bordet och satte sig på sin stol.

– Jag lyssnade på radio på vägen hem. BBC intervjuade någon i Pentagon som sade att det man höll på med var effektivt brandvärn. Man var beredd att ingripa var som helst och att släcka varje brandhärd. Snart flyger tunga obemannade bombplan med tio gånger ljudets hastighet och når inom två timmar varje plats på jordens yta. Utan tidskrävande förhandlingar och avtal om baser och ovidkommande godkännanden kan USA slå till när och var det behövs. När allt kommer omkring kan ingen tycka illa om brandkåren. Den ger trygghet när elden gör uppror, sa Pentagonmannen. – Men halva världen anser att era brandmän faktiskt är mordbrännare, replikerade intervjuaren, ni tänder på för att få släcka.

Lisa bredde ett tunt lager honung på en minimal skiva bröd, såg frågande på S.O.S som skakade på huvudet. Han hade redan ätit.

– Jag bytte till vårt eget program och hamnade rätt in i en recension av Anna Politkovskajas senaste bok om ryssarnas framfart i Tjetjenien, mitt in i en beskrivning av hur soldaterna roade sig med att hindra en

kvinna att komma in i tid till förlossningskliniken, hur de hade henne att föda på marken framför dem och sedan …

– Det är för jävligt, sade han.

– Du sade det själv, Stig-Olof. Jag stannade bilen på en alldeles omöjlig plats och spydde ner i diket. Tror du att ryssarna någonsin får sitt straff?

Han svarade inte.

– Det är ju straffet du är ute efter eller hur. Eller vad säger din Linné?

S.O.S reste sig från bordet, sträckte på sig och började sedan en stillsam vandring i det stora prästgårdsköket. Någon bra tröstare var han inte, det visste han, men vänlig och omtänksam, kanske. Och Lisa var blek och hennes ögon var stora och hon såg både trött och medfaren ut i ansiktet och det korta, rufsiga ljusa håret var ingen pigg gloria. Någon sade en gång att det vackraste han visste var en gravid kvinna, S.O.S hade då instämt, men med tvekan.

– Ingalunda är det väl så, sade hon, att han inte alls bryr sig om hur det går för oss?

S.O.S hejdade sig, blev stående borta vid fönstret. Hon iakttog honom, släppte honom inte.

– Inte är det väl så att det är alldeles likgiltigt hur det går för en kvinna och hennes barn? Hela skogen är ju full av fåglar, en fågel på marken, orörlig. Who cares?

Vem bryr sig, Stig-Olof?

Han lutade sig tillbaka mot arbetsbordet borta vid fönstret, trevade på sina fickor som om svaret hade funnits där.

– Jag besökte min läkare i stan. På rådgivningens förslag. Han var mycket lugnande. Alldeles för lugnande. Gav mig absolut ingenting, utom en ny tid om två veckor. Jag är ledsen att jag kastar mig över dig, men Sillanpää skulle titta på mig, se på min mage och säga att han alldeles tydligt ser att allt kommer att gå bra.

Hon reste sig, tog kopparna och förde dem till diskbordet.

– Det känns i alla fall fel att jag blandar in mig själv i dina funderingar, som ju gäller världen mera i stort, eller hur? Men jag har väl ärvt något av min pappa. Jag minns hur han en gång reste sig och gick bort

till radion och stängde av mitt i andakten när talaren sa att det finns en som bryr sig. Han stängde av, utan kommentar, men jag upplevde det och förstod.

– Vad?

– Att det finns prat som man kan och skall stänga av helt enkelt. Pappa gjorde det.

– Var han ateist?

– Det finns också något som heter gudsfruktan, Stig-Olof. Man pratar inte strunt om den som man känner vördnad för, det gör man inte ens om sin man eller hustru, eller en vän. Man låter dem tala för sig själva för man vet att man inte ens hos den som är en närmast känner djupet, hur mycket mindre då hos ...

– Är det därför Leino tiger så mycket?

– Det kan du själv ta reda på. Fråga honom. Fråga honom till exempel vad han tänker om dina hämndfunderingar, för det är ju hämnden du talar om.

– Jag har talat om nemesis, den gudomliga vedergällningen, sade S.O.S.

– Du rör dig i en jätteskala med helt teoretiska begrepp och det är just det som skiljer män från människor, påstår min författare, sade Lisa. Så fort det börjar handla om verkliga, levande människor så känner ni er osäkra. Var du inte ganska kritisk mot att Linné mycket konkret försökte visa hur hut hade gått hem i olika personers liv? Var det inte så, eller missförstod jag dig? Det finns så många som är överlägsna mot hans "hämndbok", men han tog i alla fall tag i livet, i kvinnan som fick missfall, i mannen som blev hängd, professorn som fick avsked ...

– Och jordbävningen i Lissabon, sade S.O.S. Du tog själv tag i kriget i Tjetjenien och i alla krig och våldsdåd som ständigt pågår när du tog tag i en enda hemsk berättelse som radion kom med i ett obevakat ögonblick, och då fick du hela världshistorien i famn. Och när du ställs inför epidemier av våld och dödande, vrede och mord så fungerar inte längre det enkla botaniserandet. Du kan inte syna din tjetjenska kvinna och fråga vad ont hon hade gjort, som måste lida så. Inte heller kan du få syn på den vedergällning som väntar soldaterna. Och det förstår du lika bra som jag, om inte bättre, och därför sa du "Ingalunda är väl det

så, att han inte alls bryr sig om hur det går för oss?" Och det var därför din pappa stängde av radion mitt i predikan.

Och vad ville du nu att jag skulle svara? "Jo han bryr sig". För att du skulle få stänga av mig.

Men jag har inga svar. Jag bara undrar. Finns det en vedergällning och hur fungerar den om den finns.

– Varför måste du veta det? frågade Lisa och lutade sig mot diskbordet på det sättet att han inte kunde undgå att inse att hon borde få dra sig tillbaka.

– Bara därför, sa han, att man inte kan komma ifrån den frågan.

❦

Han hade knappt somnat när han hörde en hård knackning som i tre genomträngande stötar skingrade varje dröm han kan ha haft. Han låg tyst, lyssnande. Så knackade bara en obekant. När han inte kunde uppfatta något ljud skärpte han ytterligare sin uppmärksamhet, men kom inte ens på tanken att säga stig på.

Han gav upp, vände sig på sidan och lade den ena, den tjockaste, dynan på huvudet. Det kunde inte vara Lisa. Så knackade inte en kvinna. Inte heller Sillanpää, han var hänsynsfull på sitt brutala vis. Leino kom inte ifråga för han var inte ens hemma, och hade han varit hemma hade han knackat försiktigt, eller kort uppfordrande om det var väldigt angeläget och hastade. Och polisen skulle högt och tydligt ha sagt: öppna, det är polisen.

S.O.S började tillämpa sina osvikliga insomningsritualer. Det knackade igen som om varken kudde eller avstånd hade funnits. Han satte sig upp och såg skärmen lysa på sin dator. Hade han inte stängt den? Han klev ur sängen och satte sig stirrande på en text som knappt kunde urskiljas, men som blev tillgänglig när han ökade ljusstyrkan och mixtrade med kontrasten.

Poeten från Japan, Hiroko Sumida, påminde Rosemarie och honom om den vänlighet de hade visat vid PEN-kongressen i Helsingfors och under besöket i Sankt Petersburg. Hon ville nu i god tid meddela om sin

ankomst till Hiroshimadagen och bifogade av tacksamhet några av Buns nyöversatta dikter som attachment.

S.O.S kastade en blick på rubrikerna. Mejlet var avsänt för veckor sedan. Hur hade han inte märkt det? Han försökte öppna det bifogade dokumentet men lyckades inte, medelålders som han var, inskränkt till att vara bara läsare och skrivare. Förr i världen kunde man bulta på en apparat, slå till den medan man läste besvärjelser och då skärpte den sig vanligen och gjorde vad man begärde, men nu. Han avslutade programmet och lade sig igen.

Natten var ännu mörk, mörk som den är då himlen är en bakgrund mot vilken allt avtecknar sig svart. Han slöt ögonen och låg länge med huvudet dolt under kudde och täcke, men medvetandet vägrade avta. Spöken knackar inte.

Det kan inte ha varit Lisa och inte heller Sillanpää och inte heller någon annan och hur prästgård detta än var, hur vansinnigt rummet han låg i, spöken har inga fingrar och inga hårda knogar. Han eliminerade spöken, gengångare och vålnader och även om han hört talas om gamla hus där man kunde höra steg av osaliga gestalter ur det förgångna hasa eller knarra fram över golvet i övre våningen lät han alla sådana tankar vara. De var döda, kraftlösa.

De hårda knackningar han hade hört var helt inom honom själv, en signal till hans medvetande. Vakna. Öppna upp.

Vem skall han ta emot, vad är det som tränger på? Afrikas elände. Pesten från Kina. Stormvindar över staterna. Översvämningar i Europa. Jordbävningar och sammanstörtande städer i Kalifornien, Spanien, Italien, Turkiet. Energiska krigsmaskiner på uppdrag.

Och allt detta finns redan i honom, ingalunda som visioner och himmelska uppenbarelser utan som nyheter som har förlorat sin skärpa och förvandlats till klimat, atmosfär och hotande livsluft, dimbankar drivande över medvetandets yta.

Det sjunde inseglet. Bara filmens namn går att framkalla. Och en enda bild, den av döden och riddaren spelande schack. Ingenting finns kvar i minnet, eller om det finns så har han förlorat stigen till gömman. S.O.S bökar i sängen, låter dynorna falla till golvet och täcket glida ner.

Lisa har inympat sin oro i honom. Hennes fråga, om det alls finns någon som bryr sig om, bryter sammanhangen, själva nemesiskedjan av brott och straff.

Hela Afrikas befolkning hotas av aids, det finns snart bara barn kvar för de påkommande krigen och rövartågen.

Till vilket monstruöst brott skall Afrikas olycka knytas, borde den inte drabba en helt annan kontinent?

I en prästgårds gästrum måste det finnas en Bibel. S.O.S såg sig om i rummet. Ingen bokhylla. Skrivbordet hade ingen låda. Han tittade in i ett gammaldags klädskåp. En svag doft av naftalin slog emot honom. Skåpet var helt tomt, också den enda hyllan.

Han drog på sig byxorna, öppnade dörren till trapphallen, smög sig ut och ner för trappan. Det var dödstyst i hela huset. Det låg en Bibel på bordet i Leinos arbetsrum.

❦

Det stod skrivet att en tystnad uppstod i himlen, en tystnad som varade vid pass en halv timme. En evighetslång tystnad i en dimension av tillvaron som människan inte hade något tillträde till. Var det överhuvudtaget en dimension av tillvaron, av det som är till? En stor tystnad i centrum av allt som är, man ser men hör inte, ingen säger något, livet svarar inte, historien tiger, oförklarliga katastrofer drar ljudlöst fram, människoslakt pågår i stillhet, siaren bara ser. Hur lång är en halvtimme i tillvarons kärna, i alla bärande strukturer och lagbundenheter? När börjar stjärnorna vackla, falla ur sitt fäste, när försvinner vattnet och när blir ökensanden en tillflykt och en tröst? En ängel drar fram som en flammande svepande lie, en annan slår ut alla säkringar, en tredje varje stöd, en fjärde öppnar avgrunden, en femte lösgör fördärvet, en sjätte förgiftar livet och den sjunde bryter tystnaden med sammanstörtandets åska, tordönet då allt rasar ner i intet ...

S.O.S läste stående i boken som han lagt uppslagen på Leinos skrivbord. Uppenbarelseboken, den skrift som var stängd för alla de kyrkor som menade att världen var bra som den var därför att de kände sig trygga, hade tydligen i denna prästgård en flitig läsare. Röda och blå

understreckningar, grekiska ord med alternativa översättningar införda här och där i marginalen.

Han satte sig till rätta och började läsa, klarvaken mitt i natten, drabbad av Johannes skildring, konkret som en nyhetstext förmedlad genom sekler i ord som i varje tid fångade in det varslande. Fjäderpest tvingar Europa att slakta alla höns, gäss och ankor, niohundrasjuttiosextusen bara i Frankrike och Tyskland. I Ryssland dör fångar som flugor och en fjärdedel av armén är HIV-smittad. Alla resande från Tallinn, Stockholm, Hongkong, Johannesburg, Frankfurt, Toronto, för varje dag allt flera städer, placeras vid ankomsten i karantän för obestämd tid. Flygbolagen går under. Flyttfåglarna, som sägs ha smittat ner och förstört fjäderfäindustrin i stora delar av världen, är inte längre välkomna. Av säkerhetsskäl kommer de nu tyst om våren. Ingen äter kött vilken ursprungsstämpel det än bär. Strömmingen är slut. Exportförbud och importförbud. Vattenmassor sköljer bort den fruktbara jorden och drar folk och boskap med sig. "Och människorna skola stå rådlösa vid havets och vågornas dån". Tallösa massor drar fram genom gränder, gator och torg, skränande, skanderande, berövade all mänsklig värdighet, förvandlade till ett flöde av ännu levande varelser bärande plakat textat av skrivkunniga på språk som de inte förstår. Bilderna av krigsmaskiner med klippande vingar och skorpiongift i sina vapen, ödeläggelsen i deras spår ...

Han bläddrade vidare och läste här och där helt upptagen av en fascinerande läsning som det blev allt svårare att slita sig från och han tyckte sig upptäcka hemlighetsfulla intervaller i boken. Överallt vita fläckar av tystnad och tomrum, av ett slags hotande tystnad som om historien hade stannat, filmen hakat upp sig, bilden frusit och ljudet dött. Allt stelnade till och inväntade stumt domsutslaget, vedergällningen, straffet. Historien förflöt inte alls kontinuerligt som en föreställning, hela tiden hakade den upp sig och en tystnad, vidpass en halv timme, uppstod i kosmos medan änglarna ställde sig i position och inväntade ögonblicket. Föga uppbyggligt. S.O.S reste sig, slöt boken, släckte bordslampan och med den alla apokalyptiska budskap och stämningar. Det som blev kvar var det mottagna meddelandet om att det nu rådde dödstystnad i

himlen. När började den? Kände Luther av den? Visste Augustinus något om den?

S.O.S gick tyst genom stora salen, först nu i mörkret upptäckte han tv-apparaten som ingen någonsin såg på, en död grå ruta placerad ensam för sig. Ingen sittplats för någon i närheten. Vad den hade att berätta om världen var man tydligen färdig med i detta hus. Hur var det med den stora tystnaden? Vad visste Leino, den tigande teologen. Han måste ha en uppfattning om när den inträdde.

Sillanpää satt bredvid honom i bilen. Som ett slags livvakt, kraftig och tyst som ett berg, som en vandrande klippa. Han sade inte ett ord, svarade inte på tilltal som inte var en direkt fråga och då var det jo eller nej som gällde.

S.O.S sökte på bilradion, tryckte och lät den söka ... "Kristenheten och islam måste förena sig i gemensamt hat mot fienden USA ..." lystrade och tryckte igen, men rösten var försvunnen. Han försökte återfinna den, manuellt, försiktigt, fram och tillbaka "... var vi än är, i Bangkok, Budapest, Kairo, Nairobi Lissabon, är vi varje minut utlämnade åt de osynliga ständigt beredda bombplanen som, inom fem minuter från det ordern givits, med sina minikärnvapen kan förgöra, förinta, utplåna vadsomhelst, varsomhelst på jorden enligt Presidentens godtycke ..."

Störningarna tog över innan han hade fått klart för sig vem som intervjuades och om det var en sändning från BBC, ABC, CBC eller Golos Rossij på engelska ...

Han gav upp och lät musiken ta över till dess Europahymnens himmelsskriande förhävelse och äckliga övermod fick honom att stänga radion för gott, mitt i den tyska fröjden. Att Beethoven kunde bli så störande, bli så outhärdlig i dåligt sällskap.

Förmiddagssolen gjorde en ny färgbestämning. Bronsgröna löv, metalliska blad, borstar av barr, livlösa ett ögonblick i orörlig förväntan.

– Det är en ganska stor björk, men jag vill ha bort den för den torkar ut hela backen, tror jag.

Inget svar.

– Den borde ju ha fällts i februari, senast. Nu blir det jobbigt att hugga den till ved.

Inget svar.

– Får se om det skall gå att elda med den i vinter. Knappast.

Inget svar.

S.O.S lade i backspegeln märke till en bil. Den körde lugnt och höll avståndet. När vägen slingrade sig fram i skogsbrynet och sikten bakåt

var skymd hade avståndet snarare ökat än minskat då den igen dök upp i synfältet.

– Undrar om vi har fått sällskap.

Sillanpää justerade sidospegeln så han kunde se.

S.O.S vek in på den smala skogsvägen och körde rätt fort. Han kände alla gropar, stenar och djupa hjulspår. Uppe på det första kalhygget föreslog Sillanpää att han skulle stanna. Sillanpää steg ur, öppnade bakdörren och tog sin yxa. När den andra bilen dök upp och stannade hundra meter längre bort gick han tillbaka mot den, vinkande med den lediga handen; bort, ge er av, försvinn! Han var nästan ända framme vid den andra bilen när den började backa, vinglande osäkert på en timmerväg där det var lätt att bli av med ljuddämpare och avgasrör, att få ett renrakat underrede. Han stod kvar tills bilen, alltfortfarande backande skymdes av den första grandungen och försvann in i skogen.

De nya arbetshandskarna, som han hade köpt förmånligt i byn för en och sextio, kunde S.O.S ganska snart hänga på en spik vid dörren. Föreställningen om att kunna vara till nytta vid fällandet av den stora björken, vid kapandet av grenarna och undansläpandet av dem, motsvarade inte alls Sillanpääs funderingar. Han började med att ta hand om motorsågen, i lugn och ro ge den en översyn som den borde ha fått för länge sedan, fila sågklingan. Hellre än att stå sysslolös med hängande armar och händerna i nya handskar gick S.O.S in och tog fram Leinos papper ur bagen. Han hade redan läst dem, men han borde rimligtvis kommentera dem på något sätt.

Det satt en fluga på fönstret, rörde sig en fluga på fönstret, levde en fluga som teoretiskt kunde ge upphov till en billion flugor på en månad, en etta med tolv nollor. Vilken välgärning att dräpa den. Förtroendefullt litande på sin blixtsnabbhet slog flugan sig ner på bordet framför honom, gnuggade utmanande händerna. Men S.O.S visste av erfarenhet att han kunde ta den, för flugan hade bara ögonblickets perspektiv. Det som inte hände genast uppfattade den inte alls. Med sina tretusen ögon ser hon bara nuet, inte det som förbereds, inte den katastrof som nalkas oändligt långsamt, som bara föregås av en lätt, knappt skönjbar förändring av ljuset, mindre än en skugga. Vi har mer än tretusen ögon,

trettiotusen, trehundratusen, tre millioner som bevakar ett ständigt nu över hela världen och blixtsnabbt ger flyktsignal. Vart!

S.O.S förde sin hand långsamt, långsamt mot den vaksamma flugan. Där ute hade Sillanpää dragit igång motorsågen, rusat den ett par gånger, lät den sedan smattra avspänt innan han förde den mot björken. Ofattbart att flugan inte lade märke till handen som redan skymde fönstret, hotande avskar alla flyktvägar. Sågen rev sig rasande in i trädets stam, tystnade, rev till igen, tystnade. Något hände där ute i ljudlösheten, kvistar bräcktes brast och med ett brak och en dov duns föll björken. Och handen trycktes ljudlöst mot bordet och likviderade en fluga som hade för kort perspektiv.

Luthers uppfattning var mycket obehaglig, nämligen att det var Gud som stod bakom furstarna och konungarna, att den världsbehärskande Presidenten i själva verket var hans hand, som vedergällande och straffande slog till var och när det behagade båda. Det blev ingen distans mellan de två. Och värst var det när härskare som Hitler och hans efterföljare också i sin självbild tog på sig ansvar för världen som gudens ståthållare och befallningsman. S.O.S skulle påminna Leino om det Pertti Sadeniemi hade skrivit i Helsingin Sanomat, apropå Bush: "En religiös inställning garanterar ingenting. Det lönar sig att vara medveten om ett besvärligt faktum: när en statsman har en gud, brukar guds moraliska och intellektuella nivå vara exakt densamma som statsmannens egen."

S.O.S kastade ner IHL på pappret för att komma ihåg att ställa Leino en fråga: Om statsmannen företräder gud, vem representerar då hans motståndare, djävulen? Är det därför man demoniserar fienden? Är det inte snarare så att vardera är värvade av Satan, att vardera med alla sina resurser spelar med i Internationella Helvetesligans oavbrutna krigsserie, alla vrålande djävlars kolossala underhållning. Gud finns inte alls på denna nivå där den ena fursten spelar ut förintelsemöjligheterna mot den andre. Gud deltar inte. Den stora tystnaden? Huru länge har den varat?

Sillanpää hade börjat klabba veden därute. S.O.S reste sig och samlade ihop sina papper. Vid dörren tog han de nya handskarna och gick ut för att rada upp veden mot väggen på solsidan. I maj månad och juni torkade veden snabbt och bra, menade han. Sillanpää fortsatte att

hugga, klöv otroligt snabbt och effektivt, också de grövsta klabbarna. S.O.S hade bara gjort sig löjlig genom att erbjuda kil och slägga.

Redan vid tvåtiden på eftermiddagen var de klara att åka tillbaka till byn. S.O.S låste huset och skjulet och kastade en blick på rishögen och grenarna som han fick släpa iväg en annan gång. Sydvästvinden var tilltagande och enstaka vita gäss syntes redan ute på fjärden, solen dämpades av ett dis som lät ana uppstigande molnbankar. Det utlovade intensiva regnen var möjligen på väg. S.O.S och Sillanpää gick tillsammans upp för den lilla backen till platsen där bilen stod och fortsatte ett stycke upp på den klippa som stupade brant ner i vattnet och från vilken man hade en gränslös utsikt över fjärden och mot det öppna havet.

– Här kunde man nog bo, sade Sillanpää.

– Det är femton kilometer till närmaste butik, svarade S.O.S. Man måste ha bil.

De körde iväg långsamt för de djupa hjulspårens skull, men också längre fram när vägen blev aningen bättre, för att S.O.S granskande ville lägga märke till allt han kunde se på vägens vänstra och högra sida. Om skvattram redan blommade, vattennivån i dikena, en stående älg, en vitsvanshjort, korpen. Han såg fågeln dra fram mellan träden, en svart skugga och litet längre borta den andra och han hörde klangen. Det var nytt, att korpen klingade medan den flög och att den andra svarade kraxande.

Uppe på kalhygget såg han, att älgarna igen hade haft party på morgonsidan av natten. En femtiometers sträcka av vägen hade varit deras dansbana för både tunga och lätta steg, för bråk. Det måste ha gått livat till. Aldrig hade han kommit sig för att försöka få syn på det sällskapsliv som pågick om natten, eller på morgonsidan, i den gemensamma skogen.

Kalhygget tog slut. Grandungen tog emot dem och öppnade infarten i den täta skogen där avrinningen i dikena ännu pågick utdraget och långsamt. Bakom en krök såg han bilen som Sillanpää hade jagat bort när de kom. Den stod märkligt på sned och hindrade alla möjligheter att komma fram. Han bromsade in. Satt en stund och försökte förstå vad som hade hänt.

– Har de backat ner i diket?

Inget svar, men Sillanpää öppnade dörren på sin sida och klev ur. Det gjorde S.O.S också. Långsamt och med ögon för allt gick de närmare. Bilen hade backat ner med höger hjul i en knappt synlig vägtrumma. Ett ögonblicks ouppmärksamhet. Man hade försökt komma loss. Hjulen hade skurit ner. Dyblöt dikesren var upptrampad. Kvistar hade brutits och barnsligt stuckits in där man hade kommit åt. Och sedan hade man övergett bilen. Vandrat iväg. Två man starkt. Den ena på ena sidan av vägen, den andra på andra. Svärande? Skrattande? Knappast hade man jobbat mer än en halvtimme innan man gav upp. De hade säkert hunnit ner till landsvägen på jakt efter hjälp. En bärgningsbil, en traktor.

– Vi får väl lov att vänta, sade S.O.S. Det finns ingen annan väg.

Sillanpää svarade inte utan gick fram till bilen. Kastade ännu en blick på bakändan och gick sedan fram och tyngde gungande på fören som man gör när man vill testa fjädring och stötdämpare. Sedan böjde han sig plötsligt ner, tog ett kraftigt tag, lyfte och plötsligt var höger framhjul också i diket. Han borstade av sig, böjde sig ner och sköljde sina händer i diket, torkade av dem i gräset vid vägrenen.

– Vi åker väl då, sade han.

S.O.S körde under tystnad nästan hela skogsvägen, först när tallarna tog över, kort före landsvägen, och bilen gled fram som i en pelarsal, som i Sagrada Familia i Barcelona, yppade han, talande för sig själv sina tankar.

De var tunga.

– Hit kan jag inte komma längre, sade han. Man åker inte in på en så lång och enslig väg, efter mig, utan att ha någon avsikt eller så har man kört vilse. Men det tror jag inte. De körde bakom oss över tjugo kilometer, de tog inte chansen att köra förbi när jag saktade in. Har jag paranoia.

Sillanpää lät sig inte störa av monologen.

– Jag undrar vart jag skall ta vägen, fortsatte han på finska.

– Är inte prästgården en bra plats?

Sillanpää satt och såg rakt framför sig. Han lyfte handen och pekade. Framme på landsvägen kom en traktor som blinkade för att vända in på skogsvägen.

FÖRSTA BREVET FRÅN KALIFORNIEN

Min älskade Stig-Olof, började ett mycket långt brev som följde med ett ordknappt mail från Rosmarie, avsänt från höjderna ovanför Santa Barbara i Kalifornien. "Då du varken går att nå per telefon eller post sänder jag mitt brev som attachment för den händelse att du skulle koppla upp dig. För säkerhets skull sänder jag kopior med snailmail både hem och till stugan."

Min älskade Stig-Olof
att du sätter dig på dina höga hästar och avvisar mig! Jag orkar inte se efter hur du formulerade dig, bara för att jag påminde dig om ett drag hos dig som har gjort det besvärligt för dig också tidigare. Jag minns inte varför du lämnade Vasabladet, men det var i vredesmod, från radion gick du i alla fall för att du tyckte att du aldrig fick tillräcklig uppskattning och för att ledningen tog sin hand ifrån dig när du antytt att utrikesministern generellt var mindre än sanningsenlig och ofta även helt lögnaktig. Jag minns inte vad det då handlade om. Det är inte det att du skulle vara en rättshaverist som inte kan tänka sig att ha misstagit sig, utan det att du inom dig har en latent rädsla för att ändå inte klara dig om det kommer till en allvarlig konfrontation.

Hur många gånger har vi bytt bostad för att du ville vara i fred, en gång för att du trodde att hyresvärden och eller disponenten höll på att koka ihop någonting med anledning av att Hadar hade dunkat i golvet med sin träklubba, eller någonting liknande. Man skall inte behöva känna sig osäker i sitt eget hem, sade du.

Du är i grunden otrygg, det måste jag ju veta bättre än någon annan människa och någon gång har du också bejakat det för egen del.

Jag är glad att du inte var med på flyget från Frankfurt till Los Angeles. I Ryssland följer man ju inte med alla trakasserier och anar inte att man till varje pris skall undvika att flyga med Air France eller Lufthansa till USA om man inte vill råka ut för att det kan ta tre timmar att komma igenom tullen, som det gick för mig i LA. Innehållet i min enda kappsäck låg utbrett i evigheter innan hon kom, som med pincett skulle

gå igenom allt jag hade med mig. Du vet att jag varken blir arg eller irriterad om jag har beslutat mig för det. Jag tittade på henne på det sättet att hon måste förstå att jag av ren omtanke bekymrade mig för att hon hela tiden måste rätta till sin pistol med ett grepp om hölstret för att det inte längre fanns någon inbuktning på hennes kropp som bältet kunde ha klamrat sig fast vid. Hon förstod att jag roat bevittnade att *obesity* och *junk food* var ett nationellt problem. Hon svettades och fräste och frågade varför jag bara hade ätit fisk och stickor och strån på flyget, om det var av religiösa skäl, islam? Jag smålog vänligt och sade att det var för fetmans skull. Jag har vägt 63 långa tider, när min rätta vikt är 62 och skall vara det.

Hur det kommer sig att jag är i Kalifornien? Det kommer sig av att en amerikanska som jobbade samman med mig en kort tid i Petersburg insåg att jag hade någonting att komma med och såg till att jag blev inbjuden till ett symposium för likasinnade forskare. Jag skall i övermorgon tala om Soldatmödrarna som pionjärer för medborgarsamhället. Redan idag har några rörliga, kontaktvilliga deltagare kommit fram till mig och gratulerat sig till möjligheten att få höra ett så intressant föredrag.

Arrangörerna hade ordnat det så bra att jag fick stanna över kvällen och natten i Santa Monica innan jag blev avhämtad för fortsatt färd till Santa Barbara. Jag var inte särskilt trött för jag hade gjort klart för dem att den som en gång har flugit i coachen över Atlanten inte frivilligt gör om det. Så satt alltså jag, om inte i första klass, så i varje fall längst framme i businessklass i en Boeing 747, och lät mig ompysslas till dess jag lämnades ifred under starten och kunde läsa att klockan var 1402 i Frankfurt, att jag hade 9324 km kvar till LA och färden skulle gå över Island, Grönland och Kanada. Jag tog alltså med gott samvete en insomningstablett som fick hjälp av flygplanets lugna sus och blev snabbverkande. Jag vaknade först vid 17 tiden någonstans mellan Island och Grönland och åt min gravlax med rökt forelltartar och fick litet Stellenbosch Cabernet Sauvignon på mig, pursern råkade spilla när flygplanet plötsligt började skaka som på en skogsväg.

Mot bakgrunden av förhållandena i Petersburg (och vad importvin kostar där) skrev jag upp allt jag förtärde för att kunna göra mig märk-

värdig när vi träffas, sedan somnade jag igen för att vakna över något som kanske var Klippiga bergen, och då var klockan 16.

I Santa Monica kände jag inte någon, så när jag väl var installerad på mitt lilla hotell och hade simmat en stund i det ljumma vattnet i poolen gick jag ut till strandpromenaden för att andas hav och dyningarnas långa svepande dån. Tidigt på morgonen tog jag mig en ny vandringstur längs Ocean Boulevard bland främlingar som sovit helt enkelt på gräset, under en palm eller bakom en buske med allt de ägde i sitt liv på en kärra, en cykel eller i ett stort knyte. Någon sov ännu med en vakande schäfer som änglavakt.

Jag fäste mig vid en man som satt ganska nära körbanan, kanske för att den platsen inte var attraktiv för andra. Han sysslade med att bygga någonting i trä, en modell, men av vad? Jag hade redan gått vidare när jag ändå vände tillbaka och han blev på något sätt uppmuntrad och höll fram den fint arbetade modellen till beskådande. "Det är Salomos tempel," sade han, "det andra templet (fanns det två?) byggt exakt efter beskrivningen i Bibeln". När jag sade Ooh och Aah och visade hur jag beundrade hans arbete anförtrodde han mig lågmält den djupaste hemligheten med detta bygge. Under konstruerandet hade han kommit underfund med, det hade klargjorts för honom, han antydde en röst eller vision, att detta var mer än ett tempel, det var ett rymdskepp. Jag förstod inte vem eller vilka eller om det bara var modellbyggaren själv det handlade om, som en gång skulle lyfta med denna kosmiska ark och stiga Messias till mötes. När han hade invigt mig i hemligheten tystnade han och såg allvarligt på mig, som för att ge akt på om han hade mött en människa som förstod vad allt egentligen handlade om.

Tänk, så underbart! sade jag och förstod att min första impuls att ge honom en slant var helt galen. En innehavare av så höga insikter, en så benådad människa kunde man inte ta risken att kränka.

Tidigt följande morgon blev jag avhämtad av Glory, som jobbade vid UCLA och som själv var på väg till symposiet. Det var en mycket förtjusande ung kvinna som faktiskt hade sett hela världen och till och med varit nära att äta på Alexander Nevski i Helsingfors. Hon skrattade gott när hon berättade att hennes man hade brutit upp i vredesmod när

de hade fått vänta så länge på att få beställa och han dessutom märkte att senare anlända gäster tydligen hade förtur.

Vi körde Pacific Coast Highway upp till Santa Barbara och därifrån kanske ännu en timme upp bland bergen till vindistriktet. Jag kunde inte ge mig hän åt den entusiasm över Kalifornien, som Glory hela tiden uttryckte, för jag kunde inte lösgöra mig från din föreställning om att du befann dig i dödlig konflikt med denna stat, och alla de stater som tillsammans utgör USA. Det finns ju inte en människa här som skulle annat än skratta åt tanken att en amerikansk diplomat kunde hota att låta mörda en journalist i Finland för att han var USA-kritisk. För det var ju så du uppfattade det. Du läser ju vad de själva skriver i sina mest ansedda tidningar. Det är en helig sak för dem att utan någonsomhelst fruktan få säga och publicera vad som helst, hur förargligt det än kan vara ur regeringens synpunkt.

Jag kan inte ens tala om vad du menar att du har råkat ut för. Jag skulle mista hela min trovärdighet. "Come on Rosie!" skulle de säga. "Sånt kan du inte säga om oss".

När jag litet antydde dina svårigheter för Edna, hon har ju jobbat i Petersburg så hon är närmare oss, så sade hon att ingen människa på Kalifornienuniversitetet ens kunde föreställa sig att statsmakten skulle hota pressen.

Så detta om detta. Nu skall jag läsa igenom mitt föredrag som visar ett annorlunda samhälle, ett där alla är medvetna om maktens brutalitet.

Om några dagar reser jag tillbaka till Petersburg för att avsluta detta arbetspass där och jag ser fram emot att sedan få åka ut med dig till stugan och vara länge där. Tänk att få lägga ut nät på kvällen och låta dig ta upp dem tidigt på morgonen och att sedan bli väckt till ditt andra morgonkaffe. Skall det inte bli ljuvligt!

Din Rosemarie.

❦

– Skriver du en artikel? frågade Lisa som kastade en blick in i Leinos arbetsrum där S.O.S satt vid församlingens dator.

– Jag läser ett brev.
– Förlåt.
– Från min kära fru.
– Ännu mera förlåt.
– Som vill göra mig till karl ...
– Det är inte möjligt ...
– Vad då!
– ... att du inte skulle duga
– Nog för henne, men jag borde skärpa mig litet för min egen skull, menar hon.

Han såg generat besvärad ut, beredd att så fort som möjligt skippa sig själv som samtalsämne. Handen trevade efter pillerburken som han alltid rutinmässigt lade på varje skrivbord som han satte sig vid för en stund.

– Måste du?

Han såg på henne med huvudet litet frågande på sned.

– Blir du så stressad hos oss?

– Det är mycket skönt hos er men mitt liv har kört rätt in i en vägg. Jag kan inte ens skriva.

– Varför inte. Du har ju all tid.

– Du menar att jag skulle sitta här och döskriva, skriva bara för att döda tid och papper och själens klåda.

– I stället för att stå i dialog med samtiden.

– Är du ironisk?

– Jag menar bara att man också kan skriva för att reda ut sina tankar för sig själv utan att breda ut dem för hela världen.

– Tack.

– Vad du är lättstött.

– Du låter som Rosemarie.

– Henne har du faktiskt aldrig sagt ett ord om. Man skulle tro att ni är frånskilda. Jag kom egentligen för att säga att morgonmålet är serverat.

S.O.S hejdade sig när han kom in i köket och stod några sekunder tagen av den tilltalande dukningen; tre linnetabletter på den glänsande vita, ovala bordsytan, vackra keramikmuggar för te eller mjölkkaffe och

fat som också de kunde komma från Grekland eller Vänö. Brödrosten stod idag vid värdinnans plats och brödet på ett kraftigt skärbräde, bara de första skivorna var skurna.

– Sillanpää kommer när han kommer, sade Lisa. Det har inte ens börjat brusa i rören ännu, vad det kan bero på.

S.O.S tog sin plats till höger om värdinnan. Fönstren öppnade mot ännu en bländande dag.

– En otrolig försommar, sade han.

– Det blir regn och kanske åska längre fram sa väderleken. Fast det som de utlovar brukar ren ha varit, så idag kommer ingenting att stämma.

– Du har ju nästan ett pensionat på gång här.

– Det kan bli ganska tomt i ett såhär stort hus skall du veta.

– Så om några månader får Sillanpää och jag lov att flytta.

– Jo, ner till din villa …

– … stuga

– … till din bungalow vid stranden.

– Och min fru?

– Javisst ja, har du verkligen en fru?

Rosemarie erövrar alla människor med sin styrka, började han berätta och förlorade sig i sina ord. Erövrar alla dem som låter sig erövras, undantagna är då de som har mycket starka egna projekt på gång. De anar att de förr eller senare kommer att kollidera med henne och ger ifrån sig nästan omärkliga varningar som hon ändå, nästan omedvetet registrerar. Hon vädrar en människa som hon i sinom tid blir tvungen att besegra eller göra en vänskaps- och biståndspakt med. Utnötningskrig eller djupfrysta relationer är inget för henne. Ingen förlamning här inte. Alla som sköter sitt har hennes effektiva och snabba stöd och de som inte gör det observeras överhuvudtaget inte till dess de själva verkligen gör sig fysiskt osynliga.

– Jag är inte säker på att jag skulle vilja lära känna henne, sade Lisa.

– Det skulle du visst det. Du skulle bli bedårad och älska henne såsom alla som vill åstadkomma någonting gör. Hon är en glad människa, full av målmedvetenhet och man behöver ju inte nödvändigtvis ställa sig mitt i vägen där hon plöjer fram. Jag har aldrig varit på hennes in-

stitution och inte befattat mig mer med hennes vetenskap än att jag läste hennes avhandling om Moderligheten som resurs och belastning i vården. Hon njöt av att kunna påvisa att vårdideologin ännu idag söker sin grund i moderlighetsföreställningar trots att det är opportunt att låtsas något annat. Hon är en fighter, en tuff fighter skulle jag säga. Och uppmärksam ännu när hon är dödstrött.

– Och er son?

– Jo, Hadar. Han har ärvt allt av henne. Också han är en glad erövrare och det är fullkomligt klart att han kommer att nå de mål han föresätter sig, förutsatt att inte någonting ... Och det räknar vi ju inte med. Det kan vi helt enkelt inte räkna med för allt är oförutsett och det handlar ju om att bemästra överraskningarna.

– Men livet kan ge hårda slag.

– Det är bekant.

Stig-Olof tystnade och ägnade sig en stund åt osten och korven och brödet.

– Det är mer än bekant.

Och så ursäktade han sig med att det säkert i många människors liv fanns zoner av högspänning där det kändes farligt att röra sig. Han hade nu hamnat i en sådan, just nu medan han pratade, och han var medveten om att han inte kom ut ur den utan att nämna den vid namn, samtidigt som det var helt otillständigt att låta det dunkla ta gestalt i ord, alldeles som om man bad om tröst eller förbarmande och på så sätt gjorde den lyssnande alldeles hjälplös. Själv hade han blivit illa berörd och nästan förlamad i relation till en arbetskamrat som berättade om sitt livs stora och bestående sorg. Det ledde till att man blev vaksam, aktsam och tillrättaläggande även i de glömda ögonblicken. Man kan ju inte komma nära en hudlös människa, och själv ville han inte nu göra sig hudlös och så förlora det enkla och raka samtalet, det där man ingen sensibilitet behövde utan endast vanlig anständighet. Eller hur?

Medan han talade började Lisa skära upp mera bröd kanske för att upplösa en täthet i samtalet som kunde göra det tungt. Möjligen var hon heller inte beredd att ta emot något förtroende som sedan skulle hämma en enkel och okomplicerad relation.

– Det förhåller sig nämligen så att vi nästan hade en dotter, men hon var inte levande.

Det blev tyst i köket. Rören brusade svagt. Efter någon sekund reste sig Lisa och gick bort till kylskåpet.

– Jag tror att jag gärna skulle ta litet mera mjölk, sade han.

– Det var det jag tänkte. Och hur kom din fru över det?

– Hon beslöt sig helt enkelt. Jag märkte hur livet kom tillbaka till henne, hur hon anmälde sig som doktorandstuderande vid universitet och ingalunda grävde ner sig i studiekammaren utan strövade omkring i hela vårdsektorn och jagade den moderlighet som man påstod att var försvunnen. Tänk att du orkar, sa jag en gång. Vad då? sa hon. Vara så positiv, vara så glad och skrattande fnysa åt dem som ställer sig i vägen. Jag beslöt mig, sa hon. Det är bara att gå in för att vara det man vill vara.

Sanningen att säga blev tillvaron i prästgården outhärdlig under de dagar Leino var borta på sitt konfirmandläger. Även om det fanns mycket av intresse i hans bibliotek och Stig-Olof hade all tid till förfogande kunde varken böcker eller eget skrivande lugna rastlösheten eller den känsla av isolering som anföll honom till exempel när han kastade en blick mot den grå, alltid avstängda tv:n. En flykting i ett gästfritt hem kan väl inte kräva att få sitt hemlands tidningar eller att få se paraderna på torgen och morden i byarna. Om fåglarna här ivrigt kvittrande virkar silvernät runt sina bon och spänner guldband mellan träden yrkar väl främlingen inte på bilder av tromber, cykloner och orkaner. Om han nu har det bra, måste han då se hur illa man kan ha det?

S.O.S försökte bemästra sin irritation när han inte fann någon rikstidning i morgonposten och sedan slog sig ner i salens rymliga tystnad med ortens annonsblad som enda kontaktyta med världen. Det hade hänt att han ur ledan hade ringt någon på tidningen och skämtsamt hört sig för om stämningar, projekt och utmaningar, bara för att få höra dem tala snabbt och ansträngt som om de med ena handen hade försökt hindra tillvaron att störta samman medan de höll telefonluren med den andra. Sedan kom han ihåg att varje samtal klart visade var han ringde ifrån och slutade med att ta till telefon i sin leda.

Linnés Den gudomliga vedergällningen låg kvar på salsbordet. Bokföringen av vardagens illdåd och hemsökelser, debet och kredit, var definitivt ointressant. Det större perspektivet öppnade sig i boken bara när jordbävningen i Lissabon jämnade en hel stad med marken. Alldeles som i våra dagar.

Själv hade han inte varit särskilt originell, när han i en av sina ledare såg historien vända om i vrede för att först krossa Hitlertyskland och sedan Sovjetunionen som hämnd för dessa staters fruktansvärda brott. Han hade tagit vedergällningen från hyllan alldeles som Paasikivi hade försökt göra det, då han som statsman och jurist ville rättfärdiga den kommande förintelsen av Leningrad med kvinnor och barn, hus och hem som Hitler var en hårsmån från att förverkliga. ”Historiens häm-

nande gudinna har dragit sitt svärd och slagit till", skrev han i det tal som i rätt ögonblick skulle låta Finlands folk förstå att det som hände var uttryck för en högre vilja. Men den gången slog Nemesis sitt svärd i sten.

Annonsbladet visste berätta att tv på sen kvällstid gav "Apokalypsens fyra ryttare (F),(USA, 2004) en skräckfilm som visar att bakom en gammal profetia döljer sig ett globalt hot. FN:s generalsekreterare försöker förgäves övertyga Säkerhetsrådet om att någonting förskräckligt nalkas genom kosmos ..."

S.O.S kastade en blick bort mot tv:ns gråblänkande döda ruta. Husets sed och hans egen goda uppfostran hindrade honom från att se det amerikanska eländet, från att ens sticka stickkontakten i vägguttaget. Men hur fyra ryttare? Var de inte sju?

Bibeln låg ju kvar på skrivbordet. Han reste sig och gick snabbt in i Leinos arbetsrum, tog boken och bläddrade sig stående fram till skriftens sista bok och till det sjätte kapitlet för att snabbt kolla antalet ryttare, men det var mera komplicerat än så. Han vände ännu ett blad och ett blad till och märkte att ryttarna var del av en större helhet som bar på nya allt väldigare visioner i denna märkliga skrift, detta stora panorama över historiens verkliga slut och ett sammanstörtande universum.

Det var faktiskt bara fyra ryttare, men de var de första fyra av sju insegel som måste brytas innan den förseglade bokrullen öppnade sig och den djupaste hemligheten med det som pågick på jorden avslöjade sig i förskräckande bilder. Sju brutna insegel uppenbarade ett nytt sjutal, som slog ut i nästa, innan det igen sjufalt öppnade nya plågor och hemsökelser.

De fyra första inseglen lät de olycksbådande riddarna träda fram en efter en från överallt.

Den första riddaren på vit häst är segern som krossar allt motstånd.

Den andra riddaren på röd häst är folkmord och slakt.

Den tredje riddaren på svart häst är hungersnöd.

Den fjärde riddaren på gul häst har döden i släptåg.

Gåtfulla sjukdomar, svält och rovdjur utrotar en fjärdedel av mänskligheten.

Och detta var bara början till uppgörelsen med dem som fördärvat hela jorden och försökt utrota all gudsfruktan. Redan vid det sjätte inseglet kryper mänskligheten skräckslagen samman i hålor och skyddsrum. En glimt ges av en gränslöst stor skara människor som blivit räddad och sedan bryts det sjunde inseglet och "en tystnad som varade vid pass en halv timme uppstod". Under denna tystnad utvecklas nästa fas i domen över världen. Sju basuner räcks åt sju änglar och var gång en ängel stöter i sin basun fördärvas en tredjedel av jorden, växterna, vattnet, sol, måne och stjärnor. Avgrunden öppnas och ett moln drar fram förmörkande och förgiftande världen så människorna söker döden för sina plågors skull utan att finna den. Mellan den sjätte och den sjunde basunstöten uppträder en väldig ängel med en röst som ett lejons rytande och följs av sju tordön, vilkas budskap tillsvidare måste förbli hemligt. Därpå lyfter den väldiga ängeln sin högra hand mot himmelen och svär vid honom som lever i evigheternas evigheter, vid honom som har skapat himmelen och allt vad däri är, och jorden och allt vad därpå är, och havet och vad däri är, och säger: "Ingen tid skall mer givas ..."

När sedan den sjunde ängeln stöter i sin basun inleds det stora slut, mot vilket historien med säker hand förs, det definitiva fördärvet för alla som har fördärvat jorden och målet mot vilket allt har syftat, den nya staden där Gud "själv skall vara hos de sina och skall avtorka alla tårar från deras ögon".

Innan man är framme vid denna yttersta dag får sju änglar motta sju gyllene skålar fulla av Guds vrede. Denna vrede slår ut alla gudlösa samhällen och ekonomiska organisationer, alla härskare och politiska system som gudomliggjort sig själva. Men allt värdefullt, "allt härligt och dyrbart folken hava skall man föra ditin." Änglar tar till vara allt, Kalevala och Alice Tegnérs visor.

S.O.S läste slarvigt, hans blick gled diagonalt över sidorna i Bibelns sista bok, men ändå kände han en sällsam upphetsning och anade han det märkliga sammanhang som han befann sig i, där en ängel kom marken att skälva med sin röst och där hemlighetsfulla tordön mullrande som åska kreverade över hans huvud, tonade bort och följdes av nya brakande, rullande överjordiska urladdningar, och allt detta endast var öppningen, ouvertyren, under vilken förhänget brast itu, uppifrån och

ned framför platsen för ett outsägligt bländande återseende. Allt var tröst i denna omskakande bok, och allt som bröts ner och slogs sönder var den giriga, blodiga historia, som djävlar i människohamn årtusenden igenom hade rest till monument över sin egen ondska. Förstörelsen bröt fram över förstörarna, och det fanns ingen tillflykt, inget berg tillräckligt djupt för någon härskare att gömma sig i.

Han stängde Bibeln, nöjd med att inte kunna se Apokalypsens fyra ryttare i tv, ett säkert förfärligt försök att göra underhållningsrysare av visioner som endast kan bäras av ord. De fyra ryttarna, den inledande sammanfattningen av det förestående, är inga naturkrafter utan tjänare som fullgör ett uppdrag. Historiens utveckling styrs med fast hand.

På väg tillbaka ut ur arbetsrummet stannade S.O.S ett ögonblick framför Leinos bokhylla. Blicken gled över ryggarna. I några av böckerna fanns säkert utläggningar, förklaringar, kommentarer till apokalypsen som han kunde återkomma till vid behov. Han fortsatte ut i salen och tog upp Annonsbladet från golvet innan han slog sig ner. Han kastade en flyktig blick också på innersidorna och reagerade på en lokal nyhetsnotis, som han började läsa.

> KLUMPIGT SPIONERI?
> Rykten har gått om att både ryska och amerikanska personer, för att inte säga agenter, har visat intresse för samma natursköna udde i närheten av EU-marinens svävareskader. En i fastighetsfrågor väl insatt person, som vill förbli onämnd, berättar att hon kontaktats av en rysk köpare som hon dock avvisat med hänvisning till det militära skyddsområdet. Ryssen, som ju inte befann sig alltför långt från sitt hemland, antog att hindren endast var av ekonomisk art och nämnde ett mer än acceptabelt pris. Han försökte också vid avskedet trycka en sedel i vår sageskvinnas hand. En ”handtryckning” som hon givetvis inte kunde acceptera.

Några veckor senare hejdades Rudolf Johannesson från Andersböle av två amerikanska "turister", då han på sin traktor var på väg hem från, som man säger, biblioteket. Amerikanerna förklarade att de kört vilse och hamnat in på en oändlig lång skogsväg. När de försökte vända om hade de backat ner i ett dike och inte kunnat ta sig upp därifrån. Rudolf J. tog dem med på traktorn och blev misstänksam, när han märkte vilken skogsväg "turisterna" av "misstag" hade svängt in på. Bara några hundra meter från den plats, där deras bil hade kört fast, låg ju kalhygget från vilket man, om man ställde sig på jättekastet där, hade fri utsikt över flottbasen på de närliggande öarna.

Med anledning av dessa, möjligen oroande incidenter, tog Annonsbladet kontakt med flottbasens kommendör, kapten Adolphe de Dispine, som sin vana troget vägrade kommunicera annat än på franska. Han fann det angeläget att både ryska och amerikanska trevare avvisades med bestämdhet, ty även om den finska marinens slagkraft var ringa, så kunde den, om den hade äran att stå under kompetent ledning, tilldela eventuella motståndare förödande slag.

På grund av fransmannens kränkande uttalande om vår militära slagkraft bad vi om en kommentar av bygdens egen son, försvarsministern Tankred Storm. Försvarsministern göt olja på vågorna med att hänvisa till att äran var fransmännens stora bidrag till Europas försvar. Hade inte varje fransk stad en triumfbåge och varje liten by en segerplats,

kanske helt omedvetet minnesmärken för att hedra okända räddare ur nationella katastrofer. Försvarsministern betonade dock att regeringen definitivt tog avstånd från antydningen att den okände soldaten under triumfbågen i Paris var amerikan. Äras den som äras bör även när han är okänd.

S.O.S stönade. Det fanns tydligen inga gränser för misstänksamheten och redaktörens flyhänthet. Han lät tidningen falla till golvet, glida in under tv:n som en påminnelse om den lokala verkligheten som också den kunde te sig hotfull om man var rädd.

Sillanpää hade insisterat på att få följa med S.O.S ner till lägergården vid Rödskärsklipporna. Vid morgonkaffet hade Leino ringt och berättat att han inte kunde få igång sin bil, en Renault Megane, och han väntade ogärna tills bärgningsbilen kom. Det kunde dröja många timmar. Bussen med konfirmander, personal och hjälpledare hade redan åkt.
Lisa hade förklarat hur han skulle köra. Ungefär tjugo kilometer mot Söderbyn ända till ett ganska svårupptäckt avtag till vänster strax efter att vägen löpt över en kal bergklack. Det var osäkert om där fanns någon vägskylt, men hon var nästan säker på att hon hade sett en gul postlåda.

Sillanpää satt tyst i bilen. Han hade inte kommit med för sällskaps skull och inte heller för att han behövde program framgick det.

– Har herr Sillanpää varit åt det här hållet förut?

– Nej.

– Så ni vet inte hur vi skall köra?

– Nej.

Det var ungefär vad som blev sagt under de fyrtio minuter det tog att ta sig ner till lägergården, som låg vid en öppen havsvik. Själva byggnaden låg ett stycke från stranden skyddad av klippor och skog för de besvärligaste vindarna från sydväst, väst och nordväst. Leinos tämligen nya bil stod övergiven i sanden på parkeringsplatsen.

Själv satt Leino väntande uppe på en klippa tillsammans med ett par tonårsflickor. Han lyfte handen, reste sig och kom ner. Hans och flickornas väskor stod väntande på trappan till lägergården.

– Flickorna bor åt ett litet annat håll än de andra så jag lovade ta dem i min bil, det är Annemone och Annemaj, de är från Böle.

Flickorna stod skyggt litet för sig så S.O.S gick fram och hälsade på dem. De var båda faktiskt längre än han, vilket de var medvetna om, och försökte krympa sig litet. Han sträckte fram handen. Annemone hade en fast hand och det hade Annemaj också men ingendera mötte hans blick mer än en sekund, allra högst.

– Har det varit fint? frågade han.

– Helt nöjd, svarade Annemone.

– Helt bra, sade Annemaj.

Och båda hade långt ljust hår, den ena smålog snabbt och en aning snett och den andra log liksom frågande.

– Hade ni ett intressant samtal? frågade han.

– Om fisket i Galileiska sjön, sade Annemone.

– Leino berättade att Jesus ofta pratade med människor vid stranden, sade Annemaj.

– Med sina lärjungar, alltså, sade Annemone.

– Åtminstone en gång var det så mycket folk att han måste stå i en båt, vidhöll Annemaj.

Leino fick lov att sätta sig i baksätet med flickorna. Sillanpää satt massivt bredvid S.O.S. Han hade tagit på sig ett ansvar och slappnade inte av, pratade naturligtvis inte heller.

– Några hade gärna haft konfirmationen härute. Vi har ju ett kapell som jag glömde att visa, sade Leino.

– Det är nog ändå bättre i Sankt Johannes, sade Annemone.

– Sankt Hans, sade Annemaj nästan viskande.

– Det är samma namn.

– Men Sankt Hans är vackrare och den heter faktiskt så!

– Det är märkligt med de här nya bilarna, sade Leino. När jag ringde bärgningsbilen var han på väg till Helsingfors med en annan bil som bara kunde åtgärdas på importörens verkstad. Det var Nyberg själv som körde och han sa att åttio procent av de gånger han fick rycka ut gällde nya bilar som bara hade stannat utan att någon visste varför eller kunde göra något åt saken. Bilfirmorna släpper inte greppet om köparnas plånböcker.

– Näin on, sade Sillanpää.

Vid den gula postlådan, som faktiskt stod där Lisa hade sagt, visade Leino att S.O.S skulle ta till vänster och inte köra tillbaka samma väg han hade kommit.

– Vi kör via Böle. Det är inte mycket längre.

– Tack för artiklarna, sade S.O.S.

– Läste du dem?

– Jo, genast. Men jag är litet tveksam till den tyska artikeln.

– Moltmann.

– Just det, Moltmann. Jag tror han har fel.

En vägskylt, Böle, pekade upp mot en höjd en kilometer bort. En gård låg uppe i skogsbrynet, några hus antydde hur vägen löpte vidare.

– Vi stiger av här, sade Annemone.

– Vi kan gå resten, sade Annemaj.

S.O.S vände sig och såg frågande på Leino. Han nickade.

– Hej då, sade flickorna, vi ses i kyrkan klockan fem.

De körde vidare under tystnad i en bil som kändes betydligt rymligare. Leino återkom inte till artikeln som hade gjort S.O.S tveksam utan berättade om skriftskolan som hade varit förvånande problemfri. Ett par pojkar hade prövat hjälpledarnas gränser, därför att de tydligen aldrig hade ställts inför regler som man måste följa, och andra var faktiskt första gången borta hemifrån och gjorde allt för att dölja detta. Inga tillbud av allvarligare slag hade förekommit, det värsta var att en pojke hade fått en fotboll i ansiktet med sådan kraft att han måste visas upp på hälsocentralen. Hans öga var i varje fall oskadat.

Leino pratade stillsamt, mest om betydelselösa incidenter plus en och annan värmande episod, och höll på det sättet kvar en gemenskap som tydligen inte var betydelselös för honom.

❦

Leino kom ingalunda tillbaka från övningen i kyrkan den tid då S.O.S började vänta honom. Ännu under kvällsteet i köket stod hans plats tom och både Sillanpää och Lisa hann bryta upp innan han kom.

– Vänta inte för länge, sade Lisa, då hon lämnade köket. Han kan lika gärna komma två i natt.

S.O.S kastade en blick på sin klocka. Den var några minuter över nio.

När han senare själv reste sig för att besviken sluta dagen för sin del, såg han Leino komma över gården, från kyrkans håll.

– Vad bra att du är vaken, sade Leino när han steg in i köket. Orkar du sitta kvar en stund?

Utan att invänta svar berättade han att övningen hade förlöpt bra, kantor-organisten hade gett just det stöd och den säkerhet åt ungdomarna som de behövde och sedan hade avskedet dragit ganska långt ut på tiden. Till slut hade han nästan fått mota dem ut ur kyrkan och vidare ut från platsen framför kyrkan genom porten till vägen.

Sedan hade han helt enkelt slagit sig ner i sakristian för att tänka igenom vad han ville säga till ungdomarna i morgon och ännu en gång läsa igenom vars och ens personliga bibelspråk, bibelspråk som de hade valt som ett slags motto för sitt liv. Flera hade faktiskt valt orden "Var trogen intill döden så skall jag giva dig livets krona".

– Det är ur Johannes uppenbarelse.

– Jag vet.

– Det är ju så underligt med unga människor att de inte är försiktiga eller halvhjärtade i sitt engagemang. Så nånting måste jag säga i morgon som förbereder dem också på barmhärtigheten, som de nu inte fattar att de kommer att behöva. Och vad var det du ville prata om?

S.O.S väntade medan Leino bredde sig en smörgås och i tvekan mellan ost och korv till pålägg beslöt sig för det senare. Leino såg upp på S.O.S medan han slog te i sitt glas utan att spilla bredvid.

– Är Uppenbarelseboken viktig för dig?

– Inte så viktig som den var för de kristna i Mindre Asien på kejsar Dominitianus tid.

– För mig är den viktig, ytterst viktig, efter bara en summarisk genomläsning. Genom att jag skannade igenom den i ett enda svep utan att köra fast i de enskilda bilderna och försöka tolka vad de betydde, just genom att jag svepte fram så märkte jag vad boken handlar om. Den handlar om världens fruktansvärda sista tid. Mänskligheten har hamnat in i en fasaväckande skräcktunnel, men allra längst borta i slutet av tunneln lyser ett intensivt ljus, och redan nu, medan det är lång eller kort tid kvar, utan att man vet sin egen position, kan man se att ljuset är en stor tröst. Gud fångar upp människan och torkar tårarna ur hennes ögon.

– Amen. Amen, sade Leino.

S.O.S reste sig häftigt och gick bort och ställde sig vid fönstret som om den väldiga kastanjen i den ännu ljusa kvällen skulle ha haft någonting att säga. Men det hade inte den.

– Kan vi fortsätta inne i biblioteket när du har ätit färdigt, jag går före dig dit.

Och han lämnade köket med bortvänt ansikte.

När Leino kom till sitt arbetsrum stod hans gäst med ryggen till framför den stora bokhyllan.

– Du nämnde Dominitianus. Finns här någonting om honom? frågade S.O.S.

– Mycket, men det väsentliga är att det var under hans tid som statsmakten med full kraft kastade sig över de kristna. Kejsaren krävde gudomlig tillbedjan i hela riket och Johannes svarade med Uppenbarelseboken enligt vilken kejsaren är både vilddjur och drake och Guds veritabla fiende på jorden.

– Och detta var?

– Inte fullt sjuttio år efter Jesu död.

– Och när blev de kristna vänner med kejsaren igen?

– Tvåhundra år senare när kejsaren påstod att han hade blivit kristen och tog det heliga korset till sitt segertecken.

– Alltså Konstantin den store. Och från den dagen blev alltså Uppenbarelsebokens bild av kejsaren gammalmodig?

– Det kan man säga, obsolet, svarade Leino. Allt förändrades när världens mäktigaste man plötsligt blev en kristen. Han kunde kräva respekt och absolut lydnad. Den överväldigande trotsiga känsla av frihet försvann, bland Jesu systrar och bröder fanns där plötsligt en som definitivt var mera broder än någon annan, som hade all makt helt enkelt. Och dessutom kunde denne storebror stöda sig på Paulus, som skrev att överheten var av Gud. Att Johannes, bara ett par årtionden efter Paulus, hade avslöjat statsmaktens demoniska drag, det blev det nödvändigt att bortse från.

– Vet du vad Leino, det du beskriver är inte teologi utan politik – övermakt och underkastelse. S.O.S tog sig för pannan: Ge mig en tidning! Ge mig en tidning att skriva i!

Leino satte sig vid sitt skrivbord, flyttade Bibeln litet åt sidan och pekade på sin "tänkarstol" vid läslampan intill bokhyllan. S.O.S reagerade inte. Han stod med rynkad panna, ena handen i håret och den andra trevande i bröstfickan som efter en penna.

– Allt är redan skrivet, sade Leino.

– Det är det inte. Ännu uppträder världens mäktigaste stat som på högre uppdrag, höjd över all kritik, underkastad inga lagar.

Leino pekade ännu en gång på stolen och påminde om att de inte alls ännu hade kommit till den fråga som S.O.S hade sagt att han ville diskutera.

S.O.S kastade en blick på sin klocka, märkte att det redan var sent och slog sig ner i stolen, lutade sig tillbaka och slappnade av.

– Hiroshima och Nagasaki förändrar allt, skrev den där tysken som du tyckte att jag kunde läsa.

– Moltmann.

Det är klart att det är så, men inte såsom han vill att vi skall tänka. Han skriver att atombomberna över Japan har förändrat allt på det sättet, att människan nu har tagit världens undergång, historiens slut och den yttersta domen i sina egna händer. Han menar att insikten om människans nyckelposition är en skrämmande etisk utmaning. Men detta är för det första ingenting nytt. Han försöker bara säga det teologiskt som är självklart i det politiska språket, nämligen att världssituationen är så katastrofbenägen att det gäller att bete sig ansvarigt i varje krissituation.

För det andra är det han säger helt fel. Det han borde ha sagt är att även om slutkatastrofen inte äger rum utan mänskligt vanvett, så vilar historien, världen och universum i ett betydligt fastare grepp. Det är ju det som är kristenhetens etos och patos och styrka och optimism inför varje hot.

– Optimism? Leino såg upp från figurerna han ritade medan han lyssnade.

– Välj själv ett bättre ord, sade S.O.S

– Hopp.

– Medvetandet om ljus i slutet av tunneln.

S.O.S reste sig och började söka sig mot dörren.

– Vi kan inte hålla på längre för du har en viktig dag i morgon, men det kan jag bara säga att jag misstänker att Linnés syn på Guds dom måste vidgas, måste ses i ett kosmiskt sammanhang.

Sillanpää hade av naturliga, språkliga skäl som vanligt gått sina egna vägar oberoende av att det nu var pingst och av att de konfirmerade deltog i sin första nattvardsgång i kyrkan. När han på eftermiddagen kom tillbaka till prästgården hade alla, som beräknat, ätit och var och en gått till sitt. I vanliga fall gjorde han sig också osynlig, men denna gång dröjde han kvar i köket och vandrade ett par slag mellan köket och biblioteket i hopp om att någon skulle visa sig. Han hade besorgat gårdagens Kvällsblad på pizzerian och den ville han absolut visa.

Lisa hade tydligen uppfattat hans närvaro och när hon, efter att tydligen ha kastat sig på sängen en stund, ännu halvsovande steg ut i salen sträckte Sillanpää tidningen mot henne. Hon slog sig ner på första stol utan att genast börja läsa. Hade Leino kommit, undrade hon utan att få svar och frågade vad det var hon skulle titta på.

Sillanpää pekade på rubriken FINLAND UTLÄMNAR JOURNALIST TILL USA?

Tidningen berättade att den kommit över uppgifter om att finska myndigheter kontaktats med begäran om att en finsk journalist med förbindelser till den internationella terrorismen skulle utlämnas. Varken på inrikesministeriet, utrikesministeriet eller hos Skyddspolisen hade man varit villig att kommentera. Kvällsbladet visste ändå berätta att en känd finlandssvensk redaktör gått under jorden och varit oanträffbar i många veckor. Han befann sig eventuellt i Sankt Petersburg.

– Det här angår oss, sade Sillanpää.

Lisa läste den lilla notisen med den stora rubriken en gång till, såg upp på Sillanpää och läste den ytterligare en gång.

– Men det är ju omöjligt, vet han om det här, har herr Sillanpää visat tidningen för honom?

– Jag visar bara han kommer.

– Ni bör nog gå upp och knacka på. Han måste ju sätta sig i säkerhet. Här är han inte trygg. I en prästgård lever man på en bricka.

Hon reste sig från stolen.

– Var är Leino? Han har inte sagt ett ljud om när han kommer, vem vet hur många konfirmandföräldrar som har bett honom titta in hos

dem. Och så kommer han hem och säger att han har druckit tretton koppar kaffe och varken vill se eller höra talas om mat. Kan inte ni, herr Sillanpää, gå upp till magister Stenbrott och be honom komma ner.

När Stig-Olof hade läst notisen bad han att få låna telefonen och ringde genast upp Rick.

– Har du sett gårdagens Kvällsblad!

—

– Vem kan säga om det ligger någonting i det?

—

– Honom vill jag absolut inte vända mig till!

—

– Olavi Waahtera, jo, han är bra, men han kan inte veta allt bara för att han är Rundradions generaldirektör.

—

– Det är sant. Du har rätt.

—

– Men är det inte ganska många år sedan han var centerns partisekreterare?

—

– Är han också centerpartist, skyddspolisens chef!

—

– Bra! Då ringer jag.

—

– Inte? Tycker du det. Jag går till honom då. Bra. Tack.

S.O.S kom full av beslutsamhet ut från biblioteket. Lisa var inte längre i salen, men Sillanpää stod kvar.

– I morgon kör den här gossen in till Helsingfors, sade han.

– Inte med sin egen bil.

S.O.S hejdade sig. Stod lyssnande som om han väntat sig en fortsättning och såg sedan uppmärksamt på Sillanpää, som emellertid ingenting tillade.

Lisa kom tillbaka. Hon hade kammat sig och avlägsnat fläkten av dagssömn från ansiktet.

– Fick du någon klarhet? frågade hon.

– I morgon åker jag in till stan …
– Inte med egen bil, avbröt Sillanpää.
– Du kan ta vår.
– Den är på reparation, sade S.O.S.
– Då får du åka med mig i min Polo.
– Det torde vara så att jag också följer med, sade Sillanpää.
– Gärna. Bilen är större än man skulle tro.

Vid kvällsvarden visade det sig att Leino inte hade någonting emot att sitta med vid bordet även om Lisa, alldeles riktigt, hade förutsagt hans repliker om kaffedrickandet under dagen. Samtalet kom med nödvändighet att röra sig kring den hotfulla tidningsnotisen och Sillanpää nöjde sig inte med att tigande och innesluten i egna tankar stanna utanför det som pågick.

– Polisen vet nog vem ni är, sade han.

Det var när man diskuterade möjligheten att de finska myndigheterna verkligen skulle besluta sig för att utlämna redaktör Stig-Olof Stenbrott åt amerikanerna. Leino var märkligt passiv.

– Det kanske inte är så trevligt för er att gömma en efterlyst i prästgården, sade S.O.S.

– Här kan man inte gömma någon, alla vet att du bor här, även om de inte vet vem du är, sade Lisa.

– Utom polisen, sade Sillanpää.

– Ibland har jag haft det intrycket att varje from tant i Sverige har haft en flykting gömd i sin vedlår eller potatiskällare, sade S.O.S.

– Svenskarna är världens snällaste människor, sade Lisa.

Leino teg.

Hans tystnad var talande, men vad den sade var oklart.

– Du har haft en tung dag Leino, fortsatte Lisa. Är du mycket trött?

Han skakade på huvudet.

– Det har inte varit en tung dag. Pingsten kan inte vara en tung dag.

S.O.S ingrep:

– Du sade om den första pingstdagen att den mest av allt liknade en väldig energiurladdning. En kraftig vind, en elektronisk storm härjade och det gnistrade kring apostlarna som när lok bränner av fräsande ljusbågar en kall vinternatt.

– I vilken kyrka har du varit?

– Jag satt vid dina fötter.

– Men jag försökte säga att folket plötsligt förstod vad allt handlade om, varför de fanns till, varifrån de kom, till vem de var på väg.

– Det förstod jag, och jag tror att konfirmanderna också förstod.

Sillanpää reste sig långsamt och så omärkligt han kunde. Det gjorde Lisa också och följde honom några steg och nämnde någonting om morgondagens program. Han nickade.

Vid dörren vände han sig om och önskade god natt.

När också Leino och S.O.S reste sig från bordet började Lisa duka av. Det två männen gick småpratande ut ur köket. Det var Leino som ville göra sin hållning i en svår sak absolut klar.

– Jag vill gärna gå rakt på sak, sade han. Du förstår väl att det är uteslutet att du kan gömma dig på prästgården om myndigheterna verkligen går in för att gripa dig. Jag har mitt andliga ansvar som präst och förkunnare av Guds ord och det innebär att jag inte kan sabotera den ordning som Gud upprätthåller i samhället genom de myndigheter som han gett uppdraget att bära svärdet. Vi har själva sett vad som händer när ordningsmakten i ett samhälle lamslås. Ovänner flyger i strupen på varandra, hela stadsdelar ödeläggs genom upplopp och bränder, affärer plundras, museer töms på allt av värde och var man får lov att beväpna sig i ett försök att freda sig och sin familj.

– Hoppsan. Det var värst vad jag kan ställa till med.

– Vår tid, det vill säga vi som lever nu, har möjligheter att förstå den kristna tanken att ordningsmakten är ett uttryck för Guds bevarande kärlek, hans omsorg om sin skapelse. När en polis knackar på vår dörr fullgör han ett högt uppdrag, han står i ett lika heligt ämbete som jag. Vem är då jag att jag skulle sätta mig emot honom eller gömma den han söker på vinden eller i källaren.

– Du talar som en ärkebiskop. S.O.S harklade sig.

– Jaa? Jag lyssnar, säg ut bara, sade Leino.

– Och hur var det med de tyskar som gömde judar som jagades av Gestapo?

– Gestapo var inte uttryck för en legitim statsmakt. Hitlerväldet var demoniskt. Det fanns teologer och präster som ropade ut det och gick under, Niemöller, Bonhoeffer.

– Men teg inte den stora kyrkan, både den katolska och den evangeliska?

– Hitlerväldet var ett extremfall, någonting fullkomligt oväntat och oföreställbart, det är förståeligt om kyrkorna inte såg klart vem de hade att göra med. Det är lättare att efteråt, med tillgång till dokument och bilder, fälla en dom, men det är en helt annan sak att döma rätt när det är omöjligt att se klart. Då måste man, också i tvivelsfall ge företräde åt de gudomliga ordningarna.

– Troligen säger du samma sak om Tjekan, GPU, NKVD de kommunistiska maktorganen, fortsatte S.O.S. Att de här organen som mördade kanske en tredjedel av det ryska folket var uttryck för den gudomliga ordningen.

– De var en del av gudlöshetsrörelsen i Sovjetunionen, alltså definitionsmässigt demoniska makter.

– Det enda jag har förstått av ditt resonemang är att jag skall ha godheten att försvinna om jag verkligen hamnar i fara. Du tar för givet att den som har makten också har ett gudomligt uppdrag. Jag tror att uppdragsgivaren lika väl kan vara Satan.

Vem var det som brände kättarna på bål i Lissabon en Allhelgonadag? Var det inte både den kyrkliga och den samhälleliga överheten? Den legitima makten.

III

OVÄNTAD LIVVAKT

MÖTEN I HELSINGFORS

Klockan nio på morgonen, det var hennes uppfattning om tidig avfärd, satt Lisa i sin lilla bil och trummade på ratten med fingrarna medan hon böjde sig litet och genom den öppna dörren smålog mot Stig-Olof och Sillanpää som kom överens om sittordningen. Sillanpää yrkade på en plats i baksätet.

Färden gick ganska länge under tystnad. Med sina första yttranden bäddade Lisa för en lättsamt vänlig atmosfär, som inte stal uppmärksamhet men ändå höll bildåsighet på avstånd. S.O.S bejakade enstavigt allt hon sade medan han observerade hennes körstil som oroade en aning. Innan de körde ut på riksvägen och senare också vid andra trafikmärken, tycktes hon betrakta dem närmast som vänliga förslag från samhällets sida. De kunde beaktas om den egna bedömningen gick i samma riktning. Det påminde honom om Rosemarie. Hon körde fort och glatt och bejakade sin egen hastighet oberoende av de begränsningar byråkrater hade textat på runda tavlor.

– Har du läst Anna Politkovskaja, frågade Lisa när de hade kört rätt länge.

– Nej, inte boken, svarade S.O.S, men artiklar på nätet.

– Jag har träffat henne, hälsat på henne och suttit bara tre rader ifrån henne när hon berättade om de ryska truppernas framfart, om hur de rensade byar och for iväg med män och pojkar som kvinnorna aldrig mera hörde av.

Jag upplevde att jag såg en helig människa, när jag iakttog hennes ansikte medan hon talade. Mycket intensiva ögon som nästan fysiskt berörde den hon såg på, det var ingen granskande eller infångande blick, det var ögon som hade sett osägbara förskräckligheter, som hade vidgats, förstorats och nu lät allt som händer och hade hänt se på den hon talade med.

Och vet du, munnen kan jag inte alls beskriva, sade Lisa, för den var både mild och hård och säkert beredd till ett stort leende, bara den fick en rimlig anledning.

Lisa tystnade av respekt för en jättelik svartrykande långtradare som segade sig upp för den kilometerlånga backen utan att ge henne en chans att komma förbi. Allra högst uppe på höjden hade lastbilen nästan gett upp, rörde sig knappt, frustade några rökringar och blinkade slutligen grönt. Lisa tvekade inte.

– Det var någon som frågade om Politkovskaja aldrig var rädd, berättade Lisa, när hon hade blinkat tack och farväl åt långtradarchauffören. Hon svarade att hon i början hade varit mycket rädd, men att de brott som ägde rum var så hemska att man inte längre fick känna någon fruktan.

Hon bar på samma vrede mot EU:s ledning som mot den ryska regimen. Det är EU:s flathet som gör alla grymheter möjliga, Europas likgiltighet som låter dem fortgå.

– Hon måste ha gjort ett djupt intryck på dig.

– Mycket, svarade Lisa, hennes ögon var Guds blick, hans sorg över den här världen som också mitt barn skall födas till. En pojke som herr Sillanpää påstår.

Hon gav Sillanpää ett litet leende i backspegeln.

S.O.S rynkade pannan och ägnade sig åt landskapet, såg en stor skylt som visade att det inte var mycket längre till Sankt Petersburg än till Vasa. I kilometer räknat alltså, inte i tid.

Lisa svängde in vid en liten bensinmack för att tanka.

Både Sillanpää och S.O.S passade på att sträcka på benen.

Lisa hade betalat och var färdig att fortsätta omedelbart. Hon koncentrerade sig på körningen, på att hitta rätt lucka i den tätnande trafiken så hon kunde komma ut på riksvägen igen.

Efter kanske en kilometer sade hon:

– Du och din fru är visst mycket litet tillsammans.

– Man kan vara nära varandra utan att vara ihop hela tiden. Vi är inga ungdomar längre.

– Som Leino och jag?

Stig-Olof förklarade för henne att det var orimligt att tänka sig, att en frisk kvinna full av kraft och klara föreställningar om egna projekt, skulle inskränka sig till att vara sällskapsdam för en man, städa litet på

dagarna därhemma och sedan vänta på honom som på solens uppgång.

– Kanske snarare nedgång, sade Lisa.

S.O.S tystnade.

– Tog du illa upp?

– Det här livet är perfekt för Rosemarie. Hon kan arbeta aderton timmar i dygnet om hon vill, och det vill hon och när hon kommer hem då låter vi ingenting störa oss.

Vi går ut och äter, på Kämp.

– På Kämp!

– Ja, vi var en gång där och gör inte om det och går på teater och konserter. På operan.

– Det låter ju väldigt trevligt, sade Lisa.

Han tystnade och kastade en blick på henne. Hon såg bister ut.

– Herr Sillanpää, sade hon och sökte ögonkontakt med honom i backspegeln, justerade den litet med handen.

Har ni varit gift någon gång?

– Varit.

Hon sökte honom i spegeln, men han var mera intresserad av trafiken och av vägrenen. En ny vägskylt visade att det var 87 kilometer kvar till Helsingfors.

❦

Generaldirektör Waahtera satt och log bakom sitt glänsande mycket stora och tomma skrivbord. Inte ett papper, inte en kalender eller ens en telefon antydde att han arbetade annat än med sin tanke. Ett dammkorn hade varit splittrande.

– Terve Stiga, sade han. Kom närmare, slå dig ner, inte en dag för tidigt. Jag har väntat i några år nu.

Stig-Olof gick fram och satte sig i en av de två läderbeslagna stålrörsstolarna på skrivbordets denna sida. Han smålog, en aning osäkert.

– Så trevligt då, sade han.

– Verkligen, sade Waahtera. Du ser bekymrad ut, djupa veck i pannan.

– Det lär jag alltid ha, men nu har jag orsak, kanske.

– Det har du haft länge! En mors hjärta kunde ha brustit av sorg och skam över det du skrev om mig när det begav sig.

S.O.S satt tyst. Stolen saknade armstöd. Olavis ögon glittrade muntert, gäckande, bakom glasögonen och munnen log, visade ingen illvilja eller bitterhet.

– Det du skrev var ganska tjockt även om jag var härdad. I politiken kan man inte vara ömhudad, men också där finns det gränser för vad man kan säga. Har du Stiga aldrig märkt att hur hårda konflikterna än är mellan partierna så finns där ett slags gentlemannaskap? Man vill inte varandras död, man tar hand om varandra. Säg mig en partisekreterare eller ordförande som inte har fått ett anständigt jobb efter sin period i politiken. Det är självklart att man hjälper varandra med det och att man inte försöker sabotera utnämning ens av en tidigare motståndare.

I politiken handlar det om hederligt kamratskap mellan hårt arbetande män, och kvinnor, och en del av arbetet har varit att vara av annan åsikt. Och det kan och får inte vara ett hinder för ens fortsatta karriär, eller reträttpost.

Waahtera teg ett ögonblick. Tog av sig glasögonen, höll dem upp mot fönstret, andades på dem och putsade dem med en bländvit näsduk.

– Minns du själv vad du skrev?

Stig-Olof reste sig, vände sig om och gick fram till det stora fönstret och såg ut över bangården mot det centrala Helsingfors med domkyrkans torn i bakgrunden, långt borta. Vid fönstret petade en yngling en törntagg ur foten. Kopia av en grekisk skulptur, av vem då?

– Månne jag inte skrev, sade han med ryggen mot Waahtera, att det är olyckligt om en partisekreterare utnämns till generaldirektör för Rundradion. Jag tror att jag nämnde att du har en så hög profil att det kan bli svårt för det statsägda bolaget att behålla sin trovärdighet som ett sakligt och opartiskt medium. Det skrev jag. Och till all lycka har det ju visat sig att jag hade fel.

– Jaså hög profil. Det du skrev var, att det är en skam för Rundradion om jag blir utnämnd. Det är ett språk som du säkert har märkt att inte ens de politiker som du föraktar använder.

Men no hard feelings här. Mamma hade ett gammalt valplakat, som visar en stark bondehand som stöder sig mot Bibeln och lagen. Vi är inte långsinta.

Slå dig ner nu och berätta ditt egentliga ärende.

– Du har en viktig samhällskontakt som jag inte har, sade S.O.S medan han gick tillbaka till sin stol, men forget it, även om du inte har några hard feelings som du sade.

– Come on!

– På finska, svenska eller engelska?

– På valfritt språk, men helst inte på finska för jag orkar inte höra dina objektsfel.

Och så berättade S.O.S ingående om sin situation, detaljerat om sina mellanhavanden med amerikanska ambassaden och oroat om sin reaktion på notisen i Kvällsbladet.

– Den läste jag också, sade Waahtera. Mycket anmärkningsvärt.

– Tror du det ligger någonting i det?

– Om det gäller amerikanernas lust att få tag på dig, så kan jag nog tro det. Hämnden är ljuv. Det är oftast hämnd de menar när de talar om rättvisa. Sök upp, fånga in, oskadliggör skurken. Och i ditt fall är det du.

Generaldirektör Waahtera berättade att han regelbundet skrev kolumn i en landsortstidning och han bredde ut sig ordentligt om den amerikanska rättskänslans envisa fasthållande vid dödsstraffet och den växande klyftan mellan Europa och USA också i denna fråga. Ingen nation som har dödsstraffet kan höra till EU, medan amerikanerna tar sig rätt att straffa, vem som helst, var som helst, med döden, oberoende av den lokala rättsuppfattningen.

Övertygelsen om rätten att slå ihjäl kommer ur traditionen att ta lagen i egna händer. Bygemenskapen ser vid behov till att rätt skipas även utan sheriffens medverkan. Steget mellan lynchning och laglig avrättning är lika kort i bägge riktningar. Antingen det ena eller det andra. Den resoluta självutnämnda hämnaren är en idol på film och i den verkliga korrumperade världen är USA en sådan hjälte, en hämnare som ser till att brottslingen får sitt straff.

– Det är inga små krafter du har utmanat, sade Waahtera som avslutning på sin utläggning.

– Jag vet allt det där, men tror du att våra myndigheter ställer upp på deras jakt på mig?

Hur långt har vi gått med i deras paranoida jakt på terrorister? Vad har vi för överenskommelser?

Waahtera satt med armarna korslagda över bröstet och lutade sig tillbaka, nu utan att se S.O.S i ögonen.

– Jag skulle inte kalla kampen mot terrorismen paranoid. Det är ju inga inbillningar de bekämpar.

– Jag menar inte det, svarade S.O.S. Jag avsåg deras egen hemliga skräck som avslöjades när tvillingtornen rasade. De kanske hörde hämnarens steg, därför skjuter de nu på allt som rör sig.

– I don't understand, sade Waahtera. Säg det på finska, med partitivobjekt.

– Bra. Minnet av egna monstruösa ogärningar har hunnit ikapp dem och oroar dem undermedvetet, därför går de på gatan med osäkrad pistol i handen.

– För att var och en en vacker dag får skörda vad han har sått? som mamma brukade säga.

– Eventuellt.

Waahtera sänkte armarna och förde vänstra handen ner i skydd under bordsskivan och kastade en förstulen blick på sitt armbandsur.

– Och varför kom du egentligen?

– Jag undrade över vad jag kunde göra och då var det en kollega som ...

– Vem?

– Rick Lööf.

– Jaså han. Är han i landet? Vad tyckte han?

– Han påminde mig om att du och Skyddspolisens chef är partikamrater och att det skulle vara ganska lätt för dig att ringa och höra efter om de har någonting på gång emot mig.

Generaldirektören knäppte händerna bakom nacken och såg mycket lugnt och oberört på sin gäst.

– Tycker du verkligen att jag kan ringa ett sådant samtal?

S.O.S svarade inte.

– Om till exempel redaktör Lööf berättar om det, innebär det inte det att förtroendet för Rundradion i viss mån undergrävs? Generaldirektören spelar under täcket med hemliga polisen.

Waahteras stol tillät honom att gunga litet. Besökarstolen tillät endast stillasittande eller att man reste sig och eventuellt avlägsnade sig.

Det gjorde S.O.S.

Generaldirektörens sekreterare, en rundnätt mörk kvinna i fyrtioårsåldern, såg vänligt frågande på S.O.S när han stängde dörren bakom sig. Kunde hon göra någonting för honom?

Sillanpää var försedd med kaffe och tidningar som han fortsatte att läsa, tydligen angelägen om att hinna artikeln till slutet.

– Skall jag be vaktmästaren beställa taxi?

– Ja, tack. Det är mycket vänligt.

Sekreteraren följde dem till hissen och öppnade med sitt kort hissdörren.

❦

Taxin väntade på bilarnas vändplats framför paradingången. S.O.S steg in bak i bilen och Sillanpää satte sig framme hos föraren, "på betalarplatsen", som han sade. S.O.S gav sin hemadress.

– Stod det något särskilt i Helsingin Sanomat, frågade han när taxin hade rullat ner för den långa backen och stannade vid det första röda ljuset framför bron över järnvägen.

– Jo, sade Sillanpää. Vetenskapen har kommit till att Jesus brydde sig om horor och alla möjliga svaga människor för att han själv var föraktad när han inte hade någon far.

– Visst hade han en far. Josef.

– Josef är bara påhittad efteråt, säger vetenskapen, sade Sillanpää.

– Vilken vetenskap?

– Också allt det som det står i Bibeln att Jesus har sagt är påhittat. Det finns inte en enda sak som man kan vara säker på att han själv skulle ha sagt, säger Jesusforskarna.

– Vilka Jesusforskare?

– Alla världens bästa som har varit på seminarium i Amerika. Vad tror ni?

Trafikljuset slog över till grönt och taxin körde förvånande nog över bron.

– Den här vägen? frågade SOS.

– Skall vi inte till Kronohagen? svarade föraren.

Yrkesmän visste vad de gjorde och S.O.S lät saken bero. Däremot var han inte lika säker på världens samlade Jesusforskare.

– Många tror att forskare är särskilt kloka, sade han, medan sanningen ofta är den att de har stannat kvar vid universiteten för att de inte har fått något annat arbete, eller bara annars har fastnat bland bokhyllorna.

– Det tror jag nog, sade Sillanpää. Och inte vill någon ha dem till präster heller. Men vad tror ni själv?

S.O.S följde uppmärksamt vilka gator taxin valde bara för att lära sig snabbaste vägen, detta var ju varken Stockholm eller Neapel där man fick vara observant av andra skäl. Samtidigt fiskade han inom sig efter vad han själv möjligen trodde.

– Jag tror att det är sant i alla fall, sade han.

– Vad då?

– Det som Jesus säger känns sant och man märker att det är en stark människa bakom orden och inte ett tomrum, inte det hål som alla möjliga "jesusforskare" menar sig ha funnit.

Taxin var tydligen på väg att inte välja Långa bron utan Österledens rutt in till centrum via Havshagen.

– Så magistern är en troende människa. Det skulle jag inte ha tänkt.

– Inte jag heller, sade S.O.S. Nu tittar vi in hos mig och ser vad det har kommit för post och om allt är i ordning.

– Jag följer med in, sade Sillanpää.

– Det är klart.

Den israeliska säkerhetsvakten gav akt på passagerarna i taxin, då den svängde runt hörnet och stannade hundra meter längre ner på gatan. Sillanpää steg snabbt ur.

S.O.S satt kvar och betalade.

I sällskap med Sillanpää ryggade S.O.S inte för att sticka nyckeln i låset och vrida om. När dörren öppnades rasade en del av posten ut i trappan. Tidningar, broschyrer, stora kuvert, räkningar och betalningspåminnelser, specialerbjudanden och ett och annat brev, även från Sydafrika, Japan. Han böjde sig ner och rotade i högen. Och från Amerika.

– Jag har plastkassar i köket, sade han och klev in.

Sillanpää stannade kvar vid dörren och undersökte den noggrant, karmen, falsarna, tröskeln, låset, utan att hitta någonting främmande. Hans misstänksamhet var ändå kvar. Han hade gått sin högskola.

Det var skumt i den långa smala tamburen och då SOS kom tillbaka ut ur köket sträckte han automatiskt ut handen och tände belysningen.

– Det skulle jag inte ha gjort, sade Sillanpää.

Sedan steg han in i det stora rum till vänster som kallades salen för att den arkitekt som ritat huset vid förra sekelskiftet hade tänkt det så. Där stod, tillsammans med några andra antika möbler, en gammal sekretär med konstfärdigt gömda lådor och fack. Sillanpää gick fram till den och fällde ner snedklaffen och blottade en stor oreda, brev, tidningsurklipp, gamla pass, fotografier och diverse sedlar i valutor som inte längre fanns.

– På så vis! sade Sillanpää.

S.O.S steg in han med och tog en titt på oordningen.

– Nu blir nog Rosemarie förbannad.

Han gick fram och granskade möbeln närmare.

– Hon är så stolt över den här sekretären som hon själv hittade och köpte, jag tror den är från England. Den är full med hemligheter och hon påstår att jag inte skulle hitta hälften av alla lönnfack.

Han såg sig om. Utom de stendöda växter som hängde ur sina krukor i erkerfönstren föreföll allt övrigt i detta rum att vara som det borde. Han slog upp dubbeldörren till sitt och Rosemaries gemensamma bibliotek och arbetsrum, även om hon numera nästan hade övergett det. Förödelsen var total. En stor del av böckerna låg på golvet. Hans urmodiga dokumentskåp med hängmappar för urklipp var skövlat. Den stora datorn från 1983 var öppnad. Plåten var bortskruvad och löst pålagd igen. De hade naturligtvis farit iväg med hårdskivan.

De?

– Pass på! sade Sillanpää. Jag tror att det är bäst att vi ger oss iväg. Fort.

S.O.S såg förvånat på honom.

– Varför det?

– Jag känner det på mig.

I detsamma hördes först ett knäppande ljud från tamburen och sedan en hård ringning på dörrklockan.

Sillanpää visade att S.O.S skulle iaktta absolut tystnad och stanna orörlig där han var. Själv gick han tyst ut i tamburen.

De grönräfflade rutorna i dörren visade otydligt konturerna av två män. Sillanpää öppnade på springa men höll stadigt i handtaget. En av männen sade någonting. Då han tog tag i dörren och ryckte till släppte Sillanpää sitt grepp och kastade sig själv mot dörren med sådan kraft att den andre miste balansen, flög ner från våningsavsatsen och ramlade, rullade, gled, trappsteg för trappsteg tills nerfärden längs den blanka stenimitationen hejdades av gjutjärnsräcket. Utan att ens försöka följa honom med blicken kastade Sillanpää sig över den andre och kopplade ett förlamande strypgrepp samtidigt som han med knät pressade honom mot trappräcket och med vänstra handen bände upp hans arm mot skulderbladen.

– Kom! sade Sillanpää tyst men tillräckligt högt för att S.O.S skulle uppfatta.

– Vad har han i fickorna?

S.O.S grävde i både rock- och byxfickor och drog fram ett tunt knippe vita plaststripes, buntband och lät nycklarna och en stor näsduk falla.

– Han har ett vapen under rocken, tror jag.

– Låt vara! Jag tar hand om det.

Sillanpää lättade greppet när offret visade tecken på att förlora medvetandet. Benen vek sig under honom och han fick glida ner på den hårda trappavsatsen. Tillsammans vände de honom på mage och Sillanpää fäste hans händer vid varandra med buntbanden som man blev fri från bara om de kneps av med tång. Sedan tog han hand om vapnet.

– Det blev ingen Amerikaresa för magistern den här gången, sade han.

De släpade in mannen i tamburen och gick tillsammans en avsats ner för att se hur det stod till med den andre. Han låg med huvudet i otäck vinkel. Sillanpää böjde sig ner och kände vid halspulsådern.

– Han lever.

Sillanpää sträckte ut handen efter mera stripes och fäste mannen bakbunden vid trappräcket.

– När folk börjar komma hem så ringer någon säkert till polisen, sade han.

I största hast plockade S.O.S med sig den post som möjligen måste åtgärdas och det som var rent personligt. Sedan skyndade de ner för trapporna och gick ut på bakgården. Där gick det att komma över till en annan gård och ut på en helt annan gata. Detta med tanke på den skarpsynta, sysslolösa israeliska säkerhetsvakten i hörnet av Marie- och Estnäsgatorna. Klockan fem skulle de bli avhämtade av Rosemarie vid Kejsarinnans sten.

Eftersom de hade gott om tid bad S.O.S att få bjuda herr Sillanpää på en lätt bit mat på Café Engel, ett stenkast från Alexander II och två från Havis Amanda, tre från Kejsarinnans sten. Där öppnade han också brevet från Amerika.

ANDRA BREVET FRÅN KALIFORNIEN

Santa Ynez Inn
VICTORIA ELEGANCE
in the
WINE COUNTRY
1-800-643-5774

Käre Stig-Olof
Här, på detta hotell skulle du få dela säng med mig hela natten. Hur du än bökar skulle det inte störa mig och om du i sömnen slår ut med handen så når den inte fram till mig, du kunde ligga på tvären på din sida om du vill, bekvämt.

Jag sitter nu bakom fördragna tunga, mörkgröna sammetsdraperier och kan skriva ostörd av de konferensdeltagare som ännu vid denna sena timme fortsätter det intensiva meningsutbytet från dagens sessioner. Hotellets lyxiga mjuka morgonrock, som ensam kunde fylla en hel kappsäck, gör det skönt att sitta uppe en stund – ett litet anslag i den eleganta garderoben anger diskret priserna för handdukar, morgonrockar etc. troligen för den händelse att man "råkar" packar ner dem. Fiffigt!

Jag var alltså i elden idag, med stor frimodighet eftersom amerikanarna har den underbara förmågan att både lyssna aktivt stimulerande och naturligtvis att bryta sönder en noggrant förberedd helhetsframställning.

Första biten var storyn om Tatiana och Alexandra, de två ryska pensionärerna som jag hade intervjuat för att de hade varit krigsfångar i Finland under andra världskriget. De hade varit övertygade om att de skulle bli skjutna när de vid krigsslutet repatrierades till Sovjetunionen. Stalin hade ju belagt det med dödsstraff att låta sig tas levande till fånga. Själva hade de också som kvinnliga soldater varit med om att efter vinterkriget ställa upp återvändande krigsfångar i rader mot varandra, ge dem pistoler som de fick order att rikta mot varandras hjärtan och sedan avfyra på kommando. De här tanterna hade soldatmödrarnas ledning

satt mig i kontakt med för att jag skulle få en bild av hur djupt föraktet för de egnas soldaternas liv satt i den ryska armén.

Här blev jag genast avbruten av intresserade frågor.

Jag gav mera bakgrund genom att presentera överstelöjtnant Fjodor Ivanovich Maximov, föreläsare i militära ämnen på universitetet i Sankt Petersburg, en behaglig, kultiverad, mörk, högrest man med klassisk officersartighet. Jag berättade om hur mjukt, uppmärksamt och nästan ömt han lyssnade till mig, utan att ändå egentligen alls förstå vad jag var ute efter, och det inte av språkliga skäl. Han hade nämligen tjänat i DDR och talade en utmärkt tyska som jag också behärskar betydligt bättre än ryskan.

Jag ville alltså veta hur det var möjligt att officerare kunde blunda för de gränslösa råheter som beväringarna utsattes för både av förmän och av kamrater, men han fattade inte ens vad jag frågade. Slutligen provocerade jag honom genom att påstå att officerarna i Ryssland tydligen inte hade någon yrkesheder.

Han höjde vänligt sitt ena ögonbryn, frågande. Jag förklarade att det var ofattbart att officerare inte ingrep mot misshandel, dråp och mord bland soldaterna.

"Vem skulle ingripa?" frågade han. Vi har alla själva gått igenom det, i synnerhet i kadettskolan. På den tiden klagade inga mammor.

När jag sade: "Ryska officerare tar alltså inget personligt ansvar", så svarade han med vänligt orubbligt tålamod att en rysk officer nog tar ansvar, exakt det ansvar han har blivit beordrad att ta, ingenting därutöver.

"De vågar alltså inte ta något personligt ansvar", sade något ljushuvud bland symposiedeltagarna.

Du tycker säkert att jag är pratsam, men jag umgås hellre med dig på det här sättet i tystnad än jag fortsätter att därute i skymningen stå till svars för vad ryssarna är och inte är.

Maximov representerade alltså den klassiska officerstyp som vi känner till från de stora filmerna, Krig och fred, Anna Karenina m.fl., men sanningen är att elegansen bara dolde en hänsynslös överklassinställning mot manskapet som alltid behandlats som slaktboskap. Att vara soldat var i Ryssland alltid ett helvete. Traditionen fördes vidare in absurdum

i Sovjetunionen där illa utrustade, dåligt ledda soldater pulsade fram genom snön påpiskade av egna maskingevär. Ingen ville tro mig när jag i förbigående nämnde att etthundratrettiosextusenfyrahundrasjuttiosex ryska soldater stupade eller frös ihjäl under det några månader långa vinterkriget, medan Finlands förluster var tjugofemtusen man.

Det säger sig själv att någon av deltagarna i detta sammanhang skulle påpeka att USA och Storbritannien bara hade förlorat en handfull egna stridande i Irak och att en annan då skulle påminna om bortåt femtiotusen stupade och trehundratusen sårade i Vietnam.

Nu gällde symposiet verkligen inte förhållandet mellan ryska och amerikanska förluster i strid utan det var ett led i ett specialprojekt inom Gender studies om kvinnan som samhällsbyggare. Jag försökte därför snabbt komma in på mitt huvudtema som ju var att ställa frågan vilken roll Soldatmödrarna kunde tänkas ha vid förverkligandet av det medborgarsamhälle, som president Putin hade skissat upp som ett framtidsmål. Soldatmödrarnas krav på att officerare, underofficerare och vanliga pennalister skall ställas inför rätta är kanske en insats som bryter upp det förakt och högmod mot den vanliga människan, som till och den allra lägsta befattningshavaren anser sig ha rätt att visa. De kvinnor som idag utmanar myndigheter och statens maktorgan, armé, milis och FSB, har helt andra förutsättningar att bedöma vad som pågår och att säga sin mening än vad Tatiana och Alexandra hade i sin ungdom, dessa kvinnor som då tyckte, och ännu anser, att det var självklart att den skulle bli skjuten som hade förargat kamrat Stalin.

Samtalen utanför mitt fönster har tystnat. De tunga draperierna, som jag inte vet hur man drar undan, gör att jag varken kan se om folk sitter kvar därute eller om det har blivit helmörkt. Tänk, du har vita nätter, ganska snart är jag där.

Ännu en sak som kanske intresserar dig. Det visade sig att en av de närvarande vid symposiet var en rysk forskare som flyttat över till New York redan 1991 (inbjuden för sina datakunskapers skull). Han ville förklara ryssarnas brist på civilkurage med "det sataniska gangstervälde" som redan före det stora kriget tog livet av en tredjedel av Rysslands befolkning och som hade gjort praktiskt taget var och en medskyldig till någon personligt bekant människas undergång.

För din skull Stig-Olof skrev jag ordagrant ner följande:

"Stalinrysslands mordmaskin var tio gånger effektivare, grymmare, och skoningslösare än Hitlers, och den riktade sig mot den egna befolkningen. Till och med det skrämmande brott Förenta staterna begick genom att spränga atombomber över två japanska städer är närmast en försumbar förseelse i jämförelse med detta."

Det har blivit sent. Jag borde hellre ha skrivit om vår färd högre upp bland vinbergen i går eftermiddag. Vägen dök först ner i den tidiga skuggan bland lummiga träd och höjde sig sedan upp mot rundade solbrända höjder med enstaka träd som på avstånd liknade gamla olivträd i Grekland. Glory, som tagit Edna och mig i sin bil, menade att det var ett slags ek.

"Där ligger Firestones där vi skall äta", sade hon och pekade över dalen mot ett vingods som höjde sig på andra sidan. Vinodlingarna låg redan i kvällsskuggan men solen belyste ännu själva gården, högst upp på kullen. Mäktiga fåglar svepte dröjande över dalen. Det var örnar.

Ett slags, som Glory sade.

God natt nu käre Stig-Olof. Edna skall undersöka möjligheterna att boka om min biljett över New York. Hon anser att jag absolut bör se Point Zero. Den förklarar allt som du förargar dig över, menar hon.

Din
Rosemarie.

PS Jag både postar och faxar brevet DS

❦

– Och vad har pojkarna varit med om? frågade Lisa, när hon hade lotsat bilen genom den värsta rusningstrafiken och västerleden öppnade sig nästan för fri framfart.

"Pojkarna" satt tysta, sorterade och valde kanske bland dagens händelser.

– Ni har väl inte haft en dålig dag?

– Besöket hos generaldirektören var en motgång, det måste man säga. Jag hade alldeles glömt att han hade en gås oplockad med mig.

Lisa lade huvudet lätt på sned, väntande. Men, det var tydligen allt Stig-Olof tänkte säga.

– Och herr Sillanpää?

– Ingenting särskilt, svarade han.

– Ni har tydligen haft en riktigt dålig dag och jag har haft en bra. Allt är bra med mig. Min läkare var helt nöjd.

Vill ni ha musik?

Lisa sträckte ut handen och tryckte och hamnade mitt i Aktuellt-sändningen. Einar Vaara grillade utrikesminister Elina Pohjannapa-Wijstedt:

"Inte menar du väl att Finland låter hunsa sig på det viset av en stormakt, att USA bara behöver knäppa med fingrarna och säga ta hit karln så att vi får bura in honom på Guantanamo eller San Quentin? Det är väl ändå att vara litet väl undfallande. Inte ens Stalin fick sin vilja igenom. Finland är inte att leka med. Det kostade honom hundrafemtitusen man och då fick han bara en liten bit av vad han ville ha. En munsbit som ännu sitter kvar i halsen på ryssen, Men Amerika är värre, USA alltså, tycker du det Elina Pohjannapa-Wijstedt?"

"Man har inte från USA:s sida vänt sig till Finland med någon hemställan i denna sak."

"Men Elina, det står ju tydligt i tidningen ..."

"Jag har inte tid att läsa eftermiddagspressen".

"Aha, Elina, nu är du fast. Du vet att det var i Kvällsbladet, alltså vad svarar regeringen?"

"Regeringen går inte in på rykten, men om de vore sanna så skulle vi säga att vi har tryckfrihet i Finland och att redaktör Stenbrott inte har brutit mot finländsk lag och att det därför inte kommer ifråga att vi skulle utlämna honom".

"Hoppsan Elina, du vet alltså att det är Sten-Olof Stenbrott saken gäller. Du har alltså blivit tvungen att fördjupa dig i saken. Det var intressant".

"Jag har sett ett papper, men det menar inte att regeringen har behandlat saken."

– Du är i nyheterna, Sten-Olof, sade Lisa som stängde radionyheterna när de började spekulera om katastrofal algblomning i Östersjön eller så inte.

– Jag skulle föredra att förbli onämnd, svarade han.

Lisa kastade en blick på honom, Han var svagt röd i ansiktet och lossade på slipsknuten, fortsatte att fingra på den tills den var helt öppen och han kunde dra av sig slipsen, rulla den runt handen och sticka den i rockfickan som avslutning på besöket i huvudstaden.

– Faran är inte över, sade Sillanpää.

– Nu byter vi ämne.

Stig-Olof vände sig med plötsligt intresserad blick mot Lisa och frågade vad doktorn hade sagt.

– Att allt är bra.

– Det var ju trevligt.

Mera hittade han inte på att säga. Ganska många bilar körde om dem och försökte kila in sig längre fram, bara för att sedan vika av vid nästa större avtag. En Jaguar körde självmedvetet långsamt framför dem, lät kreti och pleti trampa varandra på hälarna i kön bakom.

– Om du är trött så kan du försöka sova, sade Lisa.

– Än du själv?

Hon klappade honom vänligt på knät.

– Lilla vän. Sov gott.

S.O.S fällde sitsryggen bakåt, slöt ögonen och dåsade bort för en halvtimme eller så. När han vaknade igen brusade bilen lugnt fram och Lisa föreföll pigg och skärpt.

– Jag tror att jag har kommit till en vändpunkt, sade han.

– På vilket sätt?

– Jag har onda aningar. En stor mörk skärm längre fram.

– Ett moln?

– En svart skugga.

– Vad handlar det om?

– Möjligen rädsla. Det är det enda ord jag får tag i.

Lisa frågade inte, visade ändå att hon var mycket uppmärksam. Hon saktade farten, stannade in och vände tvärt till vänster. Från sin halvliggande ställning såg S.O.S inte var de var.

– Från det här vägskälet är det precis femtio kilometer kvar. Om tre kvart är vi hemma.

– Jag måste tala ut med Leino ikväll. Och ge mig iväg.

– Ge dig iväg. Varför?

– För att jag inte tål hans livsåskådning.

Lisa kastade en snabb blick ner på honom. Han såg sig inte omkring.

– Det var nytt.

– Han sade igår kväll att om myndigheterna har någonting emot mig, så är jag inte välkommen i ert hus. Om polisen söker mig så utlämnar han mig genast. Ett rike kan inte hamna i strid med sig själv, var det inte så ni sa …

– Blanda inte in mig i det här!

– Polisen är Guds vänstra hand och prästen hans högra, de kan inte vilja olika saker, bara ta olika grepp, den ena hårt, den andra löst.

– Sade han det. När då?

– När du hade lagt dig.

– Du har missförstått Leino.

– Inte. Budskapet var helt klart. Om statsmakten är ute efter dig så kan du inte räkna med tillflykt i prästgården.

– Men statsmakten är inte ute efter dig, käre Stig-Olof. Du hörde ju själv att ministern sa att du inte har brutit mot Finlands lag.

– Men om jag har brutit mot lagen …

– Men det har du ju inte. Vi har ju pressfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet, vad det nu heter …

– Men jag kan ha gjort något annat.

– Vad då till exempel?

– Kastat ner en skurk från Stadiontornet.

Lisa ägnade sig åt att köra. Växlade ner inför en liten backe fast det inte behövdes, glömde att växla upp igen.

Om en stund bröt Stig-Olof tystnaden.

– Motorn går på ganska höga varv.

Lisa lade handen på växelspaken.

– Jag är litet ledsen på dig. Först sårar du oss och sen försöker du smita med ett dåligt skämt.

Därpå lade hon i högre växel.

❦

– Joka kerran keksitään, sitä aina epäillään, sade Sillanpää och reste sig från bordet, när polisen körde upp framför köket och bildörrar öppnades och slängdes igen. När steg hördes i farstun, och knackningen, öppnade han redan dörren färdig att följa med men överkonstapel Liljeström steg in i köket och hälsade godafton.

– Sillanpää är inte misstänkt för någonting, men Helsingforspolisen har bett om att vi skulle ha en liten pratstund med honom.

– Ta taxi tillbaka, herr Sillanpää, ropade Lisa efter dem när de stängde dörren bakom sig.

– Alltså hade han fel när han sade att den som en gång har blivit fast för någonting alltid blir misstänkt, sade Leino och gick på Lisas begäran fram till radion och knäppte på nyheterna. De innehöll ingenting av intresse.

– I en tidigare sändning sade utrikesministern att Stig-Olof inte har brutit mot finsk lag och att ingen har begärt att få honom utlämnad, berättade hon.

– Det var ju bra, sade Leino.

– Jag ville att du skulle höra det därför att det finns en fnurra på tråden mellan er två.

– Inte från min sida.

– Du har låtit honom förstå att han inte är välkommen att bo hos oss, stämmer det?

– Det har jag aldrig sagt.

Lisa vände sig till Stig-Olof, sade ingenting men visade med sin rara förväntan att det ännu behövdes några ord också från honom. Han klarade strupen, såg ner i bordet, plockade några smulor från duken.

– Du lät mig faktiskt förstå att du inte accepterar mig som er gäst om polisen börjar visa intresse för mig.

– Och du lät mig förstå att jag var lik tyskar som utlämnade judar till Gestapo, svarade Leino och slog sig ner vid bordet igen, satte sig rakt upp och ner utan någon trivsel.

– Dessvärre är principer viktigare för dig än människor. Det är ju en klassisk dårskap. En offrar sin dotter för att han har lovat gudarna att ge dem det första som möter honom när han som segrare kommer hem till sin by. En annan får för sig att han skall sprätta upp sin son. När du vänder den här sidan till, så liknar du allra mest en antik hednapräst. Var det inte någon av profeterna som lät den högste säga: Jag har behag till barmhärtighet och inte till offer.

– Jesaja. Och han krävde rätt och rättfärdighet. Och nu lever vi i en rättstat, och det är ingen liten sak. Se österut, om du vill, eller söderut så fattar du att det är ett Guds under, och att det tar en evighet att bygga upp rättstaten när den har blivit raserad.

I en rättstat gömmer man inte en som misstänks för brott eller som skall höras. Om polisen kommer tillbaka och frågar efter dig, och jag är den som öppnar dörren, så säger jag: Ett ögonblick, mina herrar, jag skall be honom komma.

Lisa andades tungt. Vågade tydligen varken sitta kvar eller lämna bordet. Hon lyckades inte infånga någonderas blick.

– Och, sade S.O.S, om jag berättar att jag slog ihjäl en gangster i Helsingfors idag.

– Då ringer jag polisen och ber dem komma och hämta dig.

– Men om jag säger att jag vill bekänna någonting som jag har gjort.

– Då förstår Lisa att det är någonting som bara angår Gud och lämnar rummet.

– Och sedan?

– Inträder en djup glömska.

Några dagar senare ställde sig S.O.S tidigt på klipporna vid vassviken för att återerövra sina sommarmorgnar. Han hade kommit ut till Rosenudden vid midnatt efter att ha försökt stanna i prästgården men ändå brutit upp utan att säga till. På vägen ut hade han slagit sig ner vid köksbordet och skrivit några ord i Linnés bok. Han skrev på den vackra titelsidan under orden Nemesis Divina i kursiv:

"Till Leino och Lisa,
Den vedergällning finns inte som drabbar den skyldige lika för lika. Nej. Vågberget faller dånande ner över vågdalen och de drunknande har ingen del i havets rörelser.
Med tack för tillfällig fristad.
Stig-Olof"

Tyst hade han sedan gått ut, öppnat garagedörrarna och lämnat prästgården i sin bil. Sommarnatten var inte mörk, solen hade gått ner för en kort stund sedan och uppe hos Sillanpää lyste ännu en lampa. S.O.S hade kört bilen ända fram till stugan och lämnat den stående som ett levande väsen tätt intill väggen innanför vilken han själv sedan lade sig att sova. Han hade sett älgar hålla möte i skogsbrynet bortom kalhygget, oberörda hade de noterat hans förbifart.

När han nu stod där på klipporna i morgonsolen fick ett starkt brus honom att vända sig om och ge sig upp till det höga stupet med utsikt ut över fjärden. Gråsvarta farkoster rusade fram över havet tvärstannade och sjönk ner på vattnet. Låg där som sopcontainers av okänd storlek, med okänd förödelse, helt olika de brummande och mullrande fartyg, som brukade lägga ut fiktiva minor och svepa in dem igen och med svängande kanonrör peka på lågtflygande ynglingar i sina dånande maskiner. Hotfullheten i de okända kantiga lådorna ute på fjärden blekte naturen till bara en bakgrund för de onda uppsåt som manifesterade sig oförståeligt men tydligt. De hade ingenting här att göra. En huggorm på trappstenen hade mera rätt, till och med en krokodil plirande i vassen.

Något aldrig tidigare skådat ruvade där ute. De bara låg där. Plötsligt började en av dem röra sig. Oändligt långsamt men med ett dån som av femton bombplan förankrade över fjärden. Det fanns ingen proportion mellan oljudet och den spökligt långsamma, tunga, tröga rörelsen. Alla helvetets krafter var lösa och orkade knappt rubba kolossen som bara skalv till och födde en virvel. Vatten sprutade runt hela farkosten, sköljde över den.

S.O.S hämtade sin kikare och ställde sig demonstrativt fullt synlig på berget. Ett lätt dis gjorde observationerna oskarpa, men tillräckligt tydliga för att mystiken med farkosterna skulle skingras. Två stora motorer i runda kransar uppe på akterpartiet, vattnet fräste fram som det gör på en svävare, trängde fram under kjolarna. Inga siffror eller bokstäver, varken västerländska eller kyrilliska, på skrovet. En efter en lättade de svarta likkistorna något och dånade iväg med ett helvetiskt larm. EU:s svävareskader på sommarmanöver.

Senare på dagen kom Sillanpää. S.O.S satt nere i den låga dälden som gav ett visst skydd för alla vindar och försökte läsa om Linné i Rune-Pär Olofssons Blomsterkonungen. Den intrigsjuka akademiska miljön och raden av personliga missräkningar var mustig bakgrund för anteckningarna i "hämndboken". Han lystrade, vred på huvudet, reste sig och spanade in mot det ställe där vägen nästan blev synlig mellan träden. Det var en bil som kom. Han skyndade upp genom det torra, glesa gräset, som ännu inte lovade någon annan blomning än blåklockans och blodnävans.

Det var en taxi. Både Sillanpää och taxiföraren steg ur.

Föraren för att sträcka på sig och röka. Han stannade inte vid bilen utan medan han tände sin cigarrett fortsatte han utan brådska upp på klippan som stupade lodrätt ner i havet.

– Ta det försiktigt, ropade S.O.S efter honom. Där är tvärbrant och kan vara halt.

Föraren höjde handen med cigarretten lugnande.

– Här ute är det minst hundra meter djupt, sade han på väg tillbaka.

– Femtisex meter säger sjökortet, sade S.O.S

– Prästen har läst över folk som försvann här 1918.

Taxiföraren harklade, spottade och gick till sin bil.

– Frun ringde. Hon är på väg, sade Sillanpää.

S.O.S gick dröjande närmare platsen där bilen hade stannat.

– Va?

– Så är det.

– På väg hit?

– Hit.

– När då.

– Vet inte. Det är bäst att ringa och tala med henne.

– Min telefon fungerar inte. Jag har kastat SIM-kortet.

– Jag vet.

– Jag skall betala bilen, sade S.O.S.

– Det är redan gjort, sade Sillanpää och gick ett par steg tillbaka, lyfte en väska ur baksätet, stängde båda dörrarna på sin sida och höjde handen till avsked mot föraren. Jag kan bra bo här i skjulet, sade han och gick fram och öppnade dörren och ställde in sin väska.

– Smakar det med kaffe? frågade S.O.S

Inne i stugan tog Sillanpää hand om ficktelefonen och petade in ett nytt SIM-kort.

– Såhär gör förståndigt folk som inte vill att telefonen skall avslöja var de är.

– Var fick ni tag på det?

– Finns i alla tidningskiosker.

Sillanpää gjorde sina operationer och gjorde alla inställningar anonyma.

– Jag tror inte på det där, sade S.O.S.

Sillanpää räckte tillbaka telefonen och sade att huvudsaken var att magistern nu ringde till sin fru.

– Vart?

– Hem till Helsingfors.

❦

Följande dag lämnade han Sillanpää som husvakt och körde själv tillbaka till byn för att möta Rosemarie vid bussen. Det var helt oväntat

och på alla sätt oförutsett att hon skulle stiga in i hans värld, säkert helt oförmögen att fatta hans trångmål.

Hon kom från ljuset över vinbergen vid Stillahavskusten, bländad inte bara av solen utan av forskares skärpa, av debattörers utmanande inlägg, av syrliga kommentarer till maktens språk och tillkortakommanden. Dödstrött efter sin transatlantiska färd, plågad av hetsen på Heathrow, avslocknad på flyget till Helsingfors och brutalt väckt av hur det såg ut när hon steg in i sitt hem. Förödelse.

Att möta henne med blommor var inte att tänka på. Var att tänka på. Fanns det rosor i byn, stora explosioner av skönhet och doft? Champagne i vin- och spritbutiken, dill och nypotatis, gösfilé?

Rosmarie steg ur bussen, glatt vinkande. Chauffören följde med ut för att dra fram en jättelik kappsäck ur bagageutrymmet. Ingen annan steg av i byn. S.O.S överlämnade den fantastiska buketten som hamnade mellan dem.

– Så underbart, sade hon. Vad du är rar.

– Hur har du klarat den här, sade han när han knogade på med kappsäcken mot bilen.

– Jag är törstig, sade hon. Munnen full med damm.

Och det fanns dricka i bilen, en sval flaska mineralvatten utan bubblor.

– Nu, sade hon när de körde förbi hälsocentralen och ut på vägen mot havet, hur har du det?

– Illa. Ingenting att göra. Jag sätter mig att skriva och förstår att det inte är någon mening. Jag kan ju inte placera mig i någon av småtidningarna. Jag är ingen pensionär som tycker till var som helst för att övertyga sig själv om att han ännu är vid liv.

– Kan du inte ta en skrivpaus, sade hon. Läsa i stället.

Tänk hur skönt det skulle vara för dig att en gång få läsa bara för din egen skull, utan att alls behöva formulera dig för andra, ens i tanken. Läsa och glömma och låta bara det fastna någonstans i minnet, som fäster sig själv. Tänk att få läsa med en icke angelägen uppmärksamhet, gratis, kunde man säga. Bli gratisläsare.

Rosemarie vände sig mot honom, såg på honom med stora glittrande bruna ögon, ville få sin lysande tanke bejakad.

– Tänk att ligga på rygg i det man läser, som i en swimmingpool under en palm utan kokosnötter, skuggad av rasslande blad.

Rosemarie diktade vidare och skrattade vid tanken på Stig-Olofs underbara tillvaro som avskedad ledarskribent.

– Fortsätt!

– Vad tycker du?

– Jag är inte i den fasen. Ingenting går in, ingenting går ut, det bara pirrar på i tomgång.

– Man kan välja sin fas. Det gjorde ju jag. Jag valde helt enkelt, jag bestämde mig för att vara glad, positiv, aktiv. Jag reste mig upp. Du minns det nog.

– Vi har en mördare på stugan, sade Stig-Olof.

Hon tystnade och iakttog honom, väntande, men han fortsatte inte.

– Aha, det låter intressant. Är han yrkesmördare?

Stig-Olof koncentrerade sig i kurvorna, bilen kom lätt i sladdning på gruset, mötande förare vek först i sista sekund över till sin sida av vägen.

– Du tror att jag skämtar.

– Absolut inte. Berätta!

– Han heter Sillanpää ...

– Kan man heta så? avbröt hon.

– Varför inte. Han är en helt seriös mördare, som har flyttat ut till oss, inte för att han har sagt det, men jag misstänker att det är för att hindra att jag blir mördad.

– Det är ju hyggligt av honom, sade Rosemarie. Och prästen som du bodde hos?

– Han visade sig vara en mycket absolut typ. Ung, mager, allvarlig, övertygad. Hans fru var mänsklig. Det kanske han också var, men framförallt var han en principernas man. Jag tappade lusten att stanna hos dem när han klart sade ifrån, att jag inte kunde räkna med honom om myndigheterna var ute efter mig. Han skulle själv utlämna mig till polisen, sa han. Då stack jag.

– Bra. Man får aldrig gå med på att vara ett offer.

Hon såg ut över ängarna på sin sida om bilen.

– Vad är det där? frågade hon.

– Kor.

Hon skrattade till:

– Nej, det där som liknar ett flygplan.

– Det är ett flygplan. Bonden har själv byggt det.

– Flyger det också?

– Det vet ingen.

– Vet du Stig-Olof jag var hos en spåman i New York på hemvägen. Många berömda människor går regelbundet hos honom, en gång om året. Det är hemskt dyrt, men han tar inte heller emot någon som han vet att det kommer att gå illa för. Condoleezza Rice brukar gå hos honom och Hillary Clinton. Hon fick veta att hon borde stå över detta presidentval, först nästa gång är det hennes tur och då kommer hon att vinna. "Ni kommer att flytta in i ett hus där ni redan har bott", sa han gåtfullt. Hans första ord då han såg mig var "allt kommer att gå bra". Jag skall inte låta skrämma mig av de militärpersoner han ser att hotar mig i en främmande stad. Han ser kvinnor, sa han, och de kommer att segra. Är det inte märkligt? Jag hade inte sagt ett ord om mitt arbete i Petersburg. Tänk!

– Vad kostade det? frågade Stig-Olof.

– Sånt frågar man inte en dam, svarade Rosemarie, men det kommer att gå bra också för dig. När jag frågade så bad han om någonting som tillhörde dig och jag gav ditt gamla armbandsur som alltid visar finsk tid. Han höll det en stund i hand, blev först alldeles allvarlig, men sen spred sig ett stort leende över hans ansikte. Om din framtid sa han: "ett mörkt moln med djup skugga drar plötsligt över ett landskap där er man är, men snabbt bryter solen fram igen, allt blir bra till slut".

– Gick det för samma betalning?

– Jo, det är klart. Man talar aldrig om pengar. Allt är betalt redan då man stiger in till honom, det är som att vara där gratis.

De körde redan på skogsvägen och Stig-Olof pekade ut diket, där de okända snokarnas bil hade fastnat.

– Vet du att de var efter dig eller antar du det bara?

– Jag bara antar, svarade han. Sillanpää vet.

– Jag måste ta mig en titt på den där Sillanpää. Har du lagt ut nät?

– Jag har inte hunnit ännu, men jag köpte några gösfiléer

– Du har ett så bra recept, du rullar dem på något sätt, sade Rosemarie. Tar du hand om fisken så gör jag desserten, persikor á la Condè, kunde det vara något? Har du en burk persikor? Äter han med oss?

– Det beror på honom, men vi dukar för tre.

När de ställde bilen i skuggan av ett par låga täta granar och Stig-Olof släpade på Rosemaries kappsäck ner mot huset var ingen tillsynes. Skjuldörren var stängd med haspen pålagd och nere vid stranden, vid båten, syntes heller ingen till.

Eftermiddagen var så ljus att det var att stiga in i halvdunkel att gå in i huset.

– Borde vi ändå ha låtit göra ett takfönster? sade Rosemarie när hon stod mitt i stugan och såg sig om.

– Tycker du? sade han. Det är inte för sent.

– Men kanske vi vill ha det såhär, sade hon. Vi vill helt enkelt ha det såhär. Ställ kappsäcken bredvid min säng, jag orkar inte börja med den nu.

När de senare satt på verandan och såg ut över en helt lugn fjärd och en blek himmel bakom tunna slöjmoln, hade Sillanpää ännu inte gett sig till känna.

– Hur kommer det sig att du har tagit dig an honom, är det ditt sociala samvete?

– Det är han som tar sig an mig. Han vill skydda mig.

– Men det är ju väldigt fint, sade Rosemarie och satte sig upp i stolen och vände sig mot Stig-Olof. Han tar ansvar för dig, för att han vet någonting om världen. Han har erfarenheter, som du inte har, förstår du.

– Du vet ingenting om honom.

– Antydde du inte att han har suttit inne? I fängelset har han träffat sådana människor, som du inte har en aning om. Ibland kan man få ett intryck, att du alltför sällan törnar mot realiteterna. Du har så bestämda åsikter om hur saker och ting borde vara, och om de inte blir sådana så skriver du om något annat. Du har liksom gjort ditt, när du har påtalat ett missförhållande och antytt lösningen på, skall vi säga, torkan i Sahara ...

Stig-Olof reste sig och sköt med benet tillbaka stolen.

– Vill du också ha en kopp espresso?

– Tack gärna, med litet mjölk.

– Alltså en capuccino.

– Du är alltid så tjänstvillig. Ja, tack.

Hon reste sig, tog stöd mot räcket och försökte skapa sig en uppfattning om slöjmolnens förändringar. Tätnade de, steg de över hela himlen, höll vädret på att bli sämre, strök en vindkåre över vattnen?

Hon steg ner från verandan eller altanen som hon själv helst sade, för att gå runt huset och se hur himlen såg ut på det hållet. Hon gick runt knuten och mötte en kraftig, muskulös man som kom upp från stranden med en handduk över axeln. Han var kortare än hon, hade ett grovt ansikte, ett självklart leende och vänliga ögon. Hon observerade att han rörde sig en aning styvt, att han säkert var äldre än Stig-Olof.

– God dag, sade han.

– God dag. Herr Sillanpää, förstår jag.

– Mördare, sade han.

– Docent, sade hon, och gick fram och räckte honom handen.

– Ursäkta min klädsel, sade han

– Vi är ju på landet, sade hon.

– Jag bor där uppe, sade han och pekade mot skjulet.

– Och jag här nere, sade hon med en halv gest med vänster hand. Välkommen på supé klockan åtta.

– Det skall bli gott, sade Sillanpää. Och klädseln?

– Informell, svarade hon.

Hon kom tillbaka till verandan samtidigt som Stig-Olof kom ut med kaffet.

– Vad skall jag ha på mig ikväll? sade hon. Jag har bjudit Sillanpää på supé klockan åtta.

– Det du har på dig nu, sade Stig-Olof.

– Jag har ju rest i de här kläderna hela dagen.

– Ta den lilla svarta.

– Det skall vara informellt kom vi överens.

– Ta jeans och min gamla röda skjorta.

– Tror du att jag kan ha ponchon, den som Hadar hade med sig vardetnuvar ifrån?

– Det blir bra. Tycker du att han är som en far för mig?

– Nej, han är nog mera livvakt tror jag. En sån som det är ganska vanligt att män i din ställning håller sig med i Ryssland. Men tror du verkligen att det behövs i Finland?

– Vet du tyvärr börjar jag tro det, och i varje fall är han övertygad om det. Och det är det som gäller.

❦

Efter supén dröjde sig inte Sillanpää kvar längre än absolut nödvändigt. Han hade suttit tyst ganska länge och artigt lyssnat då Rosemarie skrattande hade berättat om sina upplevelser i Helsingfors med polisen. Hemmet var förseglat med polisens tejp och när hon ringde och krävde att få komma in i sitt eget hem hade hon omedelbart blivit kallad till förhör. Sedan hade en polis följt med henne till Estnäsgatan, låst upp och noggrant gett akt på hennes reaktioner när hon gick från rum till rum. "Herregud så här ser ut!" hade hon sagt. "Ni får allt städa upp efter er innan jag kan flytta in". Polisen hade ingen humor. "Har jag frågat er om någonting?" sade han. "Nej, inte ni, men er kollega. Han som är skrivkunnig".

– Egentligen är de riktigt tjusiga de där poliserna, sade Rosemarie, unga artiga väluppfostrade män.

Sillanpää ursäktade sig med att han gärna ville ta sig ett dopp i lugn och ro innan han lade sig. Han hade nämligen ganska tidiga vanor, steg upp före soluppgången. När han stod vid dörren frågade han om vem som helst fick fiska här i viken. Mycket tidigt på morgonen hade han sett två män i en liten båt ligga där. Den ena kastade och lyckades få draget att fastna i vassen ett par gånger. Den andra iakttog huset, med kikare.

– Det är otrevligt, men vad kan man göra, sade Stig-Olof.

– Hålla ett öga på dem, sade Sillanpää.

– Det finns ju ingen säng i skjulet, sade Rosemarie när han hade gått.

– Han har din gamla flytmadrass.

– Och bäddmadrass och lakan?

– Han har med sig sin sovsäck.

Hon såg tvekande på Stig-Olof, inte helt nöjd med arrangemangen, men tydligen ändå besluten att inte lägga sig i. Hon fingrade eftertänksamt på sitt glas, och Stig-Olof som visste hur litet hon drack slog i mindre än ett halvt glas Rieslingvin från Elsass, från Muehlforst. Själv smuttade han på konjak.

– Tack, men varför dricker du konjak som du egentligen inte vill ha? Berätta nu vad som egentligen står på och varför du är livrädd.

– Jag är inte alls livrädd, sade han.

– Du har inte förklarat mycket i de mail du sände. Att du har fått sparken från jobbet för att US ambassaden irriterade sig på dina skriverier. Rätt? Det var nånting med Hiroshima och att historien ännu inte krävt ut den hämnd, som alltid följer som amen i kyrkan på monumentala skurkstreck. Rätt? Men vem är det då som utkräver historiens hämnd, är det den förorättade, Japan till exempel, eller är det historien själv genom de makter som för tillfället är uppladdade med tillräcklig kraft. Det har du lämnat obesvarat. Rätt? Eller antyder du att Gud själv går till rätta med stora och små skurkstater. Men då blir det ju ett problem att veta vem det egentligen är som handlar i det som sker, om det är någon som så att säga är ute på egen hand och kommer att ådra sig ett straff för det senare, längre fram, eller om det vi ser är själva vedergällningen, straffet för tidigare, fruktansvärda förbrytelser. Och det här har du petat i och satt både himmelska och jordiska krafter i rörelse utan att kunna skilja mellan dem. Rätt? Hur i fridens namn kunde jag åka till Sankt Petersburg och tro att min store, starke man skulle klara sig ett halvt år på egen hand. Milde Moses.

Det här klarar du aldrig.

– I så fall får du pengarna tillbaka av din spåman i New York, sade Stig-Olof.

– Jo, det är ju fint. Men hur kunde det gå såhär snett för dig?

Han lät konjaksglaset stå och hämtade ett rent vinglas och fyllde det med samma utsökta vin som hans livläkare hade rekommenderat och Rosemarie så försiktigt drack av.

– Jag är ju inget snille, började han.

– Tyvärr, sade hon, men du är duktig och snäll.

– Jag är inget snille och har inte hämtat de här tankarna ur mig själv, det är en allmän uppfattning att brott och straff hänger samman, att man skördar vad man sår, och att också nationer drabbas av vedergällning för sina illdåd. Tänk dig Hitlertysklands brinnande städer och den sönderfallande Sovjetunionen.

– Men det är alltid människor som är de handlande. Det är människor som bedömer att måttet är rågat och att tiden är kommen att göra slut på eländet, sade Rosemarie. Och när du skriver att atombomberna över Hiroshima och Nagasaki ännu är ohämnade så ropar du ju faktiskt på att historien skall sätta sig i rörelse, det vill säga att alla de människor som är historien skall resa sig, att det pyrande USA-hat som finns överallt skall flamma upp. Du blåser på glöden. Rätt? Är det då vansinne och förryckthet om en pressattaché på ambassaden ser din verksamhet i pressen som en del av sammansvärjningen mot hans land? Är det underligt om han då varnar dig och uppmärksamgör dig på att du faktiskt kan sammankopplas med den internationella terrorismen. Right? Har du tänkt på att det kanske var av ren hygglighet som han kom upp till dig.

– Var det idag eller igår du kom hem från Amerika? sade Stig-Olof. Det är ingen uppvigling om man frågar sig om det finns en rättfärdighet som förr eller senare hävdar sig, bekräftar sig själv alldeles såsom tyngdlagen förr eller senare får rätt mot det lutande tornet i Pisa. Linné, Carl von, om du har hört talas om honom ...

– Skål Stig-Olof!

Rosemarie höll leende upp sitt glas.

– Skål! Alltså Linné hävdade att den fruktansvärda jordbävningen i Lissabon var att Gud slog knytnäven i en stad som i hans namn utövade upprörande grymhet. Voltaire igen, utgående från chocken av samma katastrof, hånade varje tanke att Gud skulle han någonting med någonting att göra.

Du får välja mellan de här två hållningarna. Gud är bakom det som sker, eller han har ingenting med någonting att göra.

– Menar du att han också står bakom det onda? sade Rosmarie.

– Jag menar att han inte för ett ögonblick har tappat greppet även om vi inte kan peka på hans hand.

– Han?

– Jag börjar inte bråka med dig. Vi säger h ä n som finnarna så blir det inga primitiva missförstånd.

– Men du försökte peka på denna hand i din artikel i Pressen.

– Nej. Jag försökte bara aktualisera en struktur i historien, som man alldeles allmänt menar sig kanske kunna iaktta, ett samband mellan brottslighet och undergång.

– Är det inte lika mycket tvärtom, sade Rosemarie, ett samband mellan brottslighet och framgång.

– Så är det bara där det råder laglöshet, sade Stig-Olof.

– Det kanske det gör i historien, sade Rosemarie och tömde det lilla hon hade kvar i glaset. I alla händelser så har vi ju inte grälat ikväll eller hur?

– Verkligen inte, vi har bara förklarat för varandra hur det egentligen förhåller sig.

– Kommer du med mig ut på klipporna en stund, vi har ju vita nätter vi också, sade Rosemarie.

Kvällen var ännu inte natt. Solen lyste dem intensivt i ansiktet och de stannade på altanen, satte sig där bredvid varandra för att ta emot de sista minuterna av det bländande skenet.

Vinden hade lagt sig till ro men ännu sysslade havet vid stranden, gav sig ännu inte åt vilan.

❦

Det stilla livet vid stranden insvept i ett tyst duggande regn var välkommen vila för Rosemarie som dämpad av sin jetlag under några dagar tillbringade mycket tid på dubbelsängen i sällskap med en bok som hon försökte läsa, Barbara Tuchmans Dårskapens vägar.

Boken tog avstamp i Gamla testamentets berättelse om kung Salomos son Rehabeams storvulna dårskap, som ledde till att han för alltid förlorade tio av de tolv stammarna i sitt rike. Israel avföll, kvar blev bara de två sydliga stammarna, Juda. Förblindad av makt slog Rehabeam näven i bordet, då han borde ha hållit den knuten i fickan. När de tio stammarna hotade honom med att gå sina egna vägar om han inte änd-

rade sin fars hårda regemente och skattepolitik, så följde han sina unga rådgivares förslag att ge ett hårt svar: "Så veten nu att om min fader har belastat eder med ett hårt ok, så skall jag göra edert ok ännu tyngre; har min fader tuktat eder med ris så skall jag tukta eder med skorpiongissel". Israel sade då tack och adjö och ända till våra dagar har man förgäves sökt de tio försvunna stammarna.

– Skorpiongissel, mumlade Rosemarie i sängen i ett försök att somna om.

Stig-Olof gick fram till sovrumsdörren. Var hon på väg att stiga upp eller inte?

– Stig-Olof, sade hon och lät nästan vaken, är du där?

– Jo, jag är här.

– Vad är skorpiongissel?

– Ingen aning, men de sade inte skorpiongissel utan "Desert scorpion" i radionyheterna, svarade han.

– Jaså radion, sa hon. När har du hört på radion, jag har inte hört någon radio.

– Du har sovit. Pentagon kallar sin straffexpedition i Mellanöstern "Desert scorpion".

– Men det är ju inte klokt, sade hon och satte sig upp. Var kan man doppa sig?

– Det duggregnar, sade han, men i viken blåser det inte.

Genom fönstret såg han henne lägga av sig hans morgonrock i regnet på strandklippan och vada ut i det grönsilvriga vattnet medan svanarna knorrande flyttade på sig en meter eller två.

Någon brödrost hade de inte på landet. Vattnet kokade.

– Härligt, sade hon, när hon kom in och lät badrocken glida ner på golvet. Den blev våt, tror jag. Ursäkta. Får jag min handduk.

Han kom med handduken och började frottera henne torr.

– Räcker. Det räcker, Tack.

– Minns du Afrika. Minns du skorpionen vid min säng i Tsukuda lodge. Den satt i en brädfog på väggen i bungalowen och väntade på mig. Vi tog den i en ask och rangern som vi gav den åt sade att det var bra gjort för att det är så långt till sjukhus. I Johannesburg?

Skrattande visade hon hur långt från kroppen rangern för säkerhets skull höll asken med otyget när han bar bort den.

Stig-Olof gick till bokhyllan och tog ner band X av deras gamla konversationslexikon och läste högt: "Skorpionerna leva av spindlar och insekter, vilka gripas med saxklorna och dödas med gifttaggen. De större arternas styng kunna medföra döden även för människor".

– Männen i Pentagon har knappast någonsin sett en skorpion och Bibeln läser de inte, sade han medan han ställde tillbaka den tjocka boken.

– Fel, sade Rosemarie. Många av dem är judar som kan sin historia och andra är pånyttfödda som presidenten och tittar varje morgon ett ögonblick i Skriften ...

– ... på sin höjd deckare, sade han. De har inte sett en skorpion, men en magisk ordväv är kastad varv på varv över historien, varv på varv, samma mönster, tecken, bristningar, hot, skräck och röda trådar. Nyckelord som blir knutar i nät eller på bödelns rep.

Stig-Olof gjorde en paus.

– Jag hör nog på, sade Rosemarie.

– Utan ord är sinnesrörelser bara båtar utan åror, utan mast och segel. Orden gör blåsten till vind, stäven till kurs och grannen till vad han blir. Skorpion lovar dödshugg, brännande, plågsam avrättning.

– Och dårskapen, sade Rosmarie, är känslan att ha makt att göra vad man vill, att ge och att ta innan man ens har satt sina trupper i rörelse. Man delar björn ... Nej, hjälp nu ... Vad är det man inte skall dela när man skjuter?

– Man skall inte sälja skinnet förrän man har skjutit björnen.

– Just det, man skall inte fortsätta med att slå ihjäl allt som rör sig och tro att det är björnen. Man får flera och flera fiender överallt och till slut bli de för många.

– Och då, reser sig björnen och utdelar slaget och stormakten finns inte mer." Dess plats vet ej mera därav".

De hörde steg på trappan och på verandan. Sillanpää kom, stannade utanför fönstret och höll upp en gädda, ingen stor en, men han verkade helt nöjd. Stig-Olof reste sig från bordet.

– Låt mig göra det, sade Rosemarie och reste sig hon också. Jag kan, som du vet. Du får sedan göra den ätbar. Vad kan den vara, litet över ett kilo?

– Kniven hänger under fiskbordet på strandstenarna, sade Stig-Olof, som gärna avstod från att fjälla och rensa.

Rosemarie tog ett fat och gick ut till Sillanpää.

– Vi går ner till stranden. Det var en fin fångst.

– Jag är inte någon fiskare, sade han och följde efter henne den smala stigen genom blåbärsriset, över mossbevuxna bergsklackar ner till alarna, älggräset och den granitröda klipptungan som stack ut i viken framför vassen.

– Var det här ni fick den?

– Jo, på tredje kastet.

– Den är fin, sade hon. De skall inte vara större för då börjar de smaka trä.

Hon trevade under rensningsbordet och hittade den gamla kniven med krökt, vass spets och sågtandad rygg, ful och rostig. Nere vid vattnet fjällade hon fisken mot klippan innan hon kom tillbaka och rensade den på bordet. Sillanpää stod tyst och såg på .

– Det kan inte vara första gången ni fick en gädda, sade hon.

– Det är nog första gången.

– Jag tycker inte att man dödar när man slår en fisk i huvet med pastorn, sade Rosemarie. Jag tänker bara att nu släcker vi ljuset och när du vaknar så blir du nog förvånad.

Hon höll upp en träklubba som S.O.S för länge sedan hade täljt av ett stycke tungt trä.

– Det här kallas pastorn. Fråga mig inte varför.

Hon kastade en blick bakom sig, då hon hörde flaxande vingar. Några måsar hade redan slagit sig ner på vattnet väntande och uppmärksamma, märkligt skygga, tog inte en chans så länge människan var nära. Reset fick ligga på stenen noggrant bevakat.

– Hur är det att vara mördare?

Hon såg på honom, väntade fem sekunder, och gick sedan ner till vattnet och sköljde den urtagna gäddan. Måsarna flyttade på sig. En

djärvare senkomling svepte ner i ett skenangrepp, hejdade sig som mot en vägg och steg högre, medan de andra makade sig aningen närmare.

– Vad skulle man säga, sade han.

– Jag tänkte, har ni skuldkänslor?

– Knappast.

– Det är ju bra, sade hon. Beslutade ni er för att inte ha eller bleknade de bara bort?

– Varför frågar ni?

– För att jag vill veta. Jag har träffat ganska många som har andras liv på sitt samvete och jag undrar hur de ser ut inuti. Officerare som har tjänat i Tjetjenien, andra som har plågat livet ur pojkar i den egna armén.

– Var då?

– I Sankt Petersburg.

Hon lade gäddan på fatet, sköljde av bordet, hängde upp kniven och när de tillsammans började gå upp mot huset bröt en snabb kalabalik ut bakom den. Skrik och skrän och hårda vingslag.

– De angår inte mig, sade Sillanpää.

Han lämnade sig efter henne, styrde sina steg undan det ännu fuktiga, småvåta blåbärsriset, såg ner i marken.

Hon stannade och inväntade honom.

– Jag borde visst inte ha pratat om de här sakerna med er.

– Varför inte?

– Det kanske ändå är obehagligt.

– Jag klarar det.

– Jag vet ju egentligen inte alls vad ni har gjort.

– Jag sköt fel karl, sade han. Den jag ville komma åt dök under bordet och en som var ingen råkade komma in, mitt för.

– Då offrade han sig för den andra, sade Rosemarie.

– Inte alls. Det var inte alls så. Direktören räddade sig själv, som alltid. Den andra dog helt i onödan. Riktigt i onödan. Helt förgäves.

– Ville ni hämnas någonting?

– Det hör inte hit.

– Vad hade hänt före skottet?

– Ingenting. Det finns inget före.

– Men ert liv började inte där, sade Rosemarie.

– Det liv jag nu lever, sade Sillanpää, det tidigare har dött.

Han kunde inte komma förbi henne utan att trampa ner det frodiga blommande blåbärsriset, så hon vände sig om och gick snabbare mot huset. Han följde efter och kom lugnt med in. Stig-Olof hade ställt en termoskanna kaffe på bordet och lämnat bröd, smör och ost framme. Sillanpää slog sig ner och började först nu sitt morgonmål. Rosemarie lade in gäddan i kylskåpet.

– Beskyddar ni min man? frågade hon, medan hon bläddrade i ett par fiskkokböcker som låg framlagda vittnande om att Stig-Olof hade gått in i ett kreativt skede.

– Det behövs, svarade Sillanpää.

– Behövs det verkligen?

– Alldeles säkert.

– Tar ni livet av dem om det är nödvändigt?

– Naturligtvis.

– Och sedan?

– Det får lagen säga.

Rosemarie vände ett blad och funderade.

– Hur skulle ni vilja ha gäddan, ugnstekt som den är eller fylld med allt möjligt härligt?

– Jag vet inte.

I detsamma kom Stig-Olof in från sina ynkliga odlingar med några glest spretande kvistar och blad i handen.

– Ni kommer att få Trädgårdsmästarens festgädda till lunch, förkunnade han. Vad gör du med kokböckerna?

– Jag bara tittar.

– Du kan stänga dem och ställa undan dem. Det här receptet finns inte, men se först efter hur länge den skall vara i ugnen och på hur många grader.

– En sådär liten gädda, sade hon, tvåhundra grader, trettio minuter.

❦

Kanske det var för att Trädgårdsmästarens gädda var så i alla avseenden lyckad, för att det hade varit så härligt att sitta och avnjuta den på

tre man hand, som Stig-Olof beslöt sig för att för första gången denna sommar lägga ut nät, bara ett. Han hämtade nätet i boden och Sillanpää följde med ner till stranden där han hängde det, gick igenom och slog bort torkade fragment av fjolårstång och sjögräs. Han ville inte ha id, sade han, på inga villkor och varje braxen som fastnade var ovälkommen, de var så små i dessa trakter. Abborre fick det gärna vara, men det var gös han hoppades på. Men då får vi ro ett stycke norrut, bort från de stora djupen nedanför stupet bakom skjulet.

Även om Sillanpää inte var någon fiskare kunde han ro, ro som man rodde en insjöbåt som sylvass gled fram genom vattnet. Han fick fortsätta förbi grundet som alltid gav abborre till ett vatten som enstaka gånger gett gös.

– Här, sade Stig-Olof, och nu långsamt ut mot solen.

Han lade ut nätet, såg det sjunka mycket långsamt, kastade bara ett flöte och satte sig sedan på aktertoften.

– Om det blåser i morgon så är det förargligt med den här förbaskade motorn som vi aldrig behöver, den är bara i vägen.

– Vi tar bort den, sade Sillanpää.

– Senare. Vi kan inte ha den i skjulet nu.

– Stör inte mig.

Försenade ådor höll kvällsföresläsning för sina pipande, pratande och störande ungar tills de med varnande rop och häftiga rörelser körde ut hela gänget från strandlinjen rusande på vattnet så långt ut på fjärden som ögat bar.

– Alla djur är rädda för människan, sade Sillanpää.

Han höll upp årorna och lät båten glida över den lugna ytan.

– När började det? Så fort de ser oss sätter de sig i säkerhet.

Stig-Olof ingrep inte i funderingarna, visade bara med handen att kursen kunde korrigeras något litet.

– Vi är rovdjur i deras ögon. Jag läste för länge sedan, jag minns inte var, att man någonstans i Asien har funnit en uttorkad sjö och runt den lämningar av massor av djur som någon gång i forntiden hade slaktats för nöjes skull. Sedan den dagen flyr djuren, så snart de känner vittringen av människan.

– Inte hunden.

– Ögontjänaren, sade Sillanpää. Av rädsla gör den allt för att behaga sin herre.

När Stig-Olof igen visade litet mera åt höger vred Sillanpää på sig, kastade en blick i färdriktningen och tog några lugna tag med årorna.

– Det var här de var, sade han. Såhär nära er strand.

– Har ni sett till dem sen dess?

Sillanpää svarade inte.

Rosemarie mötte på stranden och hjälpte till med att dra upp båten.

– Jag fick ett meddelande på telefonen. Hadar är på väg hit om han är välkommen.

– Det var ju trevligt, sade Stig-Olof.

❦

Himlen försåg henne med kvällsbelysning rätt på boksidan där hon en kväll senare satt i soffan med fötterna uppe och ryggen vänd mot fönstret och havet och den nedgående solen. Även han läste, men i skenet av en lampa. Nu och då läste hon en mening högt eller gav hon ett sammandrag av maktens mest flagranta dårskaper, medan han försökte få rum i sin tanke för sitt projekt, aningen om denna världens villkor under mörka makter. Också han läste högt, av och till.

Herrens domar över jorden gå
Och de arma människor se därpå
Men de kunna intet dock förstå
Av de växlande tider.

– Vad var det? sade hon halvuppmärksam utan att lyfta blicken från sin egen bok.

– En hundrafemtio år gammal psalm. Av Lars Stenbäck. Han drar ner en svart ridå för att göra det klart att man ingenting förstår av de djupa perspektiven. Psalmboksrevisionen försökte bleka mörkret och göra det genomsläppligt, av ren vänlighet, för det var radikalt sagt, att

mörkret är totalt, att allt slags historiefilosofi är amsagor och att fromma förklaringar är munväder.

För ett ögonblick lät Rosemarie boken bli liggande på magen. Hon vände sig mot Stig-Olof.

– Menar du att Stenbäck var ateist?

– Nej, han var kristen.

– Vad menar du?

– Det är han som menar, inte jag. Det finns ett enda ljus. Allt annat är mörker. Här har du psalmboken. Det är den gamla.

Rosemarie halvlåg och följde med ögonen solens sista röda lek på väggens stockar. Om en stund blev hon tvungen att sluta läsa eller byta plats.

– Stig-Olof, sade hon.

– Rosemarie, svarade han.

– Sillanpää är övertygad om att du befinner dig i fara.

Han reste sig, sträckte på sig och gick ut på altanen. Solgatan över fjärden drogs tillbaka, en rysning gick över vattenytan, fåglarna pratade bakom klippan, det vita flötet låg blickstilla över nätet, ett rött ljus visade den höga masten i fjärran. Radion spred kvällens oro över de villiga. Han gick tillbaka in.

– Men jag har ju ingenting med allt detta att göra, sade han.

– Men det finns någon som tycker att du har, som till och med fick dig utkastad från jobbet, som har gjort slut på dina funderingar i spalterna för de var mer än funderingar, de var hot. Du säger att det bara har att göra med en ledare om Hiroshima och Nagasaki, men jag har ju läst allt som du har skrivit, nästan. Och det finns ju en linje, du försöker hela tiden påverka opinionen, du är egentligen förhäxad av rädslan för en ny världsmakt som ingen kan hindra att göra vad den vill. Right?

– Tala inte amerikanska!

– Vad är det nu? Får jag inte tala som jag vill! Blev du rädd?

– För de dödar vem de vill när de vill och varsomhelst. Hör du aldrig nyheterna. Somliga stryper de i tysthet, andra sprängs av en missil i sin bil, han nästan skrek ut orden. Vem har gett dem rätt!

Rosemarie bad honom sätta sig och lugna ner sig, men korgstolen var tydligen alltför motbjudande djup för honom. Hon satte sig själv

upp ur sin halvliggande ställning på soffan och beredde rum bredvid sig.

– Kom, sade hon och klappade på soffan.

Han gick några slag över golvet innan han satte sig, men inte så nära som hon hade avsett.

– De gjorde den definitiva krigsförbrytelsen, utplånade en halv miljon civila med kärnvapen och när ingen vedergällning följde, så har de fått för sig att de är straffria. I varenda konflikt, som de har haft sedan dess, har de fingrat på avtryckaren inför mänsklighetens ögon för att sedan lägga ner sitt vapen, men hålla handen kvar på det. Inte nog med detta. De galningarna tror att det är deras gud som har gett dem domedagsbomben för att det skall finnas någon som i hans ställe håller ordning på jorden och låter den yttersta tiden bryta in, när och var det behagar Presidentens män.

– Stig-Olof, det här är inte likt dig. Jag får obehag när du talar sådär.

Men han grät.

– Denna gränslösa dårskap och allt detta orkar Gud se på, övervara, bära. Vet du vilket mitt misstag var. Det att jag gjorde gällande att vedergällningen med nödvändighet måste komma, att den alltid gör det. Men de dårarna spanar runt horisonten, ser inte ett moln kraftigt nog dyka upp. De vågar inte göra klart för sig att en bödel alltid finns till hands, en som i skräck bär hand på sig själv. Den som väcker ångesten, blåser på helvetesglöden som pyr inom dem själva måste utplånas. Så är det.

– Stig-Olof.

—

– Det går inte att bara gömma sig. Jag har sagt att du måste göra någonting, sade Rosemarie.

– Jag har gjort.

– Och?

– Ingenting. Ingen reagerar. Jag är numera helt ointressant.

Rosemarie reste sig från soffan. Det hade blivit oväntat mörkt, hon lutade sig mot fönstret, gick sedan ut på altanen för att se om regnmoln hade hängt sig över dem i sommarnatten. Hon visade sig igen i dörren och sade tyst:

– Stig-Olof, det är någon i båt som åker förbi alldeles nära, kom och se, skynda dig.

En mörk skugga gled förbi, konturerna var klara men bröts tätt och oregelbundet av tallstammar, brakved och al, knappt ett ljud från motorn nådde fram, mannen i båten satt framåtlutad, såg inte mot stranden. Båten gled vidare ut över viken. De stod och såg efter den ända tills de långt borta kunde ana den försvinna bakom klipporna.

– Konstigt, sade Rosmarie. Varifrån kom han och vart är han på väg?

Stig-Olof trevade på sina fickor.

– Jag skulle gärna röka.

– Skulle du verkligen det?

– Det är ju klart att jag inte vill, sade han. Ett bloss och där är man igen. Och sedan går det inte att sluta, det har jag sett.

❦

På morgonen var sydvästvinden för stark för att Stig-Olof gärna skulle ha tagit upp nätet ensam. Han stod på altanen och granskade läget, vågorna bar skum och bröt redan. Han kastade en blick mot boden, dörren var stängd, intet livstecken. För en och annan av hans vänner var det här vädret inget problem. Han såg ännu en gång ut över fjärden och gick sedan tvekande in, gick till radion och knäppte på för att ge Rosemarie den mest skonsamma väckningen, musik med långsamt ökande volym.

Det var fel kanal, finska nyheter berättade att Helsingforsbiskopen hade blivit anmäld för sitt eget domkapitel för bristande trohet mot Bibeln. Enligt anmälan hade biskopen sagt att det var bäst att inte befatta sig med Uppenbarelseboken. Det hade han gjort i en kommentar till tv:s nya stora amerikanska serie om de yttersta tiderna. S.O.S inväntade väderrapporterna för sjöfarande. Fem till tio meter i sekunden i hans havsområde.

– Vad sade de om väderleken? Rosemarie stod sömndrucken med slutna ögon i sängkammardörren.

– Att du tyvärr får lov att hjälpa mig med nätet.

– Det skall bli trevligt, men kan inte Sillanpää?

– Tycker du jag skall köra upp honom?

– Nej, det skall du absolut inte göra om han för en gångs skull sover.

S.O.S satt på förtoften och rodde hela sträckan mot vågorna ut till flötet. Ibland reste sig Rosemarie för att spana in det och satte sig snabbt igen när han hutade åt henne och sedan ursäktade sig med att han gärna ville ha sin fru kvar i livet. Hon hade svårt att sitta lugnt för man såg inte flötet för vågorna. Plötsligt var det alldeles inpå. S.O.S sträckte sig efter det, fångade in det med håven och höll båten mot vinden och sjögången med den starka tunna linan till nätet medan Rosemarie tog över årorna och roendet.

– Ingenting, sade han nästan för varje famn av nätet han fick upp ur djupet stödande sig med knät mot förtoften och genomvåt om benen.

– Någonting är där, det rycker.

– Hoppas en gös, ropade hon.

Men det var två abborrar. Den ena av dem en riktig baddare som hade tvinnat nätet som gäddor alltid och gösar ibland gör.

– Klart, sade han.

Och hon vände den lätta aluminiumbåten som vinden gjorde vad den ville med om man själv inte ville mera och starkare.

På land igen hängde han upp nätet, medan hon ägnade sig åt det värsta trasslet.

– Jag frågade en gång en skäribo hur man reder ut trassel, sade hon medan hon tålmodigt och försiktigt knyckte och ryckte och försökte lösa upp konstiga nystan utan början och slut. Han sade att man tar en nagelsax och klipper. De tycker helt enkelt att vi är löjliga.

– Det är vi också, men vi får vad vi behöver och mer bryr vi oss inte om, sade han.

När Rosemarie gick in för att ordna med morgonkaffet sade han att hon, om hon ringde Hadar, kunde be honom köpa en finsk tidning. Han ville gärna veta vad Helsingforsbiskopen hade sagt, eftersom han enligt radionyheterna blivit anmäld för sitt eget domkapitel.

Stig-Olof stannade nere vid fiskbordet och fileade abborrarna och matade fiskmåsarna, som redan länge vilat väntande på vattnet. När han gick upp tog han vägen förbi boden för att säga till om morgonkaffe.

Han lade då märke till att dörren var stängd och haspen pålagd så han gick vidare. Rosemarie mötte på trappan och tog hand om fisken. Hon ville själv lägga den i kylskåpet med ett hygieniskt handlag som han kanske inte var mäktig.

Under morgonkaffet funderade de litet på var Sillanpää kunde hålla hus och de gick sedan tillsammans upp till skjulet. Vinden hade friskat i och närmade sig säkert de maximalt utlovade tio sekundmetrarna. Det brusade i furorna och från havet och det ständiga tjattret från sjöfåglarna hördes inte, fiskmåsarna svepte sidlänges kanande över trädtopparna och molnen var bortflugna. Stig-Olof öppnade skjuldörren. Naturligtvis var ingen där. Hela boden var i en prydligare ordning än han kunde påminna sig att den hade varit på länge. Den uppblåsbara madrassen var lagd till vänster uppe på den översta förvaringshyllan. Haspelspöet stod på sin plats i hörnet till höger mellan det låga verktygsskåpet och väggen.

Det enda som inte var där den hade legat på nedre hyllan var Sillanpääs ränsel. Det fanns inte ett spår av att han överhuvudtaget hade varit där utom ordningen bland redskap och verktyg, gamla målfärgsburkar och penslar.

Utan att komma överens om det gjorde de tillsammans en lov ner mot den i detta väder ogästvänliga vågslagna klippviken där man kunde hålla en båt om det någon enstaka gång blåste från öster. Sillanpää var naturligtvis inte där. Sjöarna sköljde så högt upp över stenarna att det inte lönade sig att söka något spår där.

– Kom tillbaka, där är halt, sade Rosemarie.

Och det var det. Han vände om. Ner till den andra stranden där båten låg helt i lä nära fiskbordet lönade det sig inte att gå.

– Han har gett sig iväg helt enkelt.

– Kan han ha blivit sårad igår kväll, när vi satt för oss själva hela tiden? sade Rosemarie.

– Absolut inte. Han är en ensam människa som vill vara ensam, som håller sig för sig själv och är tillsammans med andra just så mycket som han håller för absolut nödvändigt. Jag såg det på prästgården.

– Så varför har din livvakt nu försvunnit, behöver du ingen beskyddare längre? Och hur har det klarnat för honom?

Stig-Olof ryckte på axlarna.

– Skall vi gå ett stycke längs vägen och se om vi kommer på något, föreslog han.

– Gå du, sade hon.

Han gick nästan en halv kilometer längs skogsvägen och gav noggrant akt på alla avtryck. Taxin som Sillanpää kom med hade ju varit där, men de sista och tydligaste bilspåren var av hans egen bil. Nere i dälden i en skarp krök var vägen alltid fuktig och mörk. Det var lätt att se att ingen hade rört sig till fots där. För säkerhets skull fortsatte han ända till det korta avsnittet med röd, tung sand, det ställe där timjan doftade så starkt i gräset utan att han någonsin hittade plantan. Ingen hade rört sig där heller. Han vände om och gick tillbaka utan uppfattning om vad som kunde ha hänt.

För säkerhets skull gjorde han en avstickare genom skogen ner till den låga stranden ett par hundra meter söder om branta stupet. Skogen slutade i rundade berg med skarpa hårda klyftor. Det var besvärligt att komma ner till vattenbrynet, där vågorna bröt och strök skummönster mellan stenarna. Stig-Olof blev stående uppe på berget i blåsten, mossan var små mattor som gav fäste i halkan. En tall, vräkt mot den lutande bergssidan förankrade sig med kraftiga grenar vid klippblock och utsprång. Han gick närmare trädet som han aldrig hade fäst sig vid förut. Där kunde man komma ner, där kunde någon ha kommit upp. Han såg inga brutna grenar.

En av marinens brungrå små båtar lämnade farleden och kom långsamt strykande längs stranden. Den rullade starkt i vågorna som slog emot den snett bakifrån. Såhär nära hade han aldrig tidigare sett dem komma. Andra båtar nog. Han avvek från sin upphöjda observationspost och sökte sig mot sitt eget område. Han såg nedtrampad mossa, att det gamla grå sjömärket var nerbrutet. Nu eller tidigare. Och stenen vid stupet, midjehög, den som utmärkte marinens farled var inte där. Hade han lagt märke till den i år?

Stig-Olof sluntrade ner mot sitt hus. När han steg upp på altanen lade han märke till marinens båt som nu strök längs hans egen strand, gungande, spanande. Han tog kikaren och skyndade ut på klippan. Det

var två man i båten, en som styrde, en som spanade. S.O.S höjde en hand till en hälsning som besvarades. Ändå var det närgånget störande.

– Jag undrar varför de stryker så här nära, sade han till Rosemarie då han kom tillbaka upp på altanen. Det har de aldrig gjort förut under alla år.

– Hittade du några spår av Sillanpää? frågade hon.

Han skakade bekymrat på huvudet.

Fram på eftermiddagen kom Hadar körande, helt självklart ända fram till huset för att slippa bära sin bag och de beställda matvarorna mer än några meter. Stig-Olof fick sin tidning och Rosemarie en varm kram genast då han klev ur bilen, muskulös, sportig, beslutsam.

– Du måste vara trött, sade hon.

– Hur var det i Kalifornien? svarade han med armen fortfarande kring hennes axlar.

När Stig-Olof märkte att han inte behövdes, vare sig för att lyfta in saker eller för att få Hadar att känna sig välkommen, satte han sig med sin tidning i lä bakom huset.

Hadar gick ner till stranden och stod en stund och såg ner i vattnet innan han tog sig ett dopp. När han sedan hade stått ett ögonblick i solen vandrade han tillbaka längs stranden och försvann ur sikte.

På sidan A8 hittade Stig-Olof en rubrik över fem spalter:

> BISKOP UTMANAR RUNDRADION,
> FUNDAMENTALISMEN
> OCH USA:S PRESIDENT
> åtalas inför sitt eget domkapitel
>
> Ingenjör Voldemar Knapert har anmält biskop Juhani Saarelainen för att offentligt ha visat uppenbart förakt för Guds ord och kyrkans lära. Det har han gjort genom att uppmana människor att inte läsa Johannes uppenbarelser, den sista boken i Bibeln. Den är nyckeln till de krig och katastrofer som har drabbat världen i vår tid och är nödvän-

dig för att en kristen skall kunna ställa sig på det godas sida i kampen mot det onda, hävdar ingenjör Knapert.
Biskop Saarelainen vill inte gå i offentlig debatt förrän hans sak har blivit avgjord i domkapitlet och han hänvisar till det brev till Rundradions förvaltningsråd som är grunden för ingenjör Knaperts aktion.

"Till Rundradions förvaltningsråd

Jag har med förfäran och djupt bekymmer sett första delen av tv:s nya amerikanska serie De yttersta tiderna. Om fortsättningen blir som början utlovar, ställs vi i denna serie inför en förfalskad och förljugen framställning av budskapet i Bibelns sista bok.

Johannes uppenbarelser är visioner som givits till varning, tröst och uppmuntran för kristna, som lever under en statsmakt som hädiskt har satt sig själv i Guds ställe. I mäktiga bilder får uppenbarelsernas mottagare veta att Gud, vilka förskräckligheter som än händer, håller världens öde i sin dolda men mäktiga hand, historien genomgår hans rättfärdiga dom och mynnar ut i hans alltbesegrande kärlek.

Uppenbarelsebokens grundläggande perspektiv av de kristna som lidande offer för en hänsynslös och grym statsmakt har i tv-serien blivit helt förfalskat. De kristna är i stället i filmen segerrika krigare som under ledning av president Christopher Mighty slår ner det onda, var det än visar sig i världen och tillintetgör det.

Uppenbarelsebokens starka bilder har i USA länge använts för att skapa religiöst-emotionellt stöd bland befolkningen för hårdhänta politiska strävanden. Hos många som har en osäker kristen världsbild har man skapat en beredskap att se USA:s president som en segrare med gudomligt uppdrag, ibland t.o.m. som Guds representant som inte är redovisningsskyldig inför någon på jorden, allra minst inför demokratiska institutioner.

Tyvärr har allvarligt sinnade kristna i vårt land förletts till att välkomna Rundradions inköp av serien om de yttersta tiderna. Man har till och med däri velat se en vilja hos det statliga medieföretaget att tillfredsställa folkets djupa religiösa behov. Det bör då klart sägas ifrån, att vi har att göra med ett världsvitt försök att missbruka människors dolda fruktan och ångest i politiskt syfte, att ge religiös legitimitet åt strävan efter världsherravälde. Det är därför idag bättre att inte alls befatta sig med Johannes Uppenbarelse än att låta sig vilseledas av det grova politiska uppsåtet bakom mediernas aktuella intresse för de yttersta tiderna.

Min uppfattning är att Rundradions förvaltningsråd borde återuppta den seriösa diskussionen om ansvaret för programutbudet.

Juhani Saarelainen
Biskop i Helsingfors stift"

Tidningen nämnde vidare det starka intresset i USA för apokalyptisk litteratur och film och för de angrepp som IFBC (International Fellowship of Bornagain Christians) riktat mot Europas kyrkor för att de inte tar del i kampen mot de ondas sammansvärjning.

Stig-Olof lade tidningen uppslagen på bordet, när han kom in för att hjälpa till med den sena lunchen. Salladen föll på hans lott, nypotatisen var redan tvättad och Hadar höll på vid spisen med de köttbitar han lovade att skulle bli en överraskning.

– Den stora stenen på berget ovan bråddjupet var borta, meddelade han.

– Vilken sten?

– Flottans farledsmärke.

– Jag tyckte väl det, sade Stig-Olof.

Hadar arbetade koncentrerat, rörde sig mellan spisen och kryddhyllan på motsatta väggen, sökte i kärlskåpet, granskade processen i stekpannan.

– Var det något särskilt i tidningen, frågade han.

– Nej, men bra att det blev sagt.

– Vaddå?

– Att den råa makten kan klä sig mycket kristligt, drapera sig i Uppenbarelseboken.

– Intresserar det dig? frågade Hadar.

– Nuförtiden oerhört mycket.

– Konstigt.

– Ingen som inte själv är i fara kan förstå Uppenbarelseboken.

Hadar vände sig om, fyllde ett litet glas och kom fram och ställde det på bordet framför sin far.

De skålade tyst.

– Är du i fara? frågade han.

– Han har förlorat sin livvakt, sade Rosemarie.

Hadar fyllde ett annat litet glas och räckte det med ett ursäktande småleende åt sin mor.

– Livvakt! sade Hadar med betoning på vardera stavelsen.

Och det blev Sillanpää man talade om resten av eftermiddagen, börjande med hans märkliga och chockande sätt att presentera sig som

mördare. Båda föräldrarna berättade och det visade sig att de vardera på sitt sätt hade försökt tränga djupare än till blotta faktum att han dödat fel man och suttit av det. Sitta av, var det uttryck Rosemarie använde, sonat sitt brott, sade Stig-Olof. Båda hade samma intryck att hans samvete nu var helt rent och obesvärat. Han behärskade helt relationen mellan brott och straff, balansen mellan lagens omutliga krav och den självklara skyldigheten att ta på sig domen. Att han ändå kallade sig mördare tydde på att han i och med sin gärning hade fått en ny identitet, den gamla var utstruken, så utplånad att ingenting av barndomen, ungdomen, eller arbetsåren fanns att berätta. Det avtjänade fängelsestraffet gav den nya identiteten värdighet, en nästan metafysisk aura.

– Så han kan döda igen? sade Hadar.

– Knappast, sade S.O.S.

– Med säkerhet, om det behövs, sade Rosemarie.

– Hur kan du tro det?

– För att jag frågade honom. Hur skulle han annars duga till livvakt i ditt fall?

Hadar reste sig och gick ut på altanen, genom den öppna dörren hörde de honom säga att det hade blivit blickstilla, kavlugnt.

– Då vänder vinden, sade Stig-Olof.

– Jag tror att det blir åska, hör du att det mullrar, sade Rosemarie.

De gick tillsammans ut till Hadar och gapade på den bländvita molnfront, som sköt in över den blåa himmel som vinden just hade putsat ren. Och det vita var bara början, sedan kom de marinblåsvarta som det dundrade i. Regnet kunde redan höras. Träden på andra sidan viken böjdes utan att vinden ännu kändes av. Till sin förvåning hörde de en bil köra fram.

Det var en civil bil, men två poliser steg ur. Stig-Olof kände igen den ena. De hade mötts i prästgårdens kök.

– Kommissarie Liljeström, presenterade han sig och tog sig en titt på Hadars bil. Tillhör den er?

– Jo, det är min, sade Hadar.

– Och när kom ni?

– På eftermiddagen, någon gång.

– Och ni hör hit?

– Det är vår son, sade Stig-Olof.

– Bra, då är allt i ordning. Vi hörde om en okänd bil som vek in på den här vägen och vi har våra skäl att vara uppmärksamma. Har ni sett någonting avvikande?

– Militären körde förbi här så nära som den aldrig har gjort, sade Stig-Olof. Sökte de någonting?

Polisen ryckte på axlarna.

– Har främlingar synts till?

– En tidig morgon var det två män i en båt som kastade spö här nere, nästan fast i vår strand.

– Är det ovanligt?

– Tyvärr inte, men det är ovanligt att man spanar mot vårt hus med kikare, sade Stig-Olof.

– Nu kommer regnet, sade Rosemarie, kom in, kom in!

– Tack, men jag tror att vi är klara, sade kommissarie Liljeström, vi åker nog vår väg.

Poliserna klev in i bilen och backade upp förbi skjulet och vände där.

– Du sade ingenting om honom som vi såg i natt, sade Rosemarie.

Stig-Olof skakade på huvudet.

– Vad har ni sett i natt? frågade Hadar.

De berättade silhuetten av en man i båt som mörk strök förbi och försvann förbi de längst borta synliga klipporna i norr.

– Vet ni varför ni ingenting sade?

De teg.

– Ni är rädda för att ni kanske kände mannen i båten, sade Hadar.

❦

Störtregnet föll, dånade på taket och gjorde stigen runt huset till en strid bäck. De skyndade in och tände levande ljus för att utnyttja mörkret till trivsel och värme.

Hadar och Rosemarie satte sig bredvid varandra i soffan. Stig-Olof slog sig ner i sin vanliga djupa korgstol, tände ändå inte sin läslampa, möjligen av respekt för de himmelska krafterna och ljungeldarna som

då och då darrande upplyste fönstret, bländade sig till och med genom träden utan att följas av dunder och brak.

– Nästan som i Afrika, sade Hadar.

– Du skall väl inte tillbaka, sade Rosemarie

– Nej, det var bara en kort kommendering.

– Jag går ut, sade Stig-Olof.

Rosemarie såg efter honom. I dörren stannade han, stod tvekande, vände sig sedan mot de två.

– Vad gjorde de här egentligen? sade han.

Sedan gick han ut på altanen. De som satt inne kunde ibland se hans gestalt avteckna sig tydligt mot en vitflammande bakgrund. Frågan som han hade ställt blev hängande i rummet och störde Rosemaries och Hadars utbyte av erfarenheter från Sydafrika och från Kalifornien.

– Hur mår far egentligen? frågade Hadar.

– Inte alls bra, svarade Rosemarie. Han är hela tiden rädd men döljer det mycket bra. Han rör sig på gränsen till religionen och gör sitt obehag till ett nästan kosmiskt drama. Tidningen som han bad dig hämta. Tror du att han vid sunda vätskor skulle bekymra sig om vad en biskop anser om de yttersta tiderna! Det är väldigt synd att Sillanpää försvann. Jag tror att det gav trygghet att ha en mördare vid sin sida.

Rosemarie vände sig mot Hadar. Hennes ögon blänkte i ljusskenet.

– Jag borde kanske gå ut till honom, sade Hadar.

– Tror du inte att han gick ut för att han vill vara ensam?

– Poliserna kan inte ha kommit bara för att titta på min bil, sade Hadar.

– Märker du att regnet har upphört, sade Rosemarie. Snart kommer han nog in.

Men det gjorde han inte. Han stannade så länge ute att Rosemarie slutligen reste sig, tände lampan och gick till gästrummet och började bädda för Hadar.

– Låt vara, sade han. Det kan jag göra själv.

– Men jag börjar bli trött, svarade hon, och tänker själv lägga mig.

Ett slammer drog fram över skogen, tilltog och blev hängande över taket, stannade där, ruvade öronbedövande och uppskakande ovanför huset, motorljudet slogs sönder och krossad tystnad yrde kring öronen.

Ett intensivt blått sken tändes och trevade sökande omkring, riktades mot verandan, mot dörren och mot fönstret på andra sidan.

Hadar störtade ut på verandan.

– Den försöker gå ner.

– Det går inte, sade Stig-Olof.

Ljudet avtog något, fick en annan frekvens, steg och sjönk och tystnaden blev plötsligt överväldigande. Far och son såg på varandra, gick närmare trappan ner från verandan. Inte ett ljud. Ett stycke himmel skymtade genom molnen där vinden kom ifrån. Hörseln hade slagits ut, havet låg stumt och ejdrarna teg.

De bländades av ett starkt ljus och en hård röst ropade till dem på finska att stå stilla med händerna synliga. En polis kom till dem ur ljuset. En annan klev bakifrån upp på verandan och frågade vad de hade att göra i huset?

– Det är vårt hus, sade Hadar.

– Jaså, ägaren.

Två poliser kastade en flyktig blick in i huset. Rosemarie mötte i dörren. De tog en närmare titt på bilarna. En tredje gestalt gick ner till stranden, kanske för att granska vilka båtar det fanns där.

De var ute i ogjort ärende. Nattens mörker lättade och blottade ingenting.

– Vilket ärende?

– Har ni sett ljus på andra sidan viken? Bilstrålkastare?

– Nej. Här finns ingen, inte ens ett sken på andra sidan.

Inte en båt, inte ett fartyg. Vad är ni ute efter? Villatjuvar?

Polisen svarade inte.

– Massmördare?

– Vi har våra skäl.

Det var den enda upplysning de fick.

Av någon orsak gick S.O.S med männen när de drog sig tillbaka och Hadar stannade en stund i nattsvalkan ute på verandan. Kanske han tänkte på den mörka silhuett som hade dragit förbi på vattnet en tidigare natt. En låg båt med en man nedhukad i aktern.

Han gick in igen när helikopterns rotor svepte igång och det klapprande ljudet allt mera rasande höjde sig över skogen.

Rosemarie kom i sin morgonrock och slog sig ner hos honom. Ljuset brann ännu.

– Var dröjer han?

Hadar stod en stund på altanen och gav sig sedan iväg ut i mörkret. Rosemarie reste sig och såg hans gestalt försvinna in bland de svarta granarna.

Hon väntade rätt länge. När han kom tillbaka stannade han strax nedanför trappan och slog hjälplöst ut med händerna.

– Kom, sade hon. Här kan vi inte stå och se upp mot himlen.

Hon gick beslutsamt in och började rafsa ihop sina saker i sin stora väska.

– Tänker du ta pappas bil? frågade han.

– Nej. Jag åker med dig och i morgon tar jag itu med utrikesministern och du med inrikesministern och så ser vi till att vi får honom tillbaka.

– De kommer inte att lyfta ett finger. Tro mig, sade Hadar.

– Varje finger som de inte lyfter kommer jag att bryta, sade Rosemarie. Jag vet att han lever.

Tidigare böcker av samma författare

På Fontana Media

Post-illa (2000)
Trias (2002)

På annat förlag

Mannen som byggde en båt (1977)
Glädjen (1979)
Herdarnas natt (1981)
Fadershuset (1983)
Visa mig stjärnan (1985)
Ömt älskade (1987)
Hagar (1989)
Marons moské (1991)
Döden kom tillrätta (1997)

NEMESIS
ELLER LIKA FÖR LIKA

PAUL VON MARTENS

Redaktör Stenbrott har intet ont anande i en ledare i sin tidning påmint om historiens dom även över mäktiga nationer. Men nu i terrorns tid kan man kanske inte skriva som han har gjort – ostraffat.

Har han i själva verket stött den internationella terrorismen? Finns det i så fall någon plats där han kan känna sig trygg?

Han tvingas fly undan ett alltmer tätnande hot och söker sig till sin ensamma sommarstuga vid havet. Snart måste han fly också därifrån. En tillfällig fristad i den lokala prästgården känns osäker. På vems sida står prästen när det verkligen gäller?

Rosemarie Stenbrott är långt borta: i Sankt Petersburg, i Kalifornien, i Los Angeles. När hon återvänder för att ingripa möter hon en märklig mördare som har tagit maken i sitt beskydd.

Paul von Martens nya roman Nemesis kan kallas en metafysisk thriller. Den har brännande aktualitet i ett dagspolitiskt läge där världspolitiska aktörer gärna tar till apokalyptiska bilder både för att skildra sin egen makt och motpartens ondska.

ISBN 951-550-630-1

9 789515 506306

fontana MEDIA